

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra církevních dějin

Diplomová práce

**Dějiny farnosti Ostrožská Lhota se zřetelem
na 20. století**

Vedoucí práce: doc. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Radim Malůš

Studijní obor: Teolog

Ročník: osmý

2009

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

31. července 2009

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce doc. ThLic. PaedDr. Martinu Weisovi, Th.D. za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce. Děkuji za cenné rady i ThDr. Rudolfu Svobodovi, Th.D. Můj dík patří Mgr. Pavlíně Běhalové za pomoc při jazykové korektuře. Mým rodičům děkuji za podporu během studií. Tato práce je věnována jim.

Obsah

Obsah	4
Úvod.....	6
1. Nejstarší dějiny farnosti	9
2. Farnost na počátku 20. století v době Rakouska-Uherska	15
2.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období.....	15
2.2 Vztah farnosti a obce.....	17
2.3 Vztah farnosti a školy.....	18
2.4 Náboženský život farnosti.....	21
2.5 Důsledky první světové války na život farnosti.....	28
3. Farnost v době první republiky	31
3.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období.....	31
3.2 Vztah farnosti a obce.....	36
3.3 Vztah farnosti a školy.....	40
3.4 Náboženský život farnosti.....	44
4. Farnost v době protektorátu	51
4.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období.....	51
4.2 Důsledky okupace Čech a Moravy na život farnosti	53
4.3 Vztah farnosti a obce.....	56
4.4 Vztah farnosti a školy.....	57
4.5 Náboženský život farnosti.....	58
5. Farnost v letech 1945 – 1948	63
5.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období.....	63
5.2 Vztah farnosti a obce.....	64
5.3 Vztah farnosti a školy.....	65
5.4 Náboženský život farnosti.....	66
6. Farnost v době komunistického režimu	69
6.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období.....	69
6.1.1 Problematika státního dozoru nad farností.....	71
6.1.2 Vznik Jednotného Zemědělského Družstva	73

6.1.3 Státní svátky, výročí a významné dny.....	77
6.2 Vztah farnosti a obce.....	80
6.3 Vztah farnosti a školy.....	85
6.4. Duchovní správci farnosti	103
6.5 Náboženský život farnosti.....	112
Závěr	124
Seznam pramenů a literatury.....	126
Prameny.....	126
Literatura	133
Seznam zkratek	135

Úvod

Za téma mé diplomové práce jsem zvolil dějiny farnosti Ostrožská Lhota. Stojí za tím snaha alespoň z části pochopit duchovní kořeny, z kterých vychází dnešní generace farníků obce, z níž autor této diplomové práce sám pochází.

Tato práce si klade za cíl zmapovat, do jaké míry politický systém ovlivnil duchovní život farníků; jaké byly vztahy farnosti k představenstvu obce, jeho spolkům; jaké byly vztahy farnosti ke škole; jak farníci prožívali svou víru v různých obdobích 20. století.

Co se aktuálního bádání týče, o farnosti Ostrožská Lhota toho nebylo mnoho publikováno. Z vydaných prací je třeba zmínit Pamětní knihu kostela svatého Jakuba staršího v Ostrožské Lhotě vydanou farářem Miroslavem Reifem v roce 2009. Tato kniha se však nevěnuje hlubším dějinám farnosti. Exkurzem do dějin obce je příspěvek „Ostrožská Lhota“, ve sborníku Uherskohradištsko. Z vydaných publikací pojednávajících přímo o dějinách obce a farnosti, je to všechno. Významným publikovaným zdrojem, který se do jisté míry zabývá i životem v obci na počátku 20. století jsou vzpomínky Antonína Šuránka uspořádané a vydané Aloisem Kotkem.

Významným zdrojem informací byly pamětní knihy farnosti, školy a obce. Nejstarší je pamětní kniha školy, kterou její pisatelé začali psát už v roce 1882. Nejstarší díl pamětní knihy školy (do roku 1907) je uchován ve fondu Národní školy ve státním okresním archivu Uherské Hradiště. Další díly jsou k dispozici na ředitelství Základní školy v Ostrožské Lhotě. Pamětní knihu farnosti začal psát v roce 1900 farář farnosti Jan Kolomazník. Uložena je na faře v Ostrožské Lhotě. Nejmladší je pamětní kniha obce, kterou začal psát teprve v roce 1930 ředitel školy Vaculka. Tato kniha je k dispozici na Obecním úřadě Ostrožské Lhoty.

Ani pamětní knihy však při studiu dějin farnosti nestačily. Bylo třeba prozkoumat fond farnosti uložený ve státním okresním archivu v Uherském Hradišti. Fond je plně zpracován. Z nejvýznamnějších knih ve fondu jsou knihy spolků, které existovaly ve farnosti v první polovině 20. století. Významnou pomocí byly knihy pořadů bohoslužeb psané od roku 1838 do roku 1949.

Ve fondu Národní Škola Ostrožská Lhota v hradištském archivu se nacházejí nejstarší díl pamětní knihy školy (psaný od roku 1882 do roku 1906) a díl pamětní knihy školy psaný během okupace.

Od roku 1949 do roku 1960 byla Ostrožská Lhota součástí politického okresu Veselí nad Moravou. Bylo proto nutno studovat fond Okresního Národního Výboru Veselí nad Moravou uložený ve státním okresním archivu v Hodoníně. Od roku 1960 patřila obec zpět do politického okresu Uherské Hradiště. Fond Okresního Národního Výboru Uherské Hradiště se nachází v hradištském státním okresním archivu. Z fondu ONV byly pro tvorbu této práce nejdůležitější tzv. situační zprávy okresního církevního tajemníka. Ti posílali své zprávy do roku 1960 krajskému církevnímu tajemníkovi v Gottwaldově a od roku 1960 tajemníkovi do Brna. Bohužel fondy Krajského Národního Výboru jak města Brna tak Gottwaldova nejsou ještě zpracovány.

Uvedená literatura i fondy jsou základními zdroji, z kterých jsem v této práci vycházel. Doplněním jsou ještě osobní rozhovory s pamětníky. Další zdroje jsou uvedeny v poznámkovém aparátu.

Při tvorbě této práce bylo tedy užito přímé metody a to z důvodu nedostatku publikované literatury. Jen archivní výzkum mohl přinést hlubší vhled do studované problematiky.

Protože je obec Ostrožská Lhota součástí historické české země Moravy, je proto pochopitelné, že v této práci bude brán zřetel na dějinné změny, které se týkají českých zemí. Těm odpovídá i struktura práce. Prvním tematickým okruhem je exkurz do nejstarších dějin farnosti, počínaje první zmínkou o obci

až do počátku 20. století. Druhým okruhem je pak období od počátku 20. století do konce existence Rakouska-Uherska, jejíž součástí české země byly. Třetím okruhem je pak období Československé republiky v rozmezí let 1918 až 1939. Čtvrtým okruhem je pak doba okupace Čech a Moravy. Pátým okruhem je popis krátkého mezidobí let 1945 – 1948. Šestým, nejrozsáhlejším okruhem je éra komunismu 1948 – 1989. Závěrečný okruh pak přináší zhodnocení cílů mé práce.

Kromě, úvodu prvního tématického okruhu a závěru mají všechny okruhy téměř stejné členění. Vždy v první podkapitole je brán zřetel na nábožensko-politickou situaci každého uvedeného období. V další podkapitole je pak řešen vztah politických představitelů obce, jejích spolků a farnosti. Ve třetí podkapitole je hledán vztah farnosti a školy. Poslední podkapitola se vždy zabývá duchovními správci, spolky a způsobem prožívání víry farnosti. Z důvodu většího rozsahu tématu je rozšířen druhý a čtvrtý tématický okruh o kapitoly, jak válečné události ovlivnily chod farnosti. Šestý tématický okruh je rozšířen dokonce o tři podkapitoly v kapitole o nábožensko-politické situaci. V šestém okruhu je pak ještě navíc přidána kapitola o duchovních správcích farnosti. Vše také z důvodu snahy o lepší přehlednost sledované látky.

Vzhledem k tomu, že o kostelu, sochách, křížích i duchovních povoláních z farnosti pojednává docela dobře Pamětní kniha kostela svatého Jakuba staršího v Ostrožské Lhotě z pera Miroslava Reifa, nebudu se v této diplomové práci těmito tématy zabývat.

1. Nejstarší dějiny farnosti

Vesnice Ostrožská Lhota je od počátku spjata s ostrožským panstvím se sídlem v Uherském Ostrohu a poprvé je zmíněna v roce 1371 jako Velká Lhota v testamentu markraběte Jana.¹

Co se týče náboženského života, Lhota si prošla v průběhu dějin konfesními změnami souvisejícími s dějinnými epochami, které Lhotané mohli sotva nějak ovlivnit. Poprvé Lhotští změnili své vyznání v rozjitřené době po upálení Mistra Jana Husa. Ostrožské panství patřilo Haškovi z Valdštejna, který po roce 1420 přestoupil k husitům. Uherský Ostroh a tedy i část jeho panství Ostrožská Lhota se staly husitskými.²

Kolem roku 1490 získává ostrožské panství pro svého synovce Jana z Kunovic Jan Filipec biskup z uherského Varadinu. Páni z Kunovic soustředili ve svých rukách docela velké panství. Vlastnili například vedle ostrožského panství i město Uherský Brod, městečka Kunovice, Hluk, Nivnice a přilehlé vesnice. Jetřich z Kunovic, který zemřel roku 1582 byl protestantského vyznání. Páni z Kunovic byli tolerantní, protože na svém panství dovolovali žít jak protestantům, katolíkům, tak jednotě bratrské i novokřtěncům.³ Když v roce 1619 vypuklo stavovské povstání přidal se Jan Bernard z Kunovic k rebelům a po vítězství císaře Ferdinanda II., utekl v roce 1621 ze země. Ostrožské panství a tedy i Ostrožská Lhota připadly Gundakaru z Lichtenštejna. Noví katoličtí

¹ Srov. POKLUDA, Zdeněk, Uherský Ostroh v předhusitské době. In: RAŠTICOVÁ, Blanka. et al. *Uherský Ostroh*. Uherský Ostroh: Město Uherský Ostroh, 2000, s. 46. ISBN 80-238-5714-2.

² Dalo by se spekulovat, zda byl či nebyl Uherský Ostroh Novým Táborem, přičemž se v této souvislosti mluví také o nedalekých Nedakonicích, ovšem v každém případě Uherský Ostroh byl centrem husitství a poddaní ostrožského panství tedy i ti lhotští v Ostroze bojovali za věc kalicha. Srov. BALETKA, Tomáš. Uherský Ostroh ve vírech husitských proudů. In: RAŠTICOVÁ, Blanka. et al. *Uherský Ostroh*. Uherský Ostroh: Město Uherský Ostroh, 2000, s. 51 – 58. ISBN 80-238-5714-2.

³ Například v Ostrožské Nové Vsi byly učiněny objevy keramických pecí novokřtěnců a také jejich vyspělé keramiky tzv. fajánsí. Srov. PAJER, Jiří. Novokřtěnci v Ostrožské Nové Vsi. In: *Slovácko: Společenskovědní sborník pro moravsko-slovenské pomezí*, 40. 1998. Uherské Hradiště : Slovácké muzeum, 1999, s. 161 – 183, ISBN 80-86185-04-4.

vlastníci drželi pak panství po dalších 300 let. Zásadou „Cuius regio, eius religio“ se řídili i oni. Lhotští přestoupili ke katolicismu.⁴

O duchovní správě vesnice zatím nejsou do roku 1644 k dispozici žádné zprávy. V děkanské matrice děkanátu Uherské Hradiště z roku 1644 čteme, že se nachází „*Zbor in Lhota Ostrowska*“ a modlitebna sboru⁵. Vesnice byla přiřažena do farnosti Uherský Ostroh,⁶ která byla obnovena roku 1634, kdy sem Gundakar z Lichtenštejna prezentoval katolického kněze Jana Schwidera.⁷ Ovšem již v děkanské matrice uherskohradištského děkanátu z roku 1672 čteme o tom, že Lhota byla přiřažena do farnosti Blatnice a ve vesnici již nebyl sbor a modlitebna, ale katolický kostel Jakuba Staršího.⁸ Kdy tedy došlo k přiřazení do Blatnice a posvěcení kostela? Částečnou odpověď by mohla podat děkanská matrika strážnického děkanátu z roku 1771. Blatnický farář Slavík zde vepsal inventář přiřazené Lhoty. V inventáři se mimo jiné nacházel zvon, na němž stálo: „*Tento gest ulýtž ke Czti a Chwale Božj nakladem dzedinj Lhotj Ostrowskeoy Leta Pannie 1655*“.⁹ Z toho by se dalo usoudit, že k posvěcení lhotského kostela a přiřazení Lhoty k Blatnici došlo v roce 1655 a ne roku 1660, jak se domníval farář Kolomazník v pamětní knize farnosti Ostrožská Lhota ve svém zápisu z 19. června 1900.¹⁰

Tedy asi od roku 1655 byla Ostrožská Lhota přiřažena k Blatnici. Nejvýznamnější událostí druhé poloviny 17. století pro blatnickou farnost a tedy i pro lhotské bylo postavení kaple na Blatnické hoře zasvěcené sv. Antonínu

⁴ Srov. POKLUDA, Zdeněk, Ostrožští páni v 15. – 17. století. In: RAŠTICOVÁ, Blanka. et al. *Uherský Ostroh*. Uherský Ostroh: Město Uherský Ostroh, 2000, s. 61 – 69. ISBN 80-238-5714-2.

⁵ Srov. ZA Opava, SOKA Olomouc, Fond Arcibiskupství Olomouc, Děkanská matrika Uherské Hradiště 1644, č. knihy 239, s. 9.

⁶ Tamtéž, s. 36.

⁷ VLACH, Jaroslav. Místopis jednotlivých obcí, Uherský Ostroh. In: NEKUDA, Vladimír et al. *Uherskohradištsko*. 1982. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1982, s. 696, ISBN nevedeno.

⁸ Srov. ZA Opava, SOKA Olomouc, Fond Arcibiskupství Olomouc, Děkanská matrika Uherské Hradiště 1672, č. knihy 240, s. 24.

⁹ Srov. ZA Opava, SOKA Olomouc, Fond Arcibiskupství Olomouc, Děkanská matrika strážnického děkanátu 1771, č. knihy 238, s. 56, dále jen Děkanská matrika strážnického děkanátu 1771.

¹⁰ Srov. Pamětní kniha farnosti Ostrožská Lhota, v majetku fary Ostrožská Lhota, s. 3, dále jen pamětní kniha farnosti.

Paduánskému. Postavena byla nákladem knížete Hartmana z Lichtenštejna roku 1670. Základní kámen o dva roky dříve položil rektor Hradištské koleje Jan Malobický. Nákladem knížete Maxmiliána z Lichtenštejna pak byla přistavěna k rotundě loď v letech 1696 – 1697. Blatnickému duchovnímu správci o poutích vypomáhali Jezuité až do zrušení řádu roku 1773.¹¹

Krokem k osamostatnění vesnice co se duchovní správy týče, bylo zřízení lokálního kaplanství. To bylo umožněno díky štědrému knězi, lhotskému rodákovi Janu Malušovi.¹² Ten vložil v roce 1764 svých 3650 zlatých do vídeňské banky, přičemž z úroků tohoto jmění měl být živen lhotský kaplan.¹³ Lokální kaplanství stále však podřízené blatnické farnosti bylo vytvořeno 21. listopadu 1765.¹⁴ Prvním lhotským kaplanem se stal kněz Jan Kratochvíla. Byl jím do roku 1772, kdy se stal blatnickým farářem. Jeho nástupcem se stal do roku 1781 Jiří Sýkora. Po něm nastoupil Jan Radunský. Duchovního správcovství se ujal v těžké době josefinských reforem. Pro něj a jeho věřící musela být velká rána, že nejprve roku 1784 byly zakázány olomouckou arcibiskupskou konzistoří poutě na Blatnické hoře, a že 27. května 1786 byla kaple sv. Antonína úplně zrušena. Byla odsvěcena, majetek odprodán. Zisk připadnul Náboženskému fondu.¹⁵ Josefinská doba však nebyla pro Lhotu jen dobou negativní (viz. zkáza oblíbeného poutního místa), ale měla i své pozitiva. V roce 1784 došlo k osamostatnění se Lhoty z blatnické farnosti, když bylo lokální kaplanství změněno na kurácii. Prvním lhotským kurátem se stal stávající kaplan Radunský. Tento kněz založil charitativní spolek farní chudinský ústav.¹⁶ Ve Lhotě působil do května 1790.

¹¹ Srov. TEŤHAL, Vladimír, *Svatý Antoníněk*. Blatnice pod Sv. Antonínkem : Římskokatolická farnost, 2008. s. 6 – 10, ISBN 978-80-254-2137-6.

¹² Za tohoto kněze byly pak slouženy tiché mše svaté vždy v pondělí a v úterý. Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FRK OLH, inv.č. 31, sign. IV b, F III, NL, kart. 6, Kniha nadací 1765 – 1902, s. 32. Dočítáme se o tom také například v knize pořadu bohoslužeb z roku 1848 ze zápisu kněze Josefa Ptáčka. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FRK OLH, inv.č. 38, sign. V d F VII, N15, kart. 7, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1838 – 1855, nečíslováno.

¹³ Srov. Děkanská matrika strážnického děkanátu 1771, s. 56.

¹⁴ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FRK OLH, inv.č. 31, sign. IV b, F III, NL, karta 6, Kniha nadací 1765 – 1902, s. 1.

¹⁵ Srov. TEŤHAL, *Svatý Antoníněk*, s. 15.

¹⁶ MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FRK OLH, inv.č. 69, sign. IX a F II, N 6, kart. 12, Účetní kniha farního chudinského ústavu 1785 – 1904, nečíslováno.

Od září stejného roku nastoupil do Lhoty Jan Hanzeli. Působil zde do roku 1818, kdy se stal farářem v Šumvaldě. Od května 1818 do roku 1822, kdy zemřel, zde duchovní správu vykonával Martin Horvat. Na něj i na jemu svěřené věřící musela působit velmi radostně obnova poutní kaple sv. Antonína na Blatnické hoře v roce 1819.¹⁷ Stejně krátce jako předchozí správce zde působil i kněz Alois Pauspertl a to od roku 1822 do roku 1826. Z Uherského Ostrohu, kde působil jako kooperátor, do Lhoty zavítal co by nový kurát v roce 1826 František Kunčík. Po čtyřech letech jeho působení ve vsi došlo k tragické události. Zřítel se starý kostel. Zbyla z něj jen věž. Na stavbu nového kostela věnoval kníže Alois II. Josef z Lichtenštejna 40 000 zlatých. Nový kostel byl pak postaven v roce 1832. O kvalitě jeho stavby vypovídá fakt, že byl vystavěn v šesti týdnech.¹⁸ V roce 1838 začal kněz Kunčík psát knihu pořadů bohoslužeb, což je docela zajímavý doklad o životě Lhoty v dané době. Z pastoračního hlediska by mohly být zajímavé například zmínky o pravidelné nedělní škole pro mládež. Jeden týden měli vyučování mladíci a druhý týden dívky z farnosti.¹⁹ František Kunčík pak odešel do Litovle, kde se stal farářem na začátku roku 1840. V srpnu 1840 nastoupila do farnosti zajímavá kněžská osobnost Josefa Ptáčka. Musel být zapřísáhlým odpůrcem alkoholu, protože v roce 1845 založil Bratrstvo zdrženlivosti ode všech pálených a mírnosti při užívání ostatních opojných nápojů.²⁰ V knize bratrstva jsou zapsána jména snad všech Lhoťanů.²¹ Ovšem o tom, jak dalece tehdejší Lhoťané svůj svatý slib vystříhat se pálenky vzali vážně a jak dlouho jim svaté nadšení vydrželo, se už asi bohužel nedozvíme. Za tohoto kněze také došlo k přestavbě školy, kterou zaplatil patron farnosti kníže

¹⁷ Srov. TETĚHAL, Vladimír, *Svatý Antoníněk*, s. 20.

¹⁸ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 5.

¹⁹ Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 38, sign V d F VII, N15, karton 7, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1838 – 1855, nečíslováno.

²⁰ V té době byla ve Lhotě pálenice, v níž se ročně vypálilo na 60 sudů 20° pálenky. Spotřebovalo se 40 měřic ječmene, 600 měřic brambor a 20 sáhů dřeva. Krom toho byli Lhoťané i vinaři se staletou tradicí pěstování vína. Srov. VLACH, Jaroslav. Místopis jednotlivých obcí, Ostrožská Lhota. In: NEKUDA, Vladimír et al. *Uherskohradištsko*. 1982. vyd. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1982, s. 590, ISBN neuvedeno.

²¹ Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv. č. 49, sign. V e, karton 9, Kniha členů Bratrstva zdrženlivosti ode všech pálených a mírnosti při užívání ostatních opojných nápojů, 1845.

Lichtenštejn.²² Josef Ptáček pak odešel nejprve v roce 1851 do Žábřezce, kde se stal farářem a poté v dalším roce nastoupil jako farář v Kunovicích. V říjnu 1851 z místa kooperátora v Mostkovicích přibyl do Lhoty kněz Karel Ostrčil. V dubnu roku 1857 zavítal do farnosti olomoucký arcibiskup Bedřich Fürstenberk, který konal generální vizitaci své arcidiecéze. Duchovnímu správci nařídil, aby bez prodlení povolal komisi za účelem prozkoumání, zda-li je možná oprava kostela, který hrozil sesutím. Komise dospěla k názoru, že kostel je neopravitelný a doporučila novostavbu. K té nedošlo. Došlo jen na prozatímní řešení, když byl kostel v roce 1864 podepřen čtyřmi trámy a čtyřmi sloupy.²³ Během roku 1857 došlo k založení Bratrstva Jana Nepomuckého. Bratrstvo nemělo knihu spolku. Kněz Ostrčil sepsal členy spolku do tzv. „poznámenání“. Z listiny vyplývá, že zapsaných členů bylo osm a do spolku přistoupili během let 1857 a 1858. Zda bylo členů více a jak dlouho spolek existoval, není patrné.²⁴ Za kněze Ostrčila došlo ještě k jedné významné události v dějinách farnosti Ostrožská Lhota a totiž, že vesnice byla z kuracie povýšena na farnost 27. listopadu 1867. Radost ze zřízení farnosti možná mohla kalit vzpomínka na cholery, která ve vsi řádila o rok dřív, když vesnicí procházela pruská armáda. Zemřelo při ní 31 farníků.²⁵ Co se týče vztahu tohoto kněze ke své farnosti, musel mít farář Ostrčil svou farnost docela rád, když věnoval farnímu obročí na koupi pole v Ostrožské Nové Vsi 875 zlatých. Působil zde do 27. září 1870. Poté se stal farářem v Postřelinově. V 70 letech 19. století došlo ve lhotské farnosti ke čtyřem výměnám kněží. Krátce zde pobyl farář Jan Křivka. Působil zde od ledna 1871 do června 1872. Po něm nastoupil v říjnu 1872 kněz František David. Působil zde do července 1876. Poté se stal farářem v Šumvaldě. Dalším knězem, který ve Lhotě dlouho nepobyl, byl beňovský rodák František Martilík. O duše lhotských farníků se staral od roku 1876 do dubna 1879, kdy se stal farářem

²² Původní budova školy stála už od roku 1743. Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond Národní škola Ostrožská Lhota, inv. č. 346, karton trezor, Školní kronika 1892 – 1906, nečíslováno. Nedatováno, dále jen Pamětní kniha školy 1892 – 1906 .

²³ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 5.

²⁴ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 108, sign. V e, kart. 23, Záležitosti týkající se bratrstev, Poznámenání oudů bratrstva sv. Jána Nepomuckého v Praze z farnosti Ostrahotské, Děkanství Strážnického začna od roku 1857.

²⁵ Srov. VLACH, Místopis jednotlivých obcí, Ostrožská Lhota, *Uherskohradištsko*, s. 590.

ve vedlejší mestečku Hluk.²⁶ Duchovního správce se po něm ujal kněz František Mura, který zde působil do své smrti 1. ledna 1891. Farnost pak administroval Theodor Augustin až do června 1892, kdy se do Lhoty dostavil kněz Jan Kolomazník.²⁷

²⁶ Ve Lhotě dále pastoračně vypomáhal. 10. září 1893 například posvětil budovu nové školy. Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, nedatováno.

²⁷ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 5.

2. Farnost na počátku 20. století v době Rakouska-Uherska

2.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období

České země počátku 20. století byly součástí habsburské monarchie Rakouska-Uherska, kterému už od roku 1848 vládnul císař František Josef I. Zemřel v roce 1916 a na trůn dosedl Karel I. V roce 1918 se říše rozpadla.

Po stránce náboženské farnost Ostrožská Lhota patřila do strážnického děkanátu, který byl součástí olomoucké arcidiecéze. Po smrti významného arcibiskupa Fürstenberga v roce 1892, nastoupil do úřadu Theodor Kohn. V roce 1904 byl nucen odstoupit. Po něm nastoupil František Saleský Bauer. Buben hodnotí tohoto arcibiskupa a od listopadu 1911 kardinála jako činorodého. Bohužel už od nástupu na arcibiskupský stolec roku 1904 byl často sužován nemocemi.²⁸ Jeho nemoc měla vliv i na lhotské farníky. Pokaždé, když měl arcibiskup přijet do farnosti, byl nemocen a jako jeho zástup přijel do farnosti světící biskup Wisnar. Kardinál Bauer zemřel v listopadu 1915. V červnu 1916 se pak stal arcibiskupem bývalý pražský arcibiskup Lev Skrbenský. Buben hodnotí od roku 1901 kardinála Skrbenského jako mírného a laskavého metropolitu. Toto byl možná důvod, proč vojenské velení naléhalo na císaře Františka Josefa I., aby odvolal kardinála z Prahy do Olomouce. Skrbenský byl posledním olomouckým arcibiskupem, který byl zvolen svobodnou volbou olomoucké kapituly. Později už bylo toto právo zrušeno. Lhotští farníci se mohli

²⁸ Srov. BUBEN, Milan M., *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha: Logik, 2000. s. 18 – 19. ISBN 80-902811-0-9.

se Lvem Skrbenským setkat už během jeho kaplanování v sousedním Uherském Ostrohu, kde působil kolem roku 1892.²⁹

V Rakousku-Uhersku fungoval tzv. austrokatolicismus, státem přinucené a chtěné spojenectví „trůnu a oltáře“. Státu toto spojenectví přinášelo výhody, ale ne toliko církvi. Přesto někteří biskupové tento způsob koexistence církve a státu preferovali. V českých zemích byla církev chápána jako instituce, která pomáhala udržovat staré pořádky, která stála na straně habsburské monarchie.³⁰

V Ostrožské Lhotě se austrokatolicismus nejvíce projevoval slavením některých státních svátků v kostele. Z nejvýznamnějších svátků se jednalo například o pravidelné oslavy jmenin císaře Františka Josefa I. 4. října. Od roku 1917 byly slaveny jmeniny Karla I. Do roku 1898 byly slavnostním způsobem slaveny jmeniny císařovny Alžběty vždy na svátek svaté Alžběty durynské 19. listopadu.³¹ Od její smrti byla slavena tichá vzpomínka. Jmeniny manželky Karla I. byly slaveny 27. dubna.³² V kostele bylo slaveno i jubileum panování císaře Františka Josefa I. V roce 1898 byly oslavy padesátiletého jubilea zkaleny vraždou císařovny Alžběty. Šedesátileté jubileum už nebylo zkaleno ničím. Vedle sebe v kostele tak zaznělo „Te Deum“ a rakouská hymna.³³

O tom, jak vnitřně přijímali farníci tyto státní svátky, nejsou žádné zmínky. Za povšimnutí ovšem stojí, že když byla v roce 1930 prováděna výmalba kostela, jednou ze světic namalovanou v kostele, je i Alžběta durynská. Zda tato malba souvisí se slavením památky manželky císaře Františka Josefa I. Alžbětou a oblíbenosti slavení tohoto svátku, zůstává však otázkou.

²⁹ Tamtéž, s. 316 – 317.

³⁰ Srov. POLC, Jaroslav V. *Stručný přehled dějin českých a moravských diecézí po třicetileté válce*. Praha: Katolická Teologická Fakulta Univerzity Karlovy 1995. s. 84. ISBN neuvedeno.

³¹ Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, zápis za školní rok 1898/1899.

³² Srov. Pamětní kniha školy Ostrožská Lhota, Základní škola Ostrožská Lhota. Nečíslováno. Zápis za školní rok 1917/1918. Dále jen Pamětní kniha školy .

³³ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1908/1909.

2.2 Vztah farnosti a obce

Protože pamětní knihu obce začali psát její pisatelé až v roce 1930 a kniha hasičského spolku ani neexistuje, nejsou z tohoto období přímé zprávy o tom, jak se představitelé obce a její spolky zapojovali do života farnosti. Je třeba se proto smířit jen s útržky zpráv z pamětních knih školy a farnosti.

První zmínkou o představených obce a jejich vztahu k farnosti je zápis faráře Kolomazníka o závazku obce obstarat převoz materiálu potřebného ke stavbě nového kostela. I další zápisy jsou dokladem toho, že se představení obce angažovali pro stavbu nového kostela. Nejvýznamnějším krokem představitelů obce byla účast na deputaci ke kardinálovi Bauerovi ve věci žádosti o schválení novostavby kostela 2. srpna 1902. Deputace se zúčastnili krom faráře, starosta Bachan a dva radní Jakub Vaněk a Antonín Vaněček. Při návštěvě u knížete Lichtenštejna, patrona farnosti, následující den se k nim přidali ještě Antonín Cyril Stojan a stavitel Wittner. Když 25. října 1908 přijel na slavnost svěcení nového kostela olomoucký světící biskup Wisnar, mezi mnohými ho uvítal za obec i starosta Bachan.³⁴ V následujících letech už představení obce nejsou v pamětní knize farnosti zmiňováni.

Nejstarším čistě obecním spolkem je hasičský sbor založený roku 1900 ředitelem školy Jadrníčkem.³⁵ Ten v pamětní knize školy napsal, že poprvé se hasičský sbor objevil na veřejnosti na slavnostní bohoslužbě při příležitosti oficiálních oslav sedmdesátých narozenin císaře Františka Josefa I. 4. října 1900.³⁶

³⁴ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 6 – 54.

³⁵ Srov. Pamětní kniha obce Ostrožská Lhota, první díl, v majetku Obecního Úřadu Ostrožské Lhoty., s. 10, dále jen pamětní kniha obce, první díl.

³⁶ Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, zápis za školní rok 1900/1901.

Jak vnitřně přijímali představitelé obce, složky obce toto spojenectví? V obci byla většina jejích obyvatel římskokatolického vyznání,³⁷ pochopitelně i představení obce, příslušníci hasičského sboru. Je proto možno se domnívat, že nemohlo být odporu ze strany obce vůči církevním slavnostem a vůbec proti životu farnosti. Ba právě naopak.

2.3 Vztah farnosti a školy

Austrokatolicismus rakouského mocnářství se na obci projevoval nejvíce tím, že ve škole bylo vyučováno náboženství jako povinný předmět. Vyučujícími byli faráři farnosti. Z písemných pramenů není zmínka o tom, jak žáci vnímali hodiny náboženství faráře Jana Kolomazníka. Zachovaly se však vzpomínky na hodiny náboženství kněze Mana, které zaznamenal Antonín Šuránek. Popisuje jej jako dobrého učitele.³⁸ Místní faráři byli také členy zdejší školní rady.

Když děkan strážnického děkanátu, do kterého farnost Ostrožská Lhota spadala, každoročně konal vizitaci farnosti, navštívil uvítán učitel i žáky i školu, kde vyzkoušel děti z náboženství. Výjimkou byl datum 12. května 1912,

³⁷ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 11.

³⁸ „Farář Man byl horlivým kazatelem a dobrým učitelem ve škole. Uměl nás podněcovat odměnami, žel zase v tom byly i peníze. Tak například „kdo se dovede bez chyby pomodlit Věřím v Boha, dostane dvacetník. Ale bez chyby! Tehdy se kladl velký důraz na to, aby se říkalo: „Odtud přijde soudit živých i mrtvých“, tak to stálo v katechismu, kdežto my jsme byli zvyklí říkat to, co je přirozenější: „Přijde soudit živé i mrtvé“ – a tak z dvacetníku sešlo. Jinak dával známky zkratkou svého jména AM, písmena vložena do sebe, čímž mohl vystihnout i jemné odstíny znalostí dle toho, jak razítko nakláněl. Monogram postavený bylo výborně, zvrácený nedostatečně. Měli jsme své papíry, kde jsme nosovali tak své známky natištěné. Po náboženských hodinách, byly-li odpoledne, a to koncové, jsme mohli zůstat ještě ve třídě, pokud nás rodiče nepotřebovali doma, a on nám čítával vždy nějakou pohádku, někdy radostnou, někdy hrůzostrašnou, jako byla o „statečném Bohumilovi“. – Třeba byl pan farář sama laskavost, dovedl se někdy rozhněvat a tu býval i prudký. Na faře byla i půjčovna knih, která vykonala mnoho dobrého.“ Srov. ŠURÁNEK, Antonín. *Dějiny mého povolání 1*. Olomouc: Alois Kotek vlastním nákladem, 1997. s. 29. ISBN neuvedeno.

kdy mimořádně provedl zkoušku z náboženství světící biskup Wisnar, který konal generální vizitaci olomoucké arcidiecéze místo nemocného kardinála Bauera.³⁹

Spojenectví školy a farnosti bylo projevono také tím, že byly církevně vysvěceny budovy školy. Tak 10. září 1893 vysvětil druhou školní budovu hlucký farář Martilík.⁴⁰ Druhou školní budovu vysvětil 22. září 1912 Antonín Cyril Stojan.⁴¹

Učitelé byli úřady vyzýváni, aby děti vychovávali v patriotickém, mravním a náboženském duchu.⁴² Měli povinnost⁴³ dozorovat děti při bohoslužbách v neděli, v církevní svátky a státní svátky slavené v kostele. Každoročně na začátku školního roku byla pro žáky slavena mše svatá a při ní bylo zpíváno „Veni Sancte Spiritus.“ Stejně tak byl v kostele oslaven konec školního roku se zpívaným „Te Deum“.⁴⁴

Naskýtá se otázka, jak bylo toto spojenectví školy a oltáře přijímáno lhotskými učiteli. Farář Man hodnotí ředitele školy Jadrníčka⁴⁵ jako „perlu mezi učiteli v těžké době zápasu o školu volnou či náboženskou“.⁴⁶ Jistě v tom hrálo i roli, že tito dva byli spolužáky přerovského gymnázia.⁴⁷ Od roku 1906

³⁹ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1911/1912.

⁴⁰ Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, nedatováno.

⁴¹ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 44, sign. V d, kart. 8, Pořad bohoslužeb 1907 – 1913, s. 186. Dále jen Pořad bohoslužeb 1907 – 1913 .

⁴² Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, nedatováno.

⁴³ Byla to pro učitele taková samozřejmost, že pisatel školní kroniky ředitel Jadrníček za celých takřka 25 let psaní školní kroniky zmínil dozorování jen jednou v souvislosti s nemocí učitele Viléma Vidličky v roce 1903. Dotyčný byl v přípisu z 29. ledna 1903 z důvodu nemoci vyvázán ze své povinnosti dozorovat děti v kostele. Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, zápis za školní rok 1902/1903.

⁴⁴ Do roku 1906 byl konec školního roku vždy kolem 15. července. Od roku 1906 vždy kolem 30. června. Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906. Zápis za školní roky 1904/1905 a 1905/1906.

⁴⁵ Na škole působil ve funkci ředitele od svého příchodu v roce 1897 až do své smrti v lednu 1923. Byl to velmi všestranný duch. V lednu 1898 založil také spořitelní ústav v obci nazývaný „reifensenska“. Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, zápis za školní rok 1897/1898. V červnu 1900 pak stál u zrodu spolku dobrovolných hasičů. Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, zápis za školní rok 1899/1900.

⁴⁶ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 55, sign. V g, kart. 10, Zlatá kniha 1907 – 1914, s. 4, dále jen zlatá kniha 1907 – 1914.

⁴⁷ Spolu pořádali ve dnech 26. a 27. srpna 1907 setkání spolužáků přerovského gymnázia po 25 letech v Ostrožské Lhotě. Účastníci prý byli nadšeni. Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1907/1908.

spolupracovali na určitě dobře míněném pastoračním počínu Zlaté knihy. Tuto knihu založil farář Man za účelem povzbuzení dětí „*ku větší pilnosti v učení náboženském jakož i ku častější návštěvě chrámu Páně.*“ Do knihy pak skutečně do roku 1914 pravidelně zapisoval jména těch, kteří „*vzorným chováním a pilností se vyznamenali, k nimž se druží velmi hodní, ale méně nadaní.*“ Dále pak ti, kteří „*pilností a mravním chováním vynikali a také ti, kdo pokorní a tichoucí byli.*“ Nepřekvapí, že v letech 1908 – 1913⁴⁸ byl pravidelně vyznamenáván jako vzorný a pilný žák i Antonín Šuránek. Každoroční úspěchy pak na konci školního roku vyhlášoval farář Man v kostele.⁴⁹ Ředitel Jadrníček byl také dle slov faráře Mana významným pomocníkem při stavbě kostela v letech 1907 – 1908.⁵⁰ Ve farnosti působil ředitel Jadrníček i jako varhaník.⁵¹ V době habsburského mocnářství se sám na stránkách pamětní knihy školy profiloval jako zastánce katolického náboženství a monarchie. Bohužel jako pisatel pamětní knihy školy nepsal nic o vztahu ostatních učitelů k oltáři. Možná také nelibě nesli ono kněžské poručníkování, jak o něm píše František X. Halas ve svém Fenoménu Vatikán.⁵² K takovému tvrzení ovšem není dostatek informací, mimo jiné i proto, že učitelé se často na škole střídali a zcela určitě nemohli mít všichni stejný postoj. Přesto je možno trochu nahlédnout do postoje alespoň některých lhotských učitelů. V souvislosti s lidovými misemi konanými ve lhotské farnosti 6. prosince 1906 poznamenal Man, že „*lid se hrnul ke zpovědnici a až na malé výjimky (mladí páni učitelové pohrdli) všichni přijali sv. svátosti.*“⁵³ Před první světovou válkou navštěvoval lhotskou školu mladý Antonín Šuránek. Při hodnocení svých učitelů

⁴⁸ V následujícím školním roce 1913/1914 nastoupil na měšťanskou školu do Uherského Ostrohu. Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1*, s. 73

⁴⁹ Srov. Zlatá kniha 1907 – 1914, s. 3 – 54.

⁵⁰ Farář Man doslova napsal: „*Milým přítelem a vydatným rádcem a pomocníkem byl mně pouze zdejší nadučitel Antonín Jadrníček, jenž s obětavostí a ochotou největší učinil všecko, co směřovalo pro zbudování stánku Božího.*“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 11.

⁵¹ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1*, s. 29 – 31.

⁵² Píše: „*České učitelstvo nelibě neslo kněžské poručníkování a to se nemohlo neodrazit na tom, jak vedlo své žáky. Vliv školy na náboženskou horlivost mládeže, která z nich vycházela, a zejména na její přichylnost ke katolické církvi, byl tedy přinejmenším rozporuplný.*“ Srov. HALAS, František X., *Fenoménu Vatikán: idea, dějiny a současnost papežství: diplomacie Svatého stolce: České země a Vatikán*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury CDK, 2004. s. 517. ISBN 80-7325-034-9.

⁵³ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 60.

vzpomíná jmenovitě na učitele Nožičku a Šimana. Popisuje je jako osobnosti, které ho sice velmi zaujaly, ale vlažné ve víře.⁵⁴ Vzpomíná i na učitele Vaněčka: „*Sám jsem slyšel, když Stojan kázal při svěcení školy, jeho přičiněním vybudované, jak lhotský učitel Vaněček se synem obchodníka Žádníkem mluvili posměšně a nenávistně. Kdyby mu někdo podrazil tu židli, na které stojí, aby si nohy zlámal!*“⁵⁵

2.4 Náboženský život farnosti

Od roku 1892 působil ve farnosti kněz Jan Kolomazník. Ze stránek pamětní knihy farnosti vyplývá, že se více než popisu své osoby věnoval, popisu svých potíží s kostelem. Antonín Šuránek, kterého Jan Kolomazník křtil, se s ním před jeho smrtí v roce 1927 setkal. Hodnotí jej jako velmi srdečného kněze.⁵⁶ V roce 1905 z farnosti odešel. Farářem se stal velmi energický Antonín Man. Na faru si s sebou vzal i svou matku a sestru. To bylo možná také vedle jeho špatného zdravotního stavu, důvodem jeho chudoby.⁵⁷ Přes svůj špatný zdravotní stav se mu podařilo postavit kostel, položit základy fungujícího třetího řádu sv. Františka, starat se o další spolky atd. Když jej hodnotí Antonín Šuránek, nešetří superlativy. Antonín Man je tak dle něj kněz s „*velikým, širokým srdcem*“.⁵⁸ Přesto i on měl problémy se svými farníky.⁵⁹ Dle slov ředitele

⁵⁴ V této souvislosti také Šuránek poznamenal: „*Tehdy byl veden už úporný boj proti náboženství a učitelstvo mělo být nástrojem. Úřady posílali mladé učitele z Čech záměrně na Moravské Slovácko, o němž bylo míněno, že je zatměno, že je tam třeba vnášet světlo. „Hloupí Slováci.“ „Kněží je ohlupují.“* Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 54.

⁵⁵ Tamtéž, s. 32.

⁵⁶ Srov. ŠURÁNEK, Antonín. *Dějiny mého povolání 3.* Místo rukopisu. s. 34 – 35, ISBN neuvedeno.

⁵⁷ Svůj špatný zdravotní stav vepsal do dopisu strážnickému děkanovi sotva měsíc před svou smrtí. Líčí zde mimo jiné své operace, které musel podstupovat, to, že se přitom ještě musel starat o svou matku a sestru. Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 105 – 107.

⁵⁸ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 27.

⁵⁹ Antonín Šuránek například popisuje, jak byl svědkem nepříjemné události v postní době, kdy snad vojáci, kteří se dostali na dovolenou, chtěli uspořádat zábavu. Antonín Man zakročil

Jadrníčka to byli také jeho farníci, kdo jej zabili tím, že mu v době války nedávali najíst.⁶⁰ Antonín Man zemřel 19. července 1919.

Nejdůležitějším místem farnosti byl její kostel. V něm se odehrávalo všechno podstatné pro život farnosti od každodenních bohoslužeb přes křty, svatby až pohřeb.

Mysl farníků v tomto období zaměstnávala potřeba nového kostela. Starý kostel, postavený v roce 1830 a čtyřmi trámy a sloupy podepřený v roce 1864, už potřebám farnosti nevyhovoval. Ještě v roce 1893 patronátní úřady navrhovaly opravu kostela, přičemž nabízely částku 3 400 zlatých, ale tehdy nový farář Kolomazník už se s pouhou opravou nechtěl smířit a své úsilí věnoval přesvědčení patronátních úřadů i farníků k novostavbě. Jeho snaha ovšem vyšla naprázdno. S neuspokojivým stavem kostela se seznámil i nový farář farnosti Man. Spolu se svým spolužákem ředitelem školy Jadrníčkem napsali poslanci říšského sněmu Stojanovi. Ten je vyslyšel a věci se daly konečně do pohybu.⁶¹ Farníci společně se Stojanem osobně navštívili patrona farnosti knížete Lichtenštejna a ten přislíbil částku 90 000 korun. Rozpočet stavby však činil 140 000 korun. Zbytek částky tedy zaplatili farníci ze sbírek konaných nejen na vesnici, ale po kostelech olomoucké arcidiecéze. Stavitelem kostela se stal Wittner. Poslední bohoslužbu ve starém kostele sloužil Antonín Stojan 4. března 1907. Za provizorní kapli byla zvolena Kapustova stodola. O kvalitě starého kostela nejlépe vypovídá fakt, že byl

a ze zábavy sešlo. Rozčílení vojáci celou věc řešili anonymním dopisem, ve kterém slibovali svému faráři smrt. Tamtéž, s. 141.

⁶⁰ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1919/1920.

⁶¹ S podporou stavby u ostrožskolhotských farníků to nebylo až tak jednostranné. Antonín Šuránek píše o příhodě, která dobře dokumentuje ochotu Lhoťanů chtít postavit nový kostel: „*Tu vím z vyprávění tatíčkova, který kdysi vezl Stojana z Hluku povelozem z Hluku a cestou mu pravil: „Pane doktore, Lhoťané sa na vás chystajú. Nech enom přijedú doktor Stojan se stavbou nového kostela: Vezmem biče a vyženem ho z obce!“ „Tak?“ pravil Stojan. „Uvidíme, ještě dnes musí být svolána veřejná schůze.“ Zajel na faru, zavolali řídícího, starostu, zavířil buben – a obecní hospoda se naplnila, Stojan vystoupil na židli a svým chraplavým hlasem dal shromážděným otázku: „Kde máte biče? Řekli jste, že mě vyženete! Člověka, který chce jenom dobro vaší obce!“ A nyní znovu a znovu vyložil, jaká to bude výhoda stavět kostel bez odkladu, když se jistě podaří dostat velikou podporu od „knížete pána“ atd. Shromáždění pokyvovalo hlavami, rozcházeli se v klidu, aby za několik dní začal někdo znovu podpichovat a vykládat o zadlužení obce, o tom, že je kostel ještě dobrý, stačí ho opravit a že se může i Stojan zmýlit atd.“ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 27 – 29.*

zbořen za týden. Kopání základů nového kostela započalo až 13. června 1907. 19. listopadu skončila práce na kostele pro rok 1907 a 24. listopadu téhož roku zde byla sloužena první mše svatá. Práce byla obnovena až 16. března 1908. 19. května téhož roku byly slavnostně vyzdviženy nové zvony do věže.⁶² 22. srpna byly přivezeny a instalovány tři vitráže v presbytáři. Jednalo se o patrona kostela apoštola Jakuba staršího a Cyrila s Metodějem. Začátkem září byly sestrojeny varhany a 25. září byly ukončeny všechny práce a kostel byl připraven ke slavnostnímu svěcení. Poté však 20. října byly přivezeny dva boční oltáře. Slavnost svěcení nového kostela se konala 25. října 1908. Světitel byl světící biskup Dr. Karel Wisnar, protože kardinál Bauer byl nemocen.⁶³

Farníci svou víru neprožívali jen za zdmi kostela, ale i vně kostela. Dávali jí najevo doslova manifestačním způsobem přítomností na průvodech, které byly svátkem pro celou vesnici. Tři dny v průběhu května se konaly prosebné průvody do polí, při nichž Lhoňané „*předobrého Pána Boha prosili, aby úrody zemské dāti a zachovati ráčil*“.⁶⁴ S oblibou chodívali nejen v měsíci květnu v rámci májových pobožností, ale i v oblíbené mariánské svátky⁶⁵ k soše Panny Marie

⁶² Větší zvon s obrazem Bohorodičky a sv. Antonína vážil 412 kg a stál 1 424 k. Na sobě měl nápis: „*Za císaře a krále Františka Josefa I., papeže Pia X., Arcibiskupa olom. Dr. Frant. Sal. Bauera zhotovil Ad. Hillera vdova a syn v Brně l. 1908 ke cti a chvále Boha, Bl. Marie a všech svatých.*“ Menší zvon s obrazem sv. Floriana a sv. Jana Nepomuckého vážil 130 kg a jeho cena byla 481 k. Napsáno na něm bylo: „*Ad. Hillera vdova a syn v Brně za faráře Ant. Mana – nákladem farníkův Ostro Lhotských 1908. Všichni svatí a světice Boží, orodujte za nás.*“ Zvony byly vysvěceny už v dílně brněnským biskupem hrabětem Huyenem. Kostel měl v té době pět zvonů, dva nové a tři staré. Největší z nich nesl obraz sv. Petra a Pavla a také sv. Jakuba staršího s nápisem: „*In honorem s. Petri et Pauli et s. Jacobi sacrata est. Hat gegossen Wolfgang Straul in Olmutz – letopočet setřen – sub A.R.D. Johanne de Hanseli, capellano Ostro-Lhotensi Johann Malusch fovit.*“ Menší starý zvon měl na sobě obraz Marie s dítětem a obraz ukřižovaného. Nápis: „*In honorem Dei et sanctorum eius sub A.R.D. Carolo Ostrčil – Stanke Olomucii 1853.*“ Nejmenší zvon – umíráček – byl bez obrázku i bez nápisu. Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 40 – 41.

⁶³ Tamtéž, s. 9 – 58.

⁶⁴ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 43, sign. V d, kart. 8, Pořad bohoslužeb 1899 – 1907. s. 38. Dále jen Pořad bohoslužeb 1899 – 1907 .

⁶⁵ A nejen v květnu. 11. února 1908 popisuje Man, jak terciáři třetího řádu svatého Františka konali průvod k oslavě Panny Marie lurdské. Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 41.

na Smíchovské. Svým leskem předčila všechny slavnost Božího Těla. S Nejsvětější Svátostí se chodilo po vesnici ke čtyřem oltářům.⁶⁶

V procesích se chodívalo i na poutě. Nejoblíbenějším poutním místem Lhořanů byl blízký sv. Antonínek.⁶⁷ Oblíbeným poutním místem byl i asi 20 km vzdálený Velehrad, kam se chodilo o hlavním cyrilometodějském svátku 5. července.⁶⁸ Mezi Lhořany nejoblíbenější mariánské poutní místo byl asi 60 km vzdálený sv. Hostýn.⁶⁹ Chodilo se i do asi 50 km vzdálených Žarošic.⁷⁰ Potenciálu poutních míst si všimli i politické úřady. Například 23. srpna 1908 se na poutním místě u sv. Antonínka konal „tábor lidu“ u příležitosti jubilea šedesátiletého panování císaře Františka Josefa I.⁷¹

V růstu zbožnosti měly farníkům pomoci mimo jiné tzv. lidové misie. Prvními misiemi konanými ve 20. století byly misie od 1. do 9. února 1901 vedené jezuitou Malým a Weissem.⁷² Další misie byly vedeny až za faráře Mana. Vedl je od 29. listopadu do 6. prosince 1908 Manův spolužák jezuita Alois Jemelka.⁷³

Svůj život s vírou prožívali Lhořané i organizováním se v různých spolcích. Nejstarším charitativním spolkem ve farnosti byl už od roku 1785 farní chudinský ústav. Jeho náplní bylo pomáhat potřebným například těm, co vyhořel

⁶⁶ Jeden oltář měli také Šuránkovi. 29. května 1902 se zrovna při slavnosti Božího Těla narodil Šuránek. Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 5.

⁶⁷ Pořad bohoslužeb 1907 – 1913, s. 8.

⁶⁸ Srov. Pořad bohoslužeb 1899 – 1907, s. 14.

⁶⁹ Šuránek například hořce vzpomíná na pout' na sv. Hostýn. „*Chodívalo se tam od nás na 4 dni. Desetiletá sestra šla celou cestu s maměnkou pěšky. – Sotva došla domů, už ji museli dát na lůžko. Sestra dostala záskrt a do týdne byla nebožka.*“ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 17.

⁷⁰ Za žarošické poutníky sloužil například 13. října 1907 bohoslužbu Antonín Man. Srov. Pořad bohoslužeb 1899 – 1907, s. 21.

⁷¹ Jubileum připadlo na prosinec 1908, ale z nařízení úřadů se mohlo slavit libovolně v letních měsících. Záleželo na každé obci, jak toto jubileum oslaví. Pamětní kniha farnosti, s. 45 – 46.

⁷² Tamtéž, s. 7.

⁷³ Tamtéž, s. 60.

dům. Tento spolek pořádal i hudební zábavy. Peníze pro potřebné získával ze sbírek konaných v kostele při nedělních bohoslužbách.⁷⁴

Když kněz založil nový spolek, většinou měl tento i knihu spolku. Některé spolky však své knihy neměly a je možno se o nich dozvědět jen z útržkovitých zpráv. Jedním z takových spolků bylo bratrstvo živého růžence. Poprvé je zmíněno 3. července 1892⁷⁵ po příchodu kněze Jana Kolomazníka do farnosti. Připomíná se pak pravidelně v knize pořadů bohoslužeb. Kněží Kolomazník i Man za členy tohoto bratrstva sloužili pravidelně jednou za měsíc mši svatou. Toto bratrstvo v roce 1908 zaplatilo boční oltář se sochami Panny Marie, Jáchyma a Anny.⁷⁶

Spolkem, který vzniknul v souvislosti potřeby stavby nového kostela, byla Jednota sv. Jakuba. 30. července 1899 ji zmínil Jan Kolomazník během ohlášek. Bylo třeba zaplatit příspěvky.⁷⁷ Zmínil ji ještě jednou v pamětní knize farnosti v roce 1902 v souvislosti s povolením pro tuto jednotku konat sbírky v moravských farnostech.⁷⁸ Dále už o tomto spolku není žádná zmínka.

Spolkem, o kterém není jasno, kdy vznikl, je spolek „Ustavičného klanění se svátosti oltářní.“ Knihu spolku začal psát Antonín Man v neděli 14. března 1909. Nic bližšího k němu Man nepoznamenal ani v knize spolku⁷⁹, ani v pamětní knize farnosti, ani v knize pořadu bohoslužeb. Ovšem starší zmínku o jeho existenci představuje list o účtech tohoto spolku z roku 1901. V listu stojí, že spolek měl finanční zůstatek z roku 1900,⁸⁰ což je tedy nejstarší zmínkou

⁷⁴ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 71, sign. IV b, kart. 13, Pokladní deník farního chudinského ústavu 1894 – 1951, s. 21.

⁷⁵ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 42, sign. V d, kart. 8, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1890 – 1898, nečíslováno. Zápis z 3.7. 1892.

⁷⁶ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 36.

⁷⁷ Srov. Pořad bohoslužeb 1899 – 1907, s. 16.

⁷⁸ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 6.

⁷⁹ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 50, sign. V e, kart. 9, Kniha členů spolku ustavičného klanění nejsvětější svátosti oltářní 1909 – 1949, dále jen kniha členů spolku nejsvětější svátosti oltářní 1909 – 1949.

⁸⁰ Srov. Účet o příjmech a vydáních spolku Nejsvětější svátosti oltářní z roku 1901 – 1902. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 108, sign. V e, kart. 23, Záležitosti týkající se bratrstev, dále jen Záležitosti týkající se bratrstev.

o tomto spolku. Farář Man v knize spolku učinil poslední zápis – jmenný seznam přispěvovatelů 7. ledna 1916.⁸¹

Ve farnosti existoval i třetí řád svatého Františka. Kdy a jak vzniknul, není známo. Jeho představeným byl v době příchodu faráře Mana v září 1905 Martin Páč. Členů bylo 20. Podle slov kněze Mana nežili podle pravidel řehole, kterou přijali. Tuto situaci se tedy rozhodl změnit. Byl horlivým ctitelem sv. Františka a členem III. řádu svatého Františka. Obláčku přijal 11. 6. 1904 v Olomouci a jako své řádové jméno si vybral jméno světce Fidela ze Sigmarinky. Od provinciála františkánského řádu v Praze si vyžádal fakultu přijímat nové členy do třetího řádu a také konat měsíční shromáždění terciářů s modlitbami a promluvou. A skutečně nezůstalo jen u slov. Energický kněz brzy začal konat pravidelné měsíční shromáždění, jak se zavázal. Došlo i na přijímání nových členů. První obláčka se v Ostrožské Lhotě konala 21. 10. 1906. Mezi terciáře v ten den byla přijata například matka Antonína Mana Anna Manová. Jako řádové jméno přijala jméno Marie. V ten samý den byla přijata i matka budoucího významného lhotského rodáka kněze Antonína Šuránka Anna Šuránková a jako řádové jméno přijala rovněž jméno Marie.⁸² Obláčku 6. 1. 1916 přijala i sestra Šuránka a matka budoucího kněze Antonína Dominika Kateřina Dominiková. Jako řádové jméno přijala jméno světice Markéty Marie Alacoque. Celkem Man přijal do řádu 74 členů a to nejen z Ostrožské Lhoty, ale i z okolních vesnic. Poslední obláčka, jejíž obřad vedl Antonín Man se konala 25. března 1918.⁸³ V roce 1908 členové třetího řádu financovali boční oltář se sochami sv. Františka z Assisi, sv. Antonína a sv. Kláry.⁸⁴

⁸¹ Srov. Kniha členů spolku nejsvětější svátosti oltářní 1909 – 1949, s. 16 – 166.

⁸² Antonín Šuránek na ni vzpomíná ve svých pamětech i v souvislosti s třetím řádem. Popisuje například postní praxi terciářů, kteří se střídavě dům od domu každý postní pátek modlili hodinky za zemřelé. Když pak zemřela v březnu 1913, popisuje Šuránek tuto svoji vzpomínku: „Když jsme se vrátili ze hřbitova, našli jsme maměnku už oblečenou do roucha členek III. řádu sv. Františka, skoro jako řeholnici, opásanou bílým provazcem – cingulem. V sepnutých rukou černý křížek.“ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1*, s. 11, 70.

⁸³ Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 49, sign. V e, kart. 9, Kniha členů III. řádu sv. Františka, 1906 – 1944, s. 1 – 14, dále jen kniha členů III. řádu sv. Františka, 1906 – 1914.

⁸⁴ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 36.

O existenci spolku „Venkovská omladina“ vypovídá Antonín Šuránek ve svých pamětech: „*V Omladině byla vedena mládež i k dobré četbě, k dobrým rozptýlením a zábavám. Hrávala se divadla. Obyčejně v rámci církevního roku. Vybírány kusy vážné i veselé, tak aby pobavily, ale současně vzdělávaly. Sestra (Kateřina) hrála, pokud vím, v divadelním představení „pasačka z Lurd“.*“ I jeho bratr Josef Šuránek byl členem Omladiny.⁸⁵ Omladina neměla vlastní knihu spolku. V tomto období je zmíněna ještě v dopise Josefa Šuránka faráři Manovi v průběhu první světové války.⁸⁶

Naskytá se otázka, do jaké míry Lhoňané prožívali vnitřně tyto vnější projevy víry. Hledání odpovědi je nesnadné. Život na vesnici počátku 20. století byl velmi tvrdý, zaplněn neustálou prací v zemědělství.⁸⁷ Život vesničana a hlavně kvalita jeho života závisela na dobré či špatné úrodě. Vše se odvíjelo od ní. I přesto, že úroda byla dobrá, nebyla životní úroveň nijak závažná a žádnou zvláštností nebyla vysoká úmrtnost dětí.⁸⁸ Ničím neobvyklým nové sňatky vdov a vdovců.⁸⁹ Účast Lhoňana například při prosebném průvodu do polí tak nebyla jen vnějškovou záležitostí, ale určitě bytostnou prosbou o požehnání. Stejně tak poutě. Při vši tvrdosti života, při neustálých polních či domácích pracích je obdivuhodné, že se tito lidé dokázali vytrhnout a na pouť šli. Ta jistě nebyla bez námahy. Byla spojena s osobními obětmi. Antonín Šuránek popisuje, že například pouť k Panně Marii hostýnské trvala 4 dny.⁹⁰ Kdyby farníci neměli touhu po návštěvě poutního místa zvnitřněnou, jistě by na ni nešli. Stejně tak

⁸⁵ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 20 – 25.

⁸⁶ MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FRK OLH 126, inv.č. 26, sign. XI., karton 24, Různé/sirotčí rada, nouzový výbor, katastrální mapky Chylic a Nové Vsi, seznamy a dopisy vojáků padlých v I. světové válce, sv. misie. 1907 – 1921. Dále jen Různé / sirotčí rada, nouzový výbor, katastrální mapky Chylic a Nové Vsi, seznamy a dopisy vojáků padlých v I. světové válce, sv. misie. 1907 – 1921 .

⁸⁷ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 12 – 13.

⁸⁸ Například v zápisu za školní rok 1901/1902 píše ředitel Jadrníček v pamětní knize školy o čtyřech dětech, kteří v tomto roce zemřeli na záškrť. Srov. Pamětní kniha školy 1892 – 1906, zápis ze školního roku 1901/1902.

⁸⁹ Velmi plasticky popisuje smrt své matky a rozhodování svého otce o novém sňatku Antonín Šuránek. Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 145 – 152

⁹⁰ Tamtéž, s. 17.

je obdivuhodné, že přes všechnu tvrdou práci dokázali farníci najít čas pro činnost v nějakém z místních spolků.

2.5 Důsledky první světové války na život farnosti

Konec habsburské monarchie přinesla s sebou první světová válka, kterou zažehl sarajevský atentát koncem června 1914. I lhotští farníci museli brzy rukovat. Bylo odvedeno 274 Lhoťanů.⁹¹ Z nich ve válce zemřelo 38. Jednou z prvních obětí byl i manžel Kateřiny Dominikové (rozené Šuránkové) sestry Šuránka, otec budoucího kněze Antonína Dominika Tomáš Dominik. Nezvěstný byl od 27. 8. 1914.⁹²

V prvních měsících války měly válečné události ohromující vliv na duchovní život Lhotských farníků. Dle zpráv faráře Mana chodívali denně do kostela téměř všichni a prosili zde za své příbuzné vojíny. Man mimo jiné napsal: *„A nejen že se denně shromažďovali ku modlitbám, též častěji přijímali sv. svátostí. Nikdy nebylo tolik komunikantů jako v době války. Celé rodiny přistupovaly ke stolu Páně, když zvěděli, že jejich milý vojín byl raněn anebo v bitvě padnul. V tomto případě oslavovali církevně pohřeb v chrámu Páně za největšího účastenství.“*⁹³ V pozdějších letech už návštěvnost kostela nebyla tak hojná. Man důvod připisoval polním pracím. Přesto byly nadále po celou dobu války konány pobožnosti v kostele. Dle tvrzení Mana byl nejpilnějším návštěvníkem pobožností, které i vedl, Martin Štajnoch. Nejčastějšími

⁹¹ Farář Man si o nich vedl záznamy. Srov. Různé / sirotčí rada, nouzový výbor, katastrální mapky Chylic a Nové Vsi, seznamy a dopisy vojáků padlých v I. světové válce, sv. misie. 1907 – 1921.

⁹² Srov. Pamětní kniha farnosti Ostrožská Lhota, s. 115 – 116.

⁹³ Tamtéž, s. 86.

návštěvníky těchto pobožností pak byli ti, kteří měli příbuzného v zajetí nebo který byl raněn.⁹⁴

Válka měla na život vesnice po ekonomické stránce devastující vliv, který v souvislosti s nedostatečnou školní docházkou popisuje ředitel školy Jadrníček ve školní kronice. „*Poněvadž otcové rodin a mladé síly pracovní vůbec octly se na vojně a doma nezůstaly než ženy, děti a stařečkové, bylo nutno, aby též děti školní vypomáhaly při pracích polních.*“ Kvůli dětské práci byly vyhlášovány ve škole⁹⁵ například bramborové či řepné prázdniny.⁹⁶ Nedostatečné zkušenosti při obdělávání polí u mládeže a nezvládnutí těžké práce u přestárlých byly dva hlavní důvody toho, že pole nevydávala úrodu předválečných let. Nejhuře to odnášeli učitelé a ve lhotských poměrech i kněz, který farní pole pronajímal, protože těžkou polní práci pro nemoc nezvládal. Učitelé dostávali státní plat a peníze jim pochopitelně nestačily. Ceny za potraviny byly stanoveny státem, ale přesto nebyly dodržovány. Z měst přijížděli lidé, aby nakupovali jídlo na vesnici. Kvetl černý obchod. Velmi nelibě to nesl ředitel Jadrníček. Z jeho zápisů do pamětní knihy školy je tak možno se dočíst na jedné straně o těžkých poměrech života vesničanů, o dětech a starcích pracujících těžce na poli, ale na druhé straně o rolnících, co by pánech, kteří vydělávali obrovské sumy na černém obchodu. Ze zápisů ředitele školy vyplývá, že čím víc strádal, tím víc nadával na lhotské poměry v souvislosti s výdělkem na černém obchodě. Tentýž ředitel pak píše v roce 1919 v souvislosti se smrtí faráře Mana, že tento kněz byl obětí války a obviňuje lhotské farníky z neochoty pomoci jak svému knězi tak řediteli školy.⁹⁷

Morálního úpadku farníků si všiml i farář Man. Až osmdesát sotva škole odrostlých dětí bylo posláno svými rodiči do rakouských továren na výrobu

⁹⁴ Tamtéž, s. 92.

⁹⁵ Přesto byly školou pořádány sbírky na různorodé účely. Sbírka na Červený Kříž, která vynesla v roce 1915 25 korun. Ve srovnání se sbírkou na ponorku, která o rok později vynesla 4 koruny, je to celkem dobrá bilance. Srov. Pamětní kniha školy, zápisy za školní roky 1915/1916 a 1916/1917.

⁹⁶ Pro nepravdivost školní docházky odpadly první dva roky pravidelné zkoušky z náboženství konané strážnickým děkanem. Tamtéž, zápisy za školní roky 1914/1915 a 1915/1916.

⁹⁷ Tamtéž, zápis za školní rok 1918/1919.

zbraní. Toto prostředí morálnímu životu těchto mladých lidí neprospívalo. Ničím neobvyklým byla nechtěná těhotenství i různé pohlavní nemoci.⁹⁸

Je možno mluvit o tom, že válka měla obrovský devastující vliv na ekonomický chod i morální kredit vesnice.

⁹⁸ Pamětní kniha farnosti, s. 93.

3. Farnost v době první republiky

3.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období

Konec první světové války přinesl podstatné změny na mapě Evropy. Zaniklo Rakousko-Uhersko a z jeho trosk vzniklo několik národních států. Jedním z nich byl i stát Československo.

Austrokatolicismus bývalého mocnářství měl za následek, že lidé v mladé republice svůj hněv adresovaný nejprve Rakousku, adresovali také směrem ke katolické církvi. Bylo raženo heslo „Vypořádali jsme se s Rakouskem, vypořádáme se i s Římem“. Už samotný zrod republiky 28. října 1918 byl poznamenán rabováním a ničením kulturních památek co by prý symbolů nenáviděného Rakouska, z nichž nejznámější je stržení Mariánského sloupu v Praze. Československo se začalo profilovat jako protikatolický stát. Nejvýrazněji se to projevilo výstupy z římskokatolické církve a vznikem nové národní církve. Podle Halase byla definitivní tečkou za protikatolickou kampaní československého státu tzv. Marmagiho aféra v roce 1925. Situace se poté uklidnila a o tři léta později Československo uzavřelo se Svatým Stolicem „Modus vivendi“, který upravoval vztahy mezi Československem a římskokatolickou církví. Přesto zůstával prezident Masaryk nadále protikatolicky zaměřen.⁹⁹

Vznik nové republiky měl přímý vliv na chod olomoucké arcidiecéze. Arcibiskup Lev Skrbenský rezignoval v listopadu 1920. Za jeho odchodem stály měnící se politicko-náboženská situace, na kterou nedokázal adekvátně reagovat a také zhoršený zdravotní stav po autonehodě. Dožil pak na zámku v Dolní

⁹⁹ HALAS, *Fenomén Vatikán*, s. 550 – 561.

Dlouhé Loučce u Uničova. Zemřel na štědrý den roku 1938.¹⁰⁰ 10. března roku 1921 byl jmenován arcibiskupem olomouckým a 3. dubna téhož roku konsekrován a slavnostně intronizován oblíbený Antonín Cyril Stojan.¹⁰¹ Už z počátku své kněžské dráhy se věnoval rozvoji poutních míst sv. Hostýna, Velehradu, také sv. Antonínku. Věnoval se rozvoji mimo jiné apoštolátu Cyrila a Metoděje a vůbec cyrilometodějské úcty. Konal unionistické sjezdy na Velehradě. Co se týče Ostrožské Lhoty velmi se angažoval při stavbě nového chrámu v roce 1908 a také nové školy v roce 1912. Lhotany byl velmi oblíben. Bohužel dlouho arcibiskupem nebyl. 29. září 1923 zemřel. Pohřben byl na Velehradě.¹⁰² Již 10. listopadu 1923 byl jmenován arcibiskupem olomouckým Leopold Prečan. 30. prosince byl pak slavnostně konsekrován a intronizován. Svě úsilí věnoval mimo jiné rozvoji arcidiecézní charity, která byla dle Bubena ve své době nejlepší v republice.¹⁰³

Realita nové československé republiky se na Ostrožské Lhotě nejvíce podepsala novými státními svátky a také významnými výročími, z nichž některé už nebylo možno slavit v kostele. Nejvýznamnějším svátkem byly oslavy vzniku republiky 28. října. Významným svátkem byl i svátek práce 1. května. Z významných výročí to byly oslavy narozenin prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka 7. března. Po jeho smrti byla slavena v tento den jeho památka. Ta byla slavena i 14. září. Od roku 1935 byly slaveny i narozeniny prezidenta Beneše 28. května. Vysloveně protikatolickým svátkem byla památka Jana Husa 6. července. Některé dříve státem slavené církevní svátky byly zrušeny. Mezi nimi například svátek Navštívení Panny Marie 25. března, narození Panny Marie 8. září nebo oblíbený svátek „dušiček“ 2. listopadu. Jiné svátky jako svátek svatých Cyrila a Metoděje 5. července a svatého Václava 28. září byly prohlášeny za státní svátek.

¹⁰⁰ Srov. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 317.

¹⁰¹ Podle Vaška nebyla povolena olomoucké kapitule volba, protože se Svatý Stolec obával, že by převážně německé osazenstvo kapituly zvolilo Němce, což by bylo na překážku vztahům mladého státu a církve. Srov. VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce; II*. Praha : Zvon, 1990. s. 22. ISBN 80-7113-035-4.

¹⁰² Srov. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 329 – 332.

¹⁰³ Tamtéž, s. 263 – 264

Nabízí se otázka. Jak vnitřně přijímali Lhoťané tyto nové pro stát významné dny. Z dostupných materiálů vyplývá, že některé z nich, hlavně pak ze začátku existence republiky, nepřijímali za své.

Už první oslava vzniku státu se nesla ve znamení rozporů. V Ostrožské Lhotě se oslava vzniku státu¹⁰⁴ odehrávala 29. října 1918.¹⁰⁵ Celou ji organizovali učitelé. V průvodu s pochodněmi se šlo od školy po obecní hostinec, kde byl pronesen slavnostní projev. Tohoto průvodu se nezúčastnil farář farnosti Man. Dokonce ani nevyšel z domu, když hudba zahrála před farou a byl vyzván k účasti na pochodu.¹⁰⁶ Jeho neúčast na oslavách by mohla být viděna jako projev smýšlení proti novému státu. Antonín Man však nebyl protičeskoslovensky naladěný. Na stránkách pamětní knihy farnosti hodnotí vznik státu veskrze pozitivně, jen se mu nezamlouval antikatolický postoj nové republiky a hlavně prezidenta Masaryka. Když farář Man hodnotil události prvních dní mladé republiky a zvláště pak záporné jevy jako například stržení mariánského sloupu, napsal: „*To nám dali pěknou věc do vínku českému státu.*“¹⁰⁷ Z dostupných materiálů nevyplývá nakolik ovlivňoval ohledně existence nového státu farář Man mínění farnosti. V červenci 1919 zemřel. Noví kněží farnosti poté slavili 28. říjen i v kostele, při bohoslužbách bylo zpíváno „Te Deum“.¹⁰⁸ O nepřátelském postoji ze strany farnosti proti novému státu tak nemůže být ani řeči.

Problémem byly z počátku oslavy narozenin prezidenta republiky Tomáše Garrigue Masaryka 7. března. Oslavy jeho sedmdesátin v roce 1920 byly ve Lhotě

¹⁰⁴ Úřady bylo nařízeno, že církevně měl být vznik nové republiky oslaven 4. listopadu, jak se i stalo. Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1918/1919.

¹⁰⁵ Oslavy mimo jiné v ničem nevybočily z celostátního průměru a doprovázely je i záporné jevy. Ředitel školy Jadrníček doslova napsal: „*Povznesená a slavnostní nálada účastníků zkalena nerozvážností několika nerozumných výrostků, kteří špatně rozumějící slovu „svoboda“, domnívali se, že je jim dovoleno všechno činiti, co se jim líbí, že netřeba dbáti zákonů ani šetřiti cizího majetku a proto roztloukli zdejšímu obchodníkovi Haasovi okna kamením a ohrožovali jeho, i celé rodiny život.*“ Tamtéž.

¹⁰⁶ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 169 – 170.

¹⁰⁷ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 102.

¹⁰⁸ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 45, sign. V d, kart. 8, Pořad bohoslužeb 1914 – 1925, s. 146, dále jen pořad bohoslužeb 1914 – 1925 .

propadákem.¹⁰⁹ V pozdějších letech ovšem došlo v souvislosti s tímto svátkem k uklidnění a například oslavy 75. narozenin prezidenta byly spojeny i s Bohoslužbou v kostele.¹¹⁰ Stejně tak i jeho osmdesátiny v roce 1930.¹¹¹ V roce 1935 zřejmě jeho narozeniny slaveny v kostele nebyly, protože o tom v knize pořadů bohoslužeb ani v pamětních knihách není žádná zmínka. Stejně tak nebyla za něj sloužena ani smuteční bohoslužba po jeho smrti 14. září 1937. V pamětní knize farnosti je jen zmíněno, že se farář Kocián starší zúčastnil pietní vzpomínky v den pohřbu v sále obecního domu, kde také po boku ředitele školy a starosty pronesl řeč.¹¹² Co do způsobu slavení, škola slavila Masarykovy narozeniny a ke konci třicátých let také Benešovy narozeniny školní akademií konanou v sále obecního domu. Dle vyjádření faráře Kociána v pamětní knize farnosti, byly akademie navštěvovány téměř všemi občany vesnice.¹¹³

Problémem byly i oslavy svátku prvního května. K tomuto podotýká ředitel Jadrníček v pamětní knize školy v roce 1922. „*Oslava práce 1. května, jako*

¹⁰⁹ Znechuceně o tom píše ředitel Jadrníček ve školní kronice. „*Dne 7. března 1920 oslaveny 70. narozeniny prezidenta Masaryka. Všude na popud městských nebo obecních rad pořádány v předvečer těchto narozenin pochodňové průvody s hudbou a zpěvy, jen u nás nic. Tma v hlavách – tma na ulici! V den narozenin uspořádána ve škole domácí slavnost, v níž o ctinostech páně prezidentových promluvil Fr. Šíman. Pak uspořádán průvod školních dětí s hudbou, kterou si učitelé sami zaplatili, po osadě. Hudba hrála, děti zpívaly národní písně a obecenstvo stálo na ulici a přede dveřmi a dívalo se hloupě, bez nejmenší účasti, na ně. Kde mají korouhvičky? A kde je panáček? No to jsou blázni ti učitelé i s dětmi! Šli po návsi chlapi, sotva škole odrostlí, správce školy na ně volal, aby se ku průvodu přidali, ale místo odpovědi dali se do uštěpačného smíchu a šli raději do hospody. Pak prý není Lhota zpátečnická! Škola chce do předu, zpátečníci do zadu! Národnost, vlast, národ, to jsou v nich plané pojmy, má-li mít něco u nich význam, musí to při nejmenším zapáchat alespoň kadidlem. Jinak pryč s tím! O Lhoto, Lhoto, z tebe jistě nevyjde žádný Masaryk! Všechny vlády a jejich zástupcové blahopřáli našemu slavnému prezidentovi. A jaké přání máme my, žáci a učitelé k jeho 70. narozeninám? Jediné, aby viděl i vnitřní svobodu našeho člověka, svobodu jeho srdce, rozumu a vůle v tom smyslu, jak o ní pojednal „Českou otázkou“ a celým úsilím své práce. Abychom sobě sami připravili vlastním životem mezi lidmi království Boží. Zdaž se to kdy vyplní? Zdaž se to kdy vyplní speciálně ve Lhotě? Pochybuji.“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1919/1920.*

¹¹⁰ Když farář Šíman v neděli 1.3. 1925 ohlašoval, že budou slaveny Masarykovy narozeniny, pozval na bohoslužbu mimo jiné i představitele státních úřadů a spolků. Srov. Pořad bohoslužeb 1914 – 1925, s. 310.

¹¹¹ Průběh slavnosti popisuje ředitel školy Kolek: „*V předvečer slavnosti byl uspořádán lampiónový průvod vesnicí. V průvodu neseny byly osvětlené standarty s hesly „Pravda vítězí“, „Osvětou k svobodě“, „Osmdesát let“.* Po slavných službách božích shromáždilo se žactvo i občanstvo na prostranství pod kostelními schody, kde vkusně vyzdobena byla sádrová busta pana prezidenta.“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1929/1930.

¹¹² Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 137

¹¹³ Tamtéž, s. 128

svátku národního, nevžila se dosud u nás do mysli a srdce našich osadníků, kteří nějak nemohou pochopiti, jak může vláda naříditi, aby se jistý den světil jako svátek, když není jako takový církevně označen a prohlášen.“¹¹⁴ Překvapivě z pozdějších let nejsou o slavení tohoto svátku v době trvání první republiky žádné zmínky ani v pamětní knize školy, obce ani farnosti. Není možno tak říci, zda a jak tento svátek Lhořané přijali.

Vysloveně protikatolickým svátkem, který v Ostrožské Lhotě neměl šanci, byl svátek Jana Husa 6. července. V roce 1919 se učitelé školy pokusili o participaci na Husových oslavách konaných toho roku u sv. Antonínka, ale nevyšlo to dle jejich představ.¹¹⁵ V pozdějších letech nebyly v obci zavedeny žádné oficiální oslavy Jana Husa. Téma Jana Husa zůstalo uzavřeno za zdmi školy. Pisatelé pamětní knihy školy v době první republiky nikdy neopomněli vepsat, že žactvu byla připomenuta kostnická oběť Mistra Jana Husa.

Jistým zádrhelem bylo to, že nový stát už neslavil některé církevní svátky. Soběstačné vesničany živící se zemědělstvím by to zajímat nemuselo, ovšem děti musely do školy a ta musela dodržovat předpisy. Ve vztahu ke škole se tak problémovými staly svátky 25. března¹¹⁶ a 8. září¹¹⁷. V dalších letech si už ředitelé

¹¹⁴ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1921/1922.

¹¹⁵ Rozezleně o tom pojednává ředitel Jadrníček: „Večer dne 6. července zapáleny na paměť upálení mistra Jana Husa na Kopcích hranice Husovy. Na Antoníčku oslavila Tělocvičná jednota Sokol a Hasičský sbor z Blatnice památku Husovu zapálením hranice, řečí o životě M. Jana Husa a zpěvem příhodných písní. Učitelský sbor chtěl, aby také zdejší hasičský sbor se zúčastnil této oslavy Husovy. Ale kde pane! Hus byl kacír! Po oslavě řekl jeden člen zdejšího sboru: No už ste spálili ty hnáty Husovy? Více netřeba psáti. To stačí jako ukázka bezmezné hlouposti a surovosti!“ Tamtéž, zápis za školní rok 1919/1920.

¹¹⁶ O událostech 25. března 1922 ředitel Jadrníček napsal: „Na svátek Marie dne 25. března bylo nařízeno, aby se na všech školách vyučovalo. V lidových však časopisech, byla rodičům však dána rada, aby poslali do školy omluvenku, že jejich děti půjdou do kostela a že jim zameškání bude omluveno. Tak se také stalo.“ Tamtéž, zápis za školní rok 1921/1922.

¹¹⁷ Ve stejném roce ředitel Jadrníček takto hodnotil události 8. září: „Dle platných předpisů bylo ve svátek Mariánský dne 8. září vyučování. V kostele však bylo vyhlášeno, že svátek ten jest sice zrušen, a že nehřeší ten, kdo těžké práce toho dne koná, ale že církevně se světí, a že o půl deváté jest slavná mše. Děti prý si mají donést od rodičů lístek, že se tito přejí, aby šly do kostela, a tím, že bude zameškání omluveno. Rodiče tedy této rady užili, omluvenek, ale neposlali, a učitelé vyučovali v prázdných učírnách. Takového nepořádku ani za starého Rakouska nebylo. Když má být svátek nechť je svátek, a když je všední den, nechť jsou děti ve škole! Pro tuto kolisi mezi státem a církví stoupne značně procento zameškání školního a odnáší to zase jen učitel!“ Tamtéž, zápis za školní rok 1922/1923.

školy nevšímali případných rozporů nebo zda a jak se Lhořané s novou skutečností vypořádali. Rovněž nepíše nic o dalších svátcích. Nehodnotí ani nové státní svátky svatých Cyrila a Metoděje a svatého Václava.

Okleštění republiky po mnichovských událostech roku 1938 tehdejší lhotský farář Kocián zhodnotil slovy: „*Dopuštění boží za to, že republika byla budována bez Boha a do pohraničí byli posíláni čeští úředníci a učitelé, kteří svým protináboženským vystupováním budili jen pohoršení.*“¹¹⁸ Do jaké míry se farníci ztotožnili s míněním svého faráře není známo.

3.2 Vztah farnosti a obce

Hledání vztahu farnosti, obce a jejich spolků v tomto období je ztíženo tím, že pamětní knihu obce začal psát ředitel školy Vaculka až roku 1930. Většinu jeho zápisů tvoří popis minulosti obce. Jeho romantizující pohled je znát především při popisu dějin husitského období. V roce 1934 se kronikářem stal Cyril Pavlas, kterého však zajímala více úroda polí než vztah farnosti, obce a jejich spolků. V roce 1930 v obci svou činnost vykonávaly tyto spolky: Sbor dobrovolných hasičů. Lidová jednota, sdružení venkovské omladiny (přičemž ředitelem Vaculkou není řečeno, zda se jedná o spolek katolické omladiny), republikánský dorost a spolek místních hudebníků¹¹⁹ (v obci byly ovšem dvě skupiny hudebníků a Vaculkou není řečeno, o kterou z nich se jedná). Ani jeden z těchto spolků neměl svou kroniku. Při hodnocení vztahů obce a jejich spolků k farnosti je tak třeba se spokojit s málem. Vycházet lze omezeně z pamětní knihy obce, farnosti i školy.

¹¹⁸ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 139.

¹¹⁹ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 10.

Významným dokladem o životě obce jsou výsledky voleb do místní samosprávy. Nejvýznamnějšími politickými uskupeními v obci byla strana lidová a poté strana agrárnícká. V roce 1922 vznikla i strana komunistická, ale ve Lhotě se po celá dvacátá i třicátá léta ocitala na volební periferii. Ve všech volbách až na ty poslední předválečné vítězila strana lidová. Jen ve volbách v červnu 1938 zvítězili agráři. Farář Kocián starší vysvětlil tento pro Lhotu neobvyklý jev tím, že lidovci ve Lhotě zadlužili vesnici stavbou obecního domu.¹²⁰

Vztah lidovců i agráříků ve vesnici nebyl ideální. Je na místě mluvit o štvanicích mezi nepřátelými stranami. Štvance mezi lidovci a agráříky měla dokonce i vliv na výběr kněze ve farnosti. Když odešel v lednu 1932 z farnosti farář Šimon, o farnost se přihlásil mimo jiné Josef Kocián, o kterém se Lhoťané mylně domnívali, že je agrářík. Ve Lhotě se vzedmula vlna odporu a byla dokonce vypravena deputace do Olomouce, aby bylo zabráněno v instalaci kněze, agráříka. Kněz Josef Kocián se ve Lhotě knězem nakonec stal. Agráříkem nebyl. Tato epizoda je ovšem dokladem toho, jak brali Lhoťané politiku vážně.¹²¹

Vztah lidovců a agráříků byl ještě více otřesen v roce 1932 vraždou Josefa Žajdlíka, člena agrářího dorostu. Událost má však jiné pozadí. Lhoťané byli velmi hudebně nadáni. Byla zde spousta muzikantů. Bohužel mezi nimi panovala nesnášenlivost. Hudební scéna se rozdělila na „staré“, které vedl otec varhaníka farnosti Vaňka. Pak tu byli ještě „mladí“, které vedl hudebník Kauc.

¹²⁰ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 138.

¹²¹ Události popsal Antonín Šuránek ve svých vzpomínkách. *„Náhle se rozneslo po vesnici, že kněz, který asi dostane faru jako nejstarší žadatel, Kocián, je agrářík. Republikáni agráříci toho začali užívat proti lidovcům a ti poděšení vyslali do konsistoře deputaci, v níž byl i můj bratr František. Deputace se i ke mě přišla poradit. Vysvětlili mi, že nechtěli Kociána, protože je agrářík. Poznal jsem hned, kolik je v tom křivdy vzácnému knězi, který se kdesi odvolal na mě, že jsem mu – na jeho dotaz – poradil, aby se na faru hlásil. Lidé jsou nyní pobouřeni i proti mě. Řekl jsem tedy, že je to do nebe volající pomluva kněze svatého života a že jejich cesta do konsistoře je proti duchu církve, ježto tím ztěžují obsazení fary takovým knězem. Do rodiště se pak dostal Kocián a dovedl s pomocí Boží rychle vyvrátit pomluvy svým svatým kněžským životem. Po čase jsem potkal člena té deputace Durmu: „Ej, vy jste nám to dobře pověděli! Už od vás jsme šli přímo na nádraží. Do konsistoře ani krok! A vidíte, proti jakému knězi jsme chtěli pracovat, vždyť my si takového velebného ani nezasloužíme. Čím délejší u nás, tím víc si jich musíme vážit. Dobře, že jste nás zadrželi!“* Srov. ŠURÁNEK, Antonín. *Kukátka 2*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o, 1994. s. 43 – 45. ISBN nevedeno.

Skoro každý týden konaly „muziky“, jak si stěžuje například ředitel školy Kolek, který v tom vidí i počátek mravní zpuštění mládeže.¹²² Tyto „muziky“ byly většinou zdrojem štvanic a rvaček. 30. září 1932 se konala jedna taková obyčejná „muzika“, při níž se „mladí“ pobili se „starými“. A bohužel došlo k nehodě. Na zemi zůstal ležet mrtev Josef Žajdlík ze skupiny „mladých“.¹²³ Po zatýkání a dlouhých vyšetřováních (zatčeno bylo na 30 osob) byl obviněn z vraždy varhaník František Vaněk ze skupiny „starých“. Byl odsouzen ke dvěma letům. Farář Kocián pak popisuje: *„Poněvadž zavražděný Josef Žajdlík byl členem agrárního dorostu a vrah František Vaněk členem československé strany lidové, zneužívali někteří tragického případu k agitaci proti straně lidové. Obyvatelstvo farnosti, které bylo nedávnými volbami již velmi rozbouřeno, jest nyní vzájemným osočováním a nevraživostí úplně přesyceno.“*¹²⁴

Vliv na vztah obce a farnosti měla, dle mého, vítězství lidové strany v obecních volbách. Lidovci byli i farníky farnosti, spolupráce s farností tedy byla nasnadě. Ve svém zápisu pojednávající o opravě fary v letech 1920 a 1921 si farář farnosti Šimon vysloveně chválí spolupráci farnosti a obce, nejvíce obecního políra Durny.¹²⁵ Roztržku mezi farností a obcí mohl znamenat vznik obecního chudinského fondu v roce 1922. K roztržce však nedošlo. Starosta obce slíbil, že peníze doposud plynoucí farnímu chudinskému ústavu budou nadále placeny.¹²⁶ Krátká zmínka o vzniku tohoto fondu obce je tak dokladem, že farnost a obec spolupracovaly na konkrétním charitním díle. V roce 1930 byl též poprvé zmíněn kostelní konkurenční výbor, který měl na starosti kostelní účty. Jejími členy byli vedle faráře farnosti Šimona i starosta obce Radoch a členové obecního zastupitelstva.¹²⁷ Dokladem spolupráce obce a farnosti může být i stavba nové farní budovy v roce 1936. Podle slov obecního kronikáře Pavlase farář Kocián se starostou obce Antonínem Malušem spolu dům od domu navštěvovali farníky

¹²² Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1933/1934.

¹²³ Srov. ŠURÁNEK, *Kukátka 2*, s. 34 – 35.

¹²⁴ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 128.

¹²⁵ Tamtéž, s. 109.

¹²⁶ Tamtéž, s. 110.

¹²⁷ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 79.

obce a vybírali peníze na stavbu nové fary.¹²⁸ Jak se obec nadále angažovala ve stavbě, není zmínka. Rovněž nejsou zmínky o tom, jak se obec stavěla k farnosti po roce 1938, když ve volbách zvítězili agrárníci.

Další z dokladů spolupráce můžou být také slavnosti konané ve spolupráci s obcí a s obecními složkami. Farnost se podílela na oslavách 25 let existence místního hasičského sboru 28. června 1925.¹²⁹ Obecní slavností, přestože dle faráře Šimona obecní představenstvo na stavbu ničím nepřispělo, bylo posvěcení pomníku padlým 20. září téhož roku. O pomník se nejvíce zasloužil bratr Antonína Šuránka Josef toho času tajemník strany lidové v Brně.¹³⁰ Bohužel v pamětních knihách není napsáno, jak se obec podílela na oslavách jubilea sv. Václava v roce 1929. Dalším příkladem spolupráce obce a farnosti ve třicátých letech může být i slavnost zasazení pamětní desky na školní budovu ruskému legionáři Janu Radochovi 9. června 1936. Ta začala Bohoslužbou za padlého u sv. Antonínka za přítomnosti mnoha legionářů.¹³¹

Zajímavou otázkou by mohlo být, do jaké míry se obec zapojovala v organizování některých státních svátků či pro stát významných dnů. Odpověď na tuto otázku je nesnadná. Vše nasvědčuje tomu, že motorem prvorepublikových oslav aspoň z počátku existence republiky, bylo učitelstvo školy v obci. Dokladem tomu může být „Stromový den“ z 19. dubna 1919 plně v režii

¹²⁸ Tamtéž, s. 97.

¹²⁹ Pojednává o tom Dr. Šimon v pamětní knize farnosti: „Sjelo se k nám na tuto slavnost přes 100 cizích hasičů z X. hasičské župy Jana Rychmana se svým župním velitelem Janem Rychmanem. Dopoledne byly děkonné služby Boží v kostele, při nichž promluvil o povinnosti křesťanského hasiče místní farář, potom byly před novou školou proneseny případné řeči od hasičů a zdejší hasiči-jubilanti dostali jubilejní diplomy.“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 113.

¹³⁰ Slavnost popsal farář farnosti Šimon: „Účastnilo se jí nejen všechno místní občanstvo bez rozdílu, přišlo i mnoho hostů z okolních dědin. Ráno sloužena mše sv. za padlé, v odpoledne o 2 hod. vykonán kondukt a seřazen velký průvod, zpestřený kroji mnoha družiček. Smutně dojímal zástup sirotků jdoucích za rakvičkou, nesenou osiřelými chlapci, obsahující památky po padlých. Slavnostní promluvu vldp. Světitele Františka Kvapila z Moravského Písku byla sledována s velikým zájmem a zavedla mysl přítomných do smutných dob válečných. Po ní recitovány sirotky vhodné říkanky u pomníku, pomník posvěcen a zapěny písně smuteční. Pak odevzdán pomník péči pozůstalých, farnímu úřadu a všech lidí dobré vůle. Svěcení se zúčastnili též d Alois Kobliha, kaplan z Ostrožské Nové Vsi a ctp. Antonín Šuránek, bohoslovec, zdejší rodák, jenž básničky u pomníku přednesené složil. Hlavní zásluhu o zbudování válečného pomníku mají Josef Šuránek, Jan Krápek a František Vaněk. Obecní představenstvo ničím na pomník nepřispělo.“ Tamtéž, s. 116.

¹³¹ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 96.

učitelů¹³², také oslavy sedmdesátých narozenin prezidenta Masaryka v roce 1920. Ředitel školy Jadrníček doslova napsal, že místní obecní správa slavnost nepořádala a celou ji organizovali a zaplatili učitelé.¹³³ Dokladem je i zpráva ředitele Jadrníčka o 28. říjnu 1922. Svátek byl slaven jen školou a „*obec byla účastna jen v kostele, ale jinak své republikánské smýšlení neukázala*“¹³⁴. Z pozdějších let už nejsou učiněny zápisy o tom, kdo pořádal oslavy státních svátků. Je možno předpokládat, že je pořádalo vedení obce, ale možná je pravděpodobnější, že motorem prvorepublikových oslav byli nadále učitelé. Pořádání akademií, průvody, kterých se účastnili hlavně žáci školy s učitelstvem, by tomu odpovídaly.

3.3 Vztah farnosti a školy

Oproti předchozímu období, kdy učitelé školy museli spolupracovat s farností, v období první republiky se stali učitelé v Ostrožské Lhotě předními horliteli nové republiky. Tak například ředitel Jadrníček, který se za Rakouska profiloval jako přední horlитель farnosti a rakouského domu se po převratu roku 1918 znovu profiloval co by učitel, který „*v zapadlých Lhotách a zlámaných Lhotečkách často jen sám třímá prapor republiky...*“.¹³⁵ Učitelé aspoň v počátku

¹³² Pojednává o něm obecní kronikář Vaculka v pamětní knize obce: „*V pondělí velikonoční 21. dubna 1919 slaven u nás „den stromový“. Sázeny lípy svobody. O 3. hodině odpoledne sestavil se slavnostní průvod před hasičským skladištěm takto: Školní mládež s prapory, mládež škole odrostlá s hudbou, obecní zastupitelstvo, sbor hasičský a lid. Školní mládež nesla 2 ověncené lípy ku sázení a mladíci na nosítkách jednu větší lípu. Průvod se bral za zvuků hudby před školní budovu, kde měly být ony 3 lípy zasazeny. Historickou promluvu k obecnstvu měl učitel František Šíman, po níž byly lípy sázeny. Největší z nich lípu Komenského sázela školní mládež, druhou Masarykovu obecní zastupitelstvo a třetí Wilsonovu hasičský sbor. Pak přednášel jinoch Jiří Lopata báseň: „Tři doby české země“, po níž zapěli žáci píseň „Bývali Čechové“. V doslovu poukázal správce školy na významné pojmenování těchto lip školní mládeži a poděkoval všem, kdo se o zdar této slavnosti jakkoli přičinili. Zapěním národní hymny „Kde domov můj?“ slavnost skončena, načež se průvod v témže pořádku, jak přišel, zase vrátil k radnici, kde byl rozchod.“ Tamtéž, s. 65 – 67.*

¹³³ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1919/1920.

¹³⁴ Tamtéž, zápis za školní rok 1922/1923.

¹³⁵ Tamtéž, zápis za školní rok 1921/1922.

existence nové republiky byli hlavními pořadateli nových státních svátků. I v pozdějších letech pořádali u příležitostí různých prvorepublikových významných dní školní akademie, lampiónové průvody. Zda byli jedinými pořadateli, nelze říci.

Po celou dobu trvání první republiky se nepodařilo učitelům prosadit v rámci obce slavení Husovy památky. Co nemohli v rámci obce, o to se pokusili za zdi školy. Každoročně na konci roku měli učitelé proslov k žákům ohledně památky Jana Husa. Postavu Husa dokázali učitelé doslova vecpat do jakéhokoliv proslovu. U příležitosti 75 narozenin prezidenta Masaryka, ředitel Kolek prohlásil, že Masaryk je jedním „z těch velkých mužů, kteří si přes hranice věků a přes hlavy národů podávají ruce. Hus, Chelčický, Komenský byli světla, která ukazovala cestu svému národu. Masaryk však osvobodil národ.“¹³⁶ Je velmi pravděpodobné, že v tomto duchu byla vedena výuka ve škole.

Učitelům zřejmě nestačila jen výchova žáků, své názory chtěli sdělit i širšímu lhotskému obecnstvu. Už v roce 1919 založili ochotnické divadlo. Na počátku roku 1920 sehráli například kus Karel Havlíček Borovský. Představení se hrálo dokonce třikrát a „málo které oko zůstalo suché“.¹³⁷ V prosinci 1921 pak ochotničtí divadelníci narazili s Jiráskovou hrou Otec.¹³⁸ V dalších letech hráli další divadla, například u příležitosti osmdesátin prezidenta Masaryka sehráli hru Zrádce.¹³⁹

Problémem ve vztahu školy k farníkům byly některé církevní svátky slavené v éře Rakouska-Uherska státem. Jednalo se především o svátek

¹³⁶ Tamtéž, zápis za školní rok 1924/1925.

¹³⁷ Tamtéž, zápis za školní rok 1919/1920.

¹³⁸ O představení a svém zklamání nad Lhotskými píše ředitel Jadrníček ve školní kronice: „Sbor učitelů uspořádal v prosinci za přispění některých Ochotníků dvě divadelní představení. Sehrány kus „Otec“ od Jiráska. Sl. učitelky vynaložily veškeru píli na zdárnou souhru tohoto kusu, takže by byla vyhověla i požadavkům lepšího obecnstva nežli jest v Ostrožské Lhotě. Ač představení bylo dáváno ve prospěch chudobných žáků zdejší školy, přece návštěva byla jenom poměrně slabá. Zdejší obecnstvo má zálibu v jiných kusech, obskurních spisovatelů, kde na jevišti se jen modlí, kde vystupují andělé a svatí, ale pro kus slavného mistra, pro kus charakterní, nemají žádného pochopení.“ Tamtéž, zápis za školní rok 1921/1922.

¹³⁹ Tamtéž, zápis za školní rok 1929/1930.

Navštívení Panny Marie 25. března a Narození Panny Marie 8. září. Problém popsali ředitel školy Jadrníček v roce 1922. Rodiče byli v kostele vyzváni, ať svým dětem napíší omluvenky do školy a děti se tak budou moci zúčastnit církevních oslav. V březnu je poslali, ale v září už ne. Ředitel Jadrníček to ohodnotil slovy: „*Takového nepořádku ani za starého Rakouska nebylo. Když má býti svátek nechť je svátek, a když je všední den, nechť jsou děti ve škole! Pro tuto kolisi mezi státem a církví stoupne značně procento zameškání školního a odnáší to zase jen učitel!*“¹⁴⁰ Z dalších let už nejsou zmínky o případných podobných rozporech.

Přes všechny tyto rozpory škola i farnost spolu nadále spolupracovaly. Při příležitosti začátku i konce školního roku byly nadále slaveny mše svaté. Jediným zádrhelem bylo to, že ředitelé školy po smrti Antonína Jadrníčka v roce 1923 o nich přestali psát do školní kroniky. Že byly tyto dny slaveny v kostele je tak možno se dozvědět jen z knih pořadů bohoslužeb.

Ve škole bylo nadále místními faráři vyučováno náboženství. Bohužel nejsou zachovány vzpomínky na hodiny faráře Šimona, ale Páč si vybavuje hodiny náboženství faráře Kociana. „*Kocián I. mě učil v hodinách náboženství již v první třídě ve školním roce 1943/1944 tedy ještě za protektorátu. Působil na mě s odstupem a autoritou. Stále vidím jeho obrázky, které přinesl srolované a pověsil na tabuli. Vyhnání Adama a Evy z ráje, potopa světa, Kain zabil Ábela atd. Myslím, že jsme si spolu moc nerozuměli, protože když se dívám na dvojjazyčné vysvědčení z první třídy, tak tam v kolonce Religion-Náboženství mám známku 3. V první třídě! Měl jsem špatný start.*“¹⁴¹

Ač ředitel Jadrníček komentoval snad každý rozpor, který nastal mezi školou a farností, bez povšimnutí nechal tzv. „Malý školský zákon“, který z povinné hodiny náboženství v roce 1922 učinil nepovinnou. Rodiče, kteří nesouhlasili s výukou náboženství pro své děti, měli možnost je z hodin

¹⁴⁰ Tamtéž, zápis za školní rok 1922/1923.

¹⁴¹ Srov. Rozhovor s panem Páčem, 27.3. 2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s panem Páčem .

odhlásit.¹⁴² Z těchto i pozdějších let nejsou učiněny žádné zmínky o tom, zda nějací rodiče svého práva využili.

V pamětních knihách školy i farnosti není psáno nic o tom, zda se nadále konaly zkoušky z náboženství během vizitace děkana strážnického děkanátu.

Výrazem spolupráce školy a farnosti můžou být i některé svátky, které škola i farnost oslavily spolu. Na prvním místě je to určitě účast žáků na slavnostních bohoslužbách při příležitosti 28. října. Stejně tak i účast žáků na oslavách 75. a 80. narozenin prezidenta Masaryka. Škola i farnost spolu oslavili tisícileté jubileum sv. Václava v roce 1929. V předvečer svátku se konalo shromáždění u pomníku obětem první světové války a učitel Josef Janík měl proslov o sv. Václavu.¹⁴³

Škola a farnost spolupracovaly i jinak. V roce 1933 byla zřízena farní charita Ludmila.¹⁴⁴ V roce 1936 přišel farář Kocián starší s nápadem pořádat vánoční besídku pro děti. Tuto pak hodnotil ředitel školy Vaculka, že byla veřejností kvitována s povděkem.¹⁴⁵ V dalších letech spolupráce pokračovala. V roce 1937 dokonce zahráli žáci školy na besídce i divadlo „Pastýřové betlemští.“ Čistý výnos besídky 225 korun byl věnován na ošacení nejchudších žáků. Všichni žáci byli obdarováni vánočními dárky v ceně 800 korun.“¹⁴⁶ Při předvánoční nadílce roku 1938 bylo rozdáno darů za 1 200 korun.¹⁴⁷

¹⁴² Srov. HALAS, *Fenomén Vatikán*, s. 535.

¹⁴³ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 121.

¹⁴⁴ Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 51, sign. V e, kart. 10, Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946, nečíslováno. Zápis z 12. března 1933. Dále jen Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946 .

¹⁴⁵ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1936/1937.

¹⁴⁶ Tamtéž, zápis za školní rok 1937/1938.

¹⁴⁷ Srov. Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946, zápis z 2. února 1939.

3.4 Náboženský život farnosti

Po smrti faráře Antonína Mana byl jmenován administrátorem lhotské farnosti mladý kněz Bohumil Navrátil. Svoji první nedělní Bohoslužbu slavil 3. srpna 1919.¹⁴⁸ Antonín Šuránek na něj vzpomíná v souvislosti s omladinou. A nehodnotí ho nijak jinak než se samými superlativy.¹⁴⁹ Poslední Bohoslužbu ve farnosti slavil 25. ledna 1920.¹⁵⁰ Po administrátorovi Navrátilovi přišel do farnosti nový farář Dr. Šimon. Do farnosti přivítal 29. ledna 1920.¹⁵¹ Přišel z Hluku, kde působil od roku 1914. Bohužel na něj neexistuje žádná vzpomínka ani z pera Antonína Šuránka, ani si na něj nevzpomínají pamětníci.¹⁵² Zajímavostmi faráře Šimona jsou tak jen jeho dvě kuriózní prvenství, kterých ve Lhotě dosáhl. Jako první si zakoupil rozhlasový přijímač v lednu 1927 a také jako první občan Lhoty letěl letadlem¹⁵³ Z farnosti odešel 10. ledna 1932.

¹⁴⁸ Srov. Pořad bohoslužeb 1914 – 1925, s. 140.

¹⁴⁹ „Byla to zase hluboká kněžská duše. Ale jinak se projevovala než duše p. Mana. P. Bohumil měl rád mladé lidi, dával stále popudy k radostné činnosti, díval se na všechno zářícíma očima člověka plného naděje. Se mnou jednal jako starší bratr s mladším bratrem. Měl ke mně plnou důvěru. Radil se, co by se dalo vykonat s mládeží, byl rád, že jsem se věnoval „omladině“, svolal si ji hned a začal cvičit divadlo. Zkoušky bývaly na faře. Ta se stala jaksi otevřeným domem pro každého. Lidé by byli rádi, kdyby zůstal u nás farářem, ale on na to nepomýšlel. Byl u nás z Veselí jen na skok.“ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání I.s.* 197.

¹⁵⁰ Srov. Pořad bohoslužeb 1914 – 1925, s. 155.

¹⁵¹ O uvítání nového kněze do farnosti se svým napsal ředitel Jadrníček. „Přivezli ho do farnosti s velkou slávou a okázalostí. Učitelství sbor se uvítání nezúčastnil, a bylo zase zle a zle. Neznabozi, nevěrci! Lhotečtí občané myslí, že hloupy, které oni provádějí, musejí také učitelé dělati! Hlavním původcem všech těch nesmyslů byl poutní předzpěvovatel Martin Vojtek – s odpuštěním švec!“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1919/1920.

¹⁵² Vědom si odkazu předchozího zbožného faráře Mana, vepsal na počátku svého působení Dr. Šimon do pamětní knihy farnosti následující slova: „Dej mi Bůh dobrotivý síly, abych aspoň částečně byl tak horlivý jako můj předchůdce, šlechtěný p. Antonín Man.“ Srov. Pamětní kniha farnosti, 105 – 107.

¹⁵³ 29. července téhož roku. Sám k tomu dodává: „V červenci 29. podnikl pisatel těchto řádků let aeroplánem z Bratislavy do Brna asi první ze zdejších občanů ; let trval hodinu, taxa 90 korun. Dojem? „Krásný výhled jest na ten Boží svět,“ zvláště s aeroplánem. Jedním slovem: Úchvatné!“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 111.

Po jeho odchodu přišel do vesnice na krátkou dobu administrátor Josef Vavřík. Dle zápisů v knize pořadů bohoslužeb byl zřejmě horlitem Orla a Omladiny.¹⁵⁴

Dalším farářem byl Josef Kocian starší. Jeho příchodu do farnosti s převážně lidoveckou voličskou základnou předcházely pomluvy, že je agrárník apod. Vše se vysvětlilo díky intervenci Antonína Šuránka, který ve svých vzpomínkách nešetřil na kněze Kociana staršího chvály.¹⁵⁵ Do farnosti přišel 26. června 1932.¹⁵⁶ Zajímavostí nového kněze bylo to, že byl včelařským odborníkem s okresním věhlasem.¹⁵⁷

Středo-bodem farnosti byl její kostel postavený za faráře Mana roku 1908. Během první světové války přišla farnost o zvony. Jedním z prvních kroků faráře Šimona během svého působení ve farnosti byl nákup nových zvonů. 26. listopadu 1922 byly posvěceny dva nové zvony. Větší zvon vážil 260 kg, na sobě měl obraz Nejsvětějšího srdce Ježíšova a nápis: „*Nákladem farníků Ostr.Lhotských za faráře Dr. Rudolfa Šimona 1922.*“ Menší zvon vážil 129 kg měl na sobě obraz sv. Antonína Paduánského a nápis: „*Za papeže Pia XI., arcibiskupa Olomouckého Dr. Antonína Stojana, faráře Dr. Šimona zhotovil R. Manoušek & spol., 1922.*“¹⁵⁸

Nedostatkem nedávno postaveného kostela bylo i to, že ještě nebyl zevnitř vymalován. Na výmalbu došlo roku 1930. Dekorativní malba byla svěřena malíři

¹⁵⁴ Do pamětní knihy vepsal jen půl stránky. Z knihy pořadů bohoslužeb je možno se dočíst, že byl horlitem Orla a omladiny. Výmluvná je například jeho poznámka z neděle 12. června 1932, že bude sloužit bohoslužbu další neděli již o sedmé hodině, protože se chce zúčastnit Orelské a omladinské slavnosti ve Strážnici. Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FRK OLH, inv.č. 46, sign. V d, kart. 8, Pořad bohoslužeb 1926 – 1937, s. 130. Dále jen Pořad bohoslužeb 1926 – 1937. Předtím v neděli 3. dubna 1932 vyzval všechny členy omladiny k účasti na eucharistii a před přijímáním k nim měl promluvu o ideálech omladiny. Tamtéž, s. 123.

¹⁵⁵ ŠURÁNEK, *Kukátka 2.*, s. 43 – 44.

¹⁵⁶ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 124.

¹⁵⁷ Srov. pamětní kniha obce, první díl, s. 86.

¹⁵⁸ O slavnosti napsal farář Šimon stručně do pamětní knihy farnosti: „*Světitelem byl d Dr. Rudolf Šimon, slavnostním kazatelem Jan Machatý, kaplan z Hluku. Jiní kněží přítomni nebyli. Vyzdvihování a přimontování zvonů stalo se bez zvláštních příhod, hladce, hlavně přičiněním Jana Durny, stavebního políra z Ostrožské Lhoty. Účast při posvěcení byla veliká; slz v očích svých farníků jsem neviděl, leda...šak byl studený víchor a trochu chumelenice.*“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 111.

Josefu Petrákovi a figurální profesor Adolfo Hellerovi. Když farář Šimon malbu hodnotil, byl s ní spokojen.¹⁵⁹

I farář Kocián starší, který přišel do farnosti roku 1932, věnoval své úsilí i kostelu. V roce 1933 nechal provést opravu varhan, které byly dle jeho popisu již značně rozladěny a velmi zaprášeny. Opravu provedl varhanář Matěj Strmivka z Uherského Hradiště. Oprava a ladění stálo 1 120 Korun.¹⁶⁰ V roce 1936 pak z jeho iniciativy farníci postavili novou faru s rozpočtem 64 828 korun. Rozpočet stavby byl kryt penězi, kterými se vykoupil ze svých patronátních povinností kníže z Lichtenštejnu. Zbytek peněz byl vybrán ve sbírkách, které byly vedeny ve spolupráci s obcí. Hlavní koordinátorkou sbírek byla Kateřina Dominiková, v jejímž domě po celou dobu stavby bydlel farář Kocián. Do nové fary se kněz přestěhoval v polovině října 1936.¹⁶¹

Svou víru mohli lhotští farníci i nadále prožívat nejen za zdmi kostela. Jako v minulé éře i teď chodívali při prosebných průvodech do polí. Slavili Boží Tělo. Chodívali na oblíbené poutní místa, nejčastěji na blízký sv. Antonínek. Oblíbenosti tohoto poutního místa si v roce 1935 všimli i agrárníci a vedlo je to k realizaci agitační poutě.¹⁶² Z tohoto období je to jediný doklad politického zneužití oblíbeného poutního místa.

¹⁵⁹ *Obrazy jsou následující: nad hlavním oltářem Kristus Král, nad vchodem od sakristie Panna Marie drží v náručí Ježíška, naproti Panna Marie drží na klíně mrtvého Ježíše. Medailonky na straně evangelí: Sv. Alžběta, sv. Alois, sv. Františka Římská, sv. Tomáš a sv. Cecílie; na straně epištolní: Sv. Barbora, sv. Dominik, sv. Anežka Římská, sv. Florian, sv. Kateřina Alexandrijská. Jak dekorativní tak figurální malba provedena v temperě spotřebováno 936 vajec. Kromě malby kostela byly opraveny oba boční oltáře u kazatelen, obnoven kříž v předsíni, pozlaceny dvířka u svatostánku a natřeny lavice a zpovědnice brunolinem. Na Všechny tyto práce jakož i na lešení vybrán potřebný kapitál sbírkou dům od domu; pomáhala při tom vydatně pí Kateřina Dominiková roz. Šuránková.“ Tamtéž, s. 123.*

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 126.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 132 – 136.

¹⁶² Farář Kocián starší k tomu píše: „Měsíc duben a květen byl věnován přípravám k volbám. Zvláště horečnou činnost vyvinula agrární republikánská strana, která za každou cenu chtěla na sebe strhnouti velkou většinu národa. Zakládali organizace dělníků, rozdávali členům mouku a čokoládu, aby získali i velkou část lidí věřících, vykonali pouť k sv. Antonínku. Ze Lhoty též šel ohromný průvod, který se scházel mezi farními službami božími před obecní hospodou, takže kostel farní zel prázdnotou; účastníci průvodu počkali, až lidé vycházeli z kostela, aby i tyto lidi s sebou ztrhli. Jak vypadala jejich zbožnost u sv. Antonínka, vidno ze zpráv Slováckých Novin a lidových listů. Mnozí agrárníci tam ukázali, že se neumějí vůbec modlití, že mše svatá pro ně

Pouť na Velehrad 5. července 1921 byla pro lhotské farníky o to radostnější, že zde kněžské svěcení přijal lhotský rodák Josef Bachan z rukou oblíbeného Arcibiskupa Stojana.¹⁶³ Primici pak měl ve Lhotě 10. července.¹⁶⁴ Další primice se odehrála o pět let později 11. července. Šlo o primici Antonína Šuránka.¹⁶⁵

Duchovní život farníků měly zlepšit i lidové misie. Po 18 letech se ve farnosti konaly misie ve dnech od 1. do 8. prosince 1926. Vedl je Lauder Brejcha O.S.F z Uherského Hradiště a vypomáhal mu Camil Schanes O.S.F. Co se pastoračních metod týče misionáři se nebáli i nejmodernějších výtobytků své doby a v neděli 5. prosince promítali v kostele za velké účasti film o sv. Františku.¹⁶⁶ Další misie se konaly od 26. března 1935. Pojednává o tom farář Kocián v pamětní knize farnosti: „*Dr. Klement Žůrek z Bílska u Litovle s velikou obětavostí konal všechna misijní i stavovská kázání a zpovídal přes celý den i dlouho do noci. Účast byla velká, ale ti, kteří nikdy nepřistupují k sv. svátostem, nešli ani při misiích.*“¹⁶⁷

Svůj duchovní život žili farníci stejně jako v předchozím období i organizováním se v různých spolcích. Nadále existoval farní chudinský ústav existující od roku 1785. I když mu vznikla v roce 1922 konkurence v podobě obecního chudinského fondu¹⁶⁸, dále fungoval.¹⁶⁹

I přestože už ve farnosti existoval farní chudinský ústav, 12. března 1933 pod vlivem faráře Kociána vznikla farní charita Ludmila. Kněz Kocián byl

nemá vůbec ceny. Mezi bohoslužbami se procházeli a bavili, jako by to pro ně vůbec nebylo. Oni již dávno odvykli chodit na mši svatou a nevědí, co to mše svatá je. Mnohým katolíkům v té společnosti nebylo volno a velmi rádi by od ní utekli, ale jsou vázáni, protože obdrželi od agrárníků čokoládu a mouku.“ Tamtéž, , s. 129.

¹⁶³ Srov. Pořad bohoslužeb 1914 – 1925, s. 215.

¹⁶⁴ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 110.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 117.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 118.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 128.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 110.

¹⁶⁹ Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 70, sign. IX a, kart. 13, Účetní kniha farního chudinského ústavu 1905 – 1950, s. 29 – 64. Dále jen Účetní kniha farního chudinského ústavu 1905 – 1950 .

zdrojem mnoha nápadů, které charita realizovala. Z nich nejvýznamnější je například spolupráce se školou v podobě pořádání předvánočních besídek a obdarovávání žáků, dále sbírky. Obdivuhodná je například sbírka z roku 1937, kdy bylo na diecézní charitu a seminář sebráno na 36 q (metráků) brambor. Nemajetným rodinám bylo rozdáno 50 q uhlí.¹⁷⁰

Ve farnosti nadále fungoval III. řád sv. Františka. Antonín Man jako horlivý člen III. řádu si už v roce 1905 vymohl povolení přijímat nové členy a pořádat měsíční setkání členů III. řádu ve lhotském kostele. Farář Šimon nebyl terciář, přesto si vymohl u františkánského provinciála v Praze, aby mohl přijímat nové členy a vést pravidelná měsíční setkání terciářů. Tato setkání pak pravidelně až do svého odchodu v lednu 1932 vedl. 5. června 1921 konal první obláčku. Do III. řádu přijal 30 členů. Poslední obláčka během působení tohoto kněze se konala 8. prosince 1928. V roce 1926 8. prosince došlo ke změně představeného ve Lhotě. Martin Páč, který byl dosavadním představeným, byl zvolen čestným představeným. Představenou byla zvolena Kateřina Křápková a za místopředstavenou Kateřina Dominiková.¹⁷¹ I Josef Kocian starší nebyl terciář a přesto si vymohl fakultu přijímat členy.¹⁷² Během jeho působení přijala jako jediná obláčku 25. března 1933 Anežka Krchňáčková. Přijala řádové jméno Alžběta. 12. prosince 1936 vykonal vizitaci III. řádu Otto Hamerník OFM z Uherského Hradiště a při té příležitosti byla provedena volba Představeného. Představenou byla zvolena Kateřina Krchňáčková. Místopředstavenou Kateřina Dominiková. Pokladní Marie Hyráková. Kostelníkem Josef Maluš. Knihovnicí a navštěvovatelkou nemocných Viktorie Rychlíková.¹⁷³ I kněz Kocian starší vedl pravidelná měsíční setkání.

Během první republiky stále existoval i spolek „Ustavičného klanění se svátosti oltářní.“ Ze zápisů do knihy spolku není jasno, jakou spolek vyvíjel činnost, i když samotný název spolku je co se týče činnosti spolku docela

¹⁷⁰ Srov. Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946, zápis z 6. března 1938.

¹⁷¹ Srov. Kniha členů III. řádu sv. Františka, 1906 – 1944, s. 21.

¹⁷² Srov. Záležitosti týkající se bratrstev.

¹⁷³ Srov. Kniha členů III. řádu sv. Františka, 1906 – 1944, s. 27.

výmluvný. V knize spolku je patrné jen, že členové spolku platili poplatky spojené s členstvím.¹⁷⁴

Ve farnosti stále fungovalo též Bratrstvo živého růžence. Dokladem jsou zmínky o něm v knize pořadu bohoslužeb. Faráři Šimon i Kocián nesloužili za členy spolku mše tak pravidelně jako například farář Kolomazník či Man, ale přesto jsou intence mší dokladem existence bratrstva. O životaschopnosti bratrstva svědčí také jeho dar kostelu v podobě vitráže umístěné do presbytáře v listopadu 1926. Tématem vitráže je postava světce sv. Václava.¹⁷⁵

Rovněž zde stále existoval spolek Omladina. Tento spolek si oblíbil administrátor Bohumil Navrátil, který ve farnosti působil krátce po smrti Antonína Mana. S mladými farníky dokonce začal nacvičovat divadlo.¹⁷⁶ Dokladem existence v pozdějších letech je posvěcení praporu Omladiny 27. června 1926.¹⁷⁷ I další administrátor farnosti Vavřík, který zde působil jen krátce si zřejmě oblíbil spolek Omladiny. Během působení faráře Kociána staršího už nejsou o omladině učiněny žádné zmínky.

Zřejmě jako reakce na antikatolický postoj nové československé republiky vznikl v neděli 26. února 1922 spolek „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“.¹⁷⁸ Nedělní kázání bylo příznačné o Apoštolátu Cyrila a Metoděje. Rovněž „ofěra“

¹⁷⁴ Srov. Kniha členů spolku nejsvětější svátosti oltární 1909 – 1949, s. 20.

¹⁷⁵ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 117.

¹⁷⁶ Srov. ŠURÁNEK, *Dějiny mého povolání 1.*, s. 197.

¹⁷⁷ Událost rozepisuje farář Šimon v pamětní knize farnosti. Zajímavá je přítomnost Bohumila Navrátila, který zřejmě na členy spolku během svého krátkého působení ve farnosti v roce 1919 tak zapůsobil, že ho chtěli mít u sebe v pro ně významný den. „*Dne 27. června 1926 posvěcen byl vd Dr. Klementem Žůrkem za asistence místního faráře Dr. Šimona Rudolfa a d Bohumila Navrátila, kaplana z Veselí nad Moravou prapor Omladiny. Dr. Kl. Žůrek vysvětlil v kázání význam barev praporu a povzbudil mládež k následování stností těch svatých, jejichž obrazy jsou vyšity na praporu. Matkou praporu byla Marie Matuščíková č. 77, kmotřenkami Marie Vaňková č. 104, Marie Matuščíková č. 32 a Anna Hladká č. 263. Slavnost se všestranně vydařila.*“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 117.

¹⁷⁸ Apoštolát založil Antonín Cyril Stojan. Apoštolát se měl soustředit v první řadě na uchování čistoty a jednoty ve vlastním národě, dále pečovat o katolickou diasporu, starat se o české vystěhovalce a podporovat Svatý Stolec při misijní činnosti mezi východními Slovany. Měl také pracovat na jednotě víry mezi Slovany“. Vypracované stanovby apoštolátu byly schváleny olomouckým arcibiskupem 12. října 1891. Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Antonín Cyril Stojan: apoštol křesťanské jednoty*. Řím: Křesťanská akademie Řím, 1973. s. 62. ISBN neuvedeno.

se konala ve prospěch apoštolátu.¹⁷⁹ Povinností členů spolku bylo mimo jiné i přispívat 6 korun do pokladny spolku. Vybíraly se vždy kolem hlavního svátku svatých Cyrila a Metoděje. Za dobu působení faráře Šimona ve farnosti se do spolku přihlásilo 45 členů. 6. července 1924 byla přijata do spolku například i Kateřina Dominiková. K poslednímu zápisu do knihy spolku farářem Šimonem došlo 13. července 1930.¹⁸⁰ Následující farář Josef Kocian starší pak neučinil do knihy spolku během trvání první republiky žádný zápis. Jedinou zmínkou o spolku v tomto období je jeho kázání s tématem Apoštolát Cyrila a Metoděje v neděli 11. července 1936.¹⁸¹

Spolkem, který neměl svou spolkovou knihu je Katolický svaz žen a dívek. Pořádně není ani popsán v pamětní knize farnosti. Není tak známo, kdy vznikl a kdo stál za jeho vznikem, kdo se v něm angažoval atd. První zmínka je o něm z jara 1935, kdy je zmiňován dokonce v novinovém článku, který vlepil farář Kocián do pamětní knihy farnosti. Zmiňován je v souvislosti s lidoveckou předvolební schůzí ve Lhotě a kritikou agrárníků. V článku o tomto svazu stojí: *„Opozice nemohla nic věcného namítat a proto si pomáhala křikem, ale řečník jim ukázal, jak podezřelá je jejich láska k chudému lidu, když si na něho vzpomněli teprve teď před volbami a rozdávají jen těm, kteří se dají koupit. To lidovci si počínají jinak. Svaz katolických žen dával zdarma po dvě zimy obědy chudým dětem, v době, kdy o volbách nebylo ani zdání a netázal se, jací jsou rodiče těchto dětí.“*¹⁸² Další vsuvku do pamětní knihy farnosti učinil kněz Kocián starší o tomto spolku ve svém zápisu z roku 1937 v souvislosti se zakoupením nových koberců do kostela. Napsal: *„Svaz katolických žen a dívek je faráři velmi nápomocen při pořizování těchto koberců; jiných rouch a potřeb kostelních. Tento spolek jediný se hlásí k činnosti v Katolické akci.“*¹⁸³

¹⁷⁹ Srov. Pořad bohoslužeb 1914 – 1925, s. 233.

¹⁸⁰ Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 51, sign. V e, kart. 9, Kniha členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 1922 – 1946, nečíslováno, zápis z 13. července 1930 dále jen Kniha členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 1922 – 1946 .

¹⁸¹ Srov. Pořad bohoslužeb 1926 – 1937, s. 195.

¹⁸² Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 129.

¹⁸³ Tamtéž, s. 137.

4. Farnost v době protektorátu

4.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období

V roce 1918 nevyřešili čeští politici národnostní otázku menšin a svůj důsledek to mělo v „Mnichovu 1938“. Nacistické Německo zabralo sudetské území. Hitlerovi to ovšem nestačilo a 15. března 1939 zbytek okleštěné republiky obsadil. Vznikl protektorát Čechy a Morava. Slovensko se osamostatnilo o den dřív. V této souvislosti je zajímavé, jak se k problému Mnichova a záboru Čech a Moravy postavil Svatý Stolec. Dle Halase Svatý Stolec nesouhlasil s okleštěním republiky i pochopitelně se zábořem Čech a Moravy. Dokladem je mimo jiné neodvolání nuncia mons. Rittera z Prahy. Musel odejít až v dubnu, kdy ho vyhostily německé úřady.¹⁸⁴

Lidé v okupovaných českých zemích brzy poznali, co znamená nacistická diktatura. 17. listopadu 1939 nacisté uzavřeli všechny vysoké školy.¹⁸⁵ V olomoucké arcidiecézi to mimo jiné znamenalo uzavření kněžského semináře. Budova semináře byla zabrána a bohoslovci přestěhováni do letního sídla arcibiskupa Prečana.¹⁸⁶ Ten žil od roku 1939 v domácí internaci ve svém domě na Svatém Kopečku. Přesto byl ve spojení s odbojovým hnutím Viktoria.¹⁸⁷

Nacistický teror se poté stupňoval po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Období teroru po jeho smrti bylo charakterizováno zejména vypálením vesnic Lidic, Ležáků a popravami lidí, kteří měli něco společného s odbojem nebo byli jen náhodně vybráni. Smutnou

¹⁸⁴ Srov. HALAS, *Fenomén Vatíkán*, s. 569 – 572.

¹⁸⁵ Popravili devět studentských předáků a 1 200 studentů odvezli do vězení a koncentračních táborů. Srov. VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce; I*. Praha: Zvon, 1990. s. 47. ISBN 80-7113-000-1.

¹⁸⁶ Srov. POLC, *Stručný přehled*, s. 89.

¹⁸⁷ Srov. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 265.

statistiku přináší Václav Vaško. Během války bylo gestapem zatčeno a nacistickými vězeními, internacemi či koncentračními tábory prošlo bezmála 500 českých katolických kněží, z nichž se nevrátilo či zemřelo na následky věznění 76 z nich. Nejznámějším koncentračním táborem, kde byli soustředěni kněží, byl tábor Dachau.¹⁸⁸

Co se slavení svátků týče všechny církevní svátky vyjma nedělí a svátků vánočních, velikonočních a svatodušních byly zrušeny.¹⁸⁹ Stejně tak byly zrušeny pochopitelně státní svátky z období první republiky.¹⁹⁰ Nacisté místo svátků slavených za první republiky zavedli nové. Patřil mezi ně 15. březen, kdy byla slavena okupace republiky¹⁹¹, dále narozeniny Adolfa Hitlera 20. dubna.¹⁹² Slaveny byly i narozeniny prezidenta Háchy 12. července a také od roku 1943 i výročí úmrtí Reinharda Heydricha.¹⁹³ O vnitřním přijetí nemůže být ani řeči.

¹⁸⁸ Srov. VAŠKO, *Neumlčená I.*, s. 47.

¹⁸⁹ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 151.

¹⁹⁰ Ředitel školy Mikulík v souvislosti s 28. říjnem 1939 napsal do školní kroniky: „Před 28. říjnem přišlo několik přípisů s upozorněním, že 28. říjen je všedním dnem, proto jest se třeba vstríhati všech demonstrací. Ale večer před 28. říjnem bylo však přece viděti z kopce sv. Antonínka na mnoha místech v okolí hořící hranice a ráno leckde na vysokém stromě vlajku. Tak promluvil ke gestapu lid.“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 18. května 1947.

¹⁹¹ V pamětní knize školy z válečného období je tak možno se dočíst: „Dne 15. 3. 1941 bylo slavnostním způsobem oslaveno druhé výročí zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Všechno žactvo s uč. Sbohem se shromáždilo ve vyzdobené místnosti. Správce školy ve svém proslovu zdůraznil moudrost rozhodnutí pana prezidenta dr. Emila Háchy i veškeré výhody plynoucí z včlenění českých zemí do prostoru Říše.“ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond Národní škola Ostrožská Lhota, inv. č. 347, karton trezor, Školní kronika 1940 – 1945, nečíslováno. Zápis z 15. července 1941. Dále jen Pamětní kniha školy 1940 – 1945 .

¹⁹² Ředitel Mikulík napsal: „Dne 20. dubna 1941 byly oslaveny 52. narozeniny Vůdce Adolfa Hitlera. Ve slavnostně vyzdobené místnosti se shromáždili žáci se všemi členy uč. Sboru. Slavnostní proslov pronesl správce školy. Zdůraznil osobu Vůdce, který vyšel z malých poměrů, jako největšího státníka a vojevůdce všech dob.“ Tamtéž.

¹⁹³ Tamtéž, zápis z 31. srpna 1943 a 31. srpna 1944.

4.2 Důsledky okupace Čech a Moravy na život farnosti

15. březen 1939 byl ve Lhotě prožit debatami občanů v hloučcích. Hlavním tématem byla okupace. Hned odpoledne přišlo první nařízení nových protektorátních úřadů. Týkalo se loveckých zbraní, které měly být odevzdány na obecním úřadě. Jak popisuje ředitel školy Mikulík, v první dny okupace lidé nepředpokládali, že tato bude trvat dlouho. Dobyť Polska i Francie je však vyvedlo z iluzí. Na vesnici byla dokonce založena poručíkem Františkem Bogatajem odbojová skupina. Byla součástí skupiny „Obrana národa“. Jejími členy byli mimo jiné starosta obce Krchňáček, varhaník Kauc a ředitel školy Mikulík. Po uprchnutí poručíka Bogataje odbojová skupina zmrazila svou činnost.¹⁹⁴ Život v protektorátu byl pro Lhotu docela poklidný. V roce 1941 byla vesnice zařazena do programu vzorné obce. Ve stejném roce se lhotská delegace v čele se starostou Krchňáčkem dokonce zúčastnila setkání na pražském hradě s prezidentem Háchou a předsedou vlády Eliášem.¹⁹⁵ Dokonce během heydrichiády v létě 1942 došlo mimo jiné k vybudování elektrického osvětlení v obci. Problémy dělaly Lhotanům nucené odvody zemědělských plodin, mléka a masa. Ředitel školy Mikulík píše o nervozitě občanů v důsledku zvýšených dávek při nástupu Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora.¹⁹⁶

Příchod anglických parašutistů kapitána Bogataje a nadporučíka Šperla z odbojové skupiny Carbon znamenal zapojení lhotských do válečných událostí. Oba seskočili v noci z 12. na 13. dubna 1944 v lesích u Bzence. Kapitán Bogataj se dostal do lhotské školy, kde nejprve přespával a později se zde konaly konspirační schůzky jmenovitě s nadporučíkem Jaroslavem Šperlem. V květnu 1944 se do odboje svým způsobem zapojil i administrátor farnosti Lyčka, který nastoupil po zemřelém faráři Kociánovi na místo administrátora farnosti. Ředitel školy Mikulík popisuje situaci, která nastala

¹⁹⁴ Srov. Pamětní kniha školy, zápis dodatek ke školnímu roku 1938/1939.

¹⁹⁵ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 149.

¹⁹⁶ Srov. Pamětní kniha školy, zápis o školním roku 1941/1942 z 28. května 1947.

po jedné konspirační schůzce: „Když po rozchodu chtěl špkt. Bogataj naproti domku F. Vaňka vyběhnout na padělky, vynořila se neočekávaně od školy nějaká žena s konví. Špkt Bogataj se rychle sehnul a tvářil se, že si šněruje boty. Při tom mu ale vypadl charakteristický anglický armádní kompas, který příštího dne našel žák Křivák Stanislav. Ten odevzdal moudře svůj nález Aloisu Lyčkovi. Ten nález ohlásil v kostele. Na faře jej vyzvedl Josef Mikulík.“¹⁹⁷ Do odboje byl zapojen i varhaník Kauc, který dodával členům skupiny jídlo zdarma. V době zatýkání členů Carbonu na velikonoce 1945 také u sebe nechával přespat vystrašeného ředitele školy Mikulíka. Kauc připravil i instalaci krátkovlnného vysílače na kůru kostela.

Konec války byl ve Lhotě poznat přítomností ustupujícího německého vojska v dubnu 1945. Příchod fronty byl poprvé znát 16. dubna 1945. Píše o něm ředitel školy Mikulík: „V neděli dopoledne (16.4.) sloužil v kapli na Sv. Antonínku právě Šuránek mši svatou, když první řada granátů (asi 122 mm) dopadla v těsné blízkosti kaple. Rumunský velitel baterie, který viděl někde od Hroznové Lhoty na Sv. Antonínku stálý pohyb lidí, nechal vypálena kopec onu řadu 4 granátů. Po ohlušujícím výbuchu granátů nastala v kapli hrozná panika, lidé prchali zděšeně domů, používajíce všech možných skrytých cest. Jen Šuránek pokračoval klidně v bohoslužbách.“¹⁹⁸ Na katastr obce ovšem nespadol ani jeden granát. Zatímco lidé v okolních vesnicích například v Blatnici trpěli krutými boji, Lhoťané tak mohli mluvit o štěstí. 27. dubna 1945 pak do Lhoty vstoupily první jednotky rumunské armády.¹⁹⁹ Zajímavým dokladem o náladě obyvatelstva čerstvě osvobozené vesnice podává ředitel školy Mikulík: „Přicházející vojsko bylo uvítáno u radnice prapory, hudbou a jásajícím obyvatelstvem. Hned se však také strhla mezi občany hádka, začala prudká výměna názorů a současně obviňování za všechna skutečná i domnělá příkoří za války utrpěná, rolníci někteří obviňovali starostu obce a obecní radu z předpisování dávek, vrstvy dělnické rolníky ze šmelinářství s potravinami, ti zase dělníky z toho, že houfně

¹⁹⁷ Tamtéž, Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1943/1944.

¹⁹⁸ Tamtéž, zápis z 31. srpna 1945.

¹⁹⁹ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 188 – 190.

*dobrovolně odjížděli na práci do Německa a nijak se neohlíželi na to, že jimi vyrobené kanony, granáty a zbraně vůbec budou pobíjet spojenecké vojáky, jen když si dobře vydělali. A tak tak že v přítomnosti osvoboditelské armády a jejích důstojníků nedošlo ke rvačce; ta byla zažehnána jen tím, že někteří vojáci vypálili do vzduchu několik dávek z automatů. Lidé, kteří pod dojmem prudké dělostřelby v celém blízkém okolí obce si ještě před několika dny ve sklepech a krytech slibovali věčné bratrství, stáli naráz proti sobě jako nesmiřitelní nepřátelé. Trochu divné vítání svobody!*²⁰⁰ Slavnostní „Te Deum“ bylo slouženo o dva dny později v neděli 29. dubna.²⁰¹

Bilance války nebyla pro Lhotu vůbec zlá. Za celou dobu války bylo zatčeno jen 7 občanů Antonín Hřebíček, Josef Pavlas, František Boček, komunisté František Malušek, František Pijáček, Ludvík Vaněk, Josef Hyrák. František Malušek byl v posledních dnech války popraven ve Vratislavi. Je tak jedinou popravenou obětí druhé světové války v obci. Druhou obětí války byl syn pisatele pamětní knihy obce Jaroslav Pavlas, který padl v severní Itálii v únoru 1945. Byl četařem českého protektorátního vojska.²⁰²

Válka měla na život Lhoťanů velké morální dopady. Jako za první světové války kvetl černý obchod. Ředitel školy Mikulík na stránkách pamětní knihy školy vykresluje Lhoťany jako ty, kteří se naučili žít s režimem a ba co víc profitovat z režimu.²⁰³ Lhoťané však nebyli jen sobečtí, jak popisuje ředitel školy

²⁰⁰ Ještě jednu smutnou okolnost uvádí ředitel. Lékařskou pomoc muselo vyhledat 14 žen. Ředitel píše i o rabování rumunských vojáků a o jejich strachu z ruských důstojníků. Píše také, že Lhoťané si za to mohli často sami. Prodávali vojákům nekvalitní alkohol. Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1944/1945. O rabování píše i farář Kocian v pamětní knize farnosti. Dodává, že na faře přespávali dva důstojníci. Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 152.

²⁰¹ Tamtéž, s. 152.

²⁰² Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 174 – 184.

²⁰³ „Naše obec přežila tuto hroznou válku celkem dobře. Ba velmi mnohým hmotně pomohla. Dělníci, drobní zemědělci a značná část i větších zemědělců byli na začátku války hodně zadluženi, někteří z nich téměř předluženi. Možnost větších výdělků, a potom výhodný poměr marky ke koruně, který byl obsazeným českým zemím rafinovaně vnucen, zlákaly velkou část dělnictva už v roce 1939 a později mnohého zemědělce na práce do Říše. Všichni si během 2-3 let splatili své dluhy, mnozí si uložili i značné hotovosti. Upravili si své domky, pořídili nábytek, instalaci elektrického osvětlení, vybetonovali dvory, atd. Také mnozí zemědělci dovedli využít doby a vysokými cenami životních potřeb, které sami produkovali, domohli se značného jmění. Zavedli si elektrické osvětlení, velmi šetrným se podařilo opatřit si elektromotory na pohon

Mikulík. Po celou dobu války vydržovali ústav slepých dívek v Praze, jak připomíná farář Kocián v pamětní knize farnosti. Na znamení vděčnosti pak sestry v září 1945 věnovaly farnosti sošku pražského Jezulátka.²⁰⁴

4.3 Vztah farnosti a obce

V období války obecní kronikář Pavlas raději zakopal pamětní knihu obce, než by ji vydal protektorátním úřadům. Své zápisy o tomto období učinil až po válce. Opět je tak ztíženo hledání vztahu mezi obcí a farností. Pisatel si všímal spíše všeobecně známých skutečností o situaci na frontě, postupu spojeneckých vojsk apod. Jako zemědělec si všímal počasí a úrody v daných letech. Nevěnoval se spolkům. Dokonce od něj neexistuje ani výčet existujících obecních spolků kromě zmínek o hasičském spolku. Nenapsal ani, zda byl někdo ze Lhotských angažován ve vlajce. Při hodnocení vztahu farnosti, obce a jejich spolků je třeba opět vycházet z mála.

11. prosince 1938 se ve Lhotě konala volba nového starosty. Lidová strana se vzdala možností mít starostu a vyhradila si pro sebe místo náměstka. Starostou obce byl zvolen první muž jednotné republikánské kandidátky mlynář František Krchňáček.²⁰⁵ Ředitel školy jej hodnotí veskrze kladně jako obětavého člena odboje, který poskytoval mouku potřebným buďto za úřední ceny či zdarma.²⁰⁶

hospodářských strojů, někteří si pořídili i vodovod a samočinné napaječky, upravili svá hnojiště a opravili své statky, někteří mají i splachovací záchody. Mají krásné radioaparáty. Našli se také takoví, kteří z lakoty přímo ďábelské by byli prodali vše třebas nejhoršímu nacistovi, jen když dobře zaplatí.“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1945.

²⁰⁴ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 152.

²⁰⁵ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 113.

²⁰⁶ Ředitel školy mimo jiné popsal i velmi nebezpečnou situaci konce roku 1941, v jejímž důsledku se i psychicky zhroutil. V září roku 1941 do obce přijeli zástupci kolaborantského seskupení vlajky a žádali starostu o prostor k veřejné schůzi. Starosta ji nepovolil a funkcionáři vlajky se pomstili. Sepsali udání na gestapo, o tom, že starosta mele na černo mouku apod. Starostu podle slov Mikulíka zachránily jen styky s úředníky v Uherském Hradišti. Dostal 20 dní ve vězení a 20 000 k pokuty. Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 28. května 1947.

I farář Kocian v roce 1945 zhodnotil starostu jako toho, který udělal mnoho dobrého pro vesnici.²⁰⁷

Zajímavým dokladem o dobré spolupráci obecního zastupitelstva s farností je mimo jiné i dotace 3 000 korun na zamýšlenou stavbu kapucínského kláštera na kopci sv. Antonína na lhotském katastru, protože představenstvo obce Blatnice se stavbou kláštera silně nesouhlasilo.²⁰⁸ Bohužel ze stavby pak sešlo.

Zajímavým momentem života obce vzhledem k novým protektorátním svátkům by mohlo být organizování těchto svátků, způsob oslav. Bohužel však nejsou žádné zprávy o tom, do jaké míry obec pořádala protektorátní oslavy. Zdá se, že tyto svátky se slavily jen ve škole.

4.4 Vztah farnosti a školy

Pro učitele, kteří se za první republiky profilovali co by přední zastánci Masarykovy demokracie, muselo být velmi nepříjemné, že z nařízení vládních úřadů museli ve škole slavit památky zabránění republiky či Adolfa Hitlera a Reinharda Heydricha.

Co se spolupráce s farností týče, z předchozích dob bylo zachováno slavení začátku školního roku v kostele s „Veni Sancte Spiritus“ a stejně tak i konec roku s „Te deum“. V roce 1939 byla na konci školního roku zazpívána v kostele i hymna „Kde domov můj“.²⁰⁹ Od roku 1942 se posunul konec školního roku podle německého vzoru na polovinu července.²¹⁰

²⁰⁷ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 153.

²⁰⁸ S nápadem postavit klášter na Antonínku přišel Antonín Šuránek. Zajímavostí je, že schůze obecního zastupitelstva, která o této dotaci rozhodovala, se zúčastnil farář Kocian starší a díky jeho přímluvě, dotace prošla. Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 125.

²⁰⁹ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 25. května 1947.

²¹⁰ Srov. Pamětní kniha školy 1940 – 1945, zápis z 15. července 1942.

Velmi zajímavým dokladem spolupráce školy a farnosti je zápis administrátora Lyčky z jara 1944 o prosebném průvodu do polí: „*Prosebné průvody do polí na sv. Marka v křížové dny se konaly za veliké účasti věřících. Škola v tom vyšla vstříc duchovní správě opravdu pěkně. Děti byly od první vyučovací hodiny omluveny, takže se téměř všechny zúčastnily průvodu. Též i některé učitelky byly na průvodě. Ačkoliv bylo studené počasí a velký vítr, napočítáno v úterý křížových dnů na průvodě 620 lidí. Z celkového počtu obyvatel farnosti asi 1 650 jistě to bylo mnoho. Je to známkou, že duchovní správcové v letech minulých dobře lid vedli k životu z víry.*“²¹¹ Tento zápis je jedinou zmínkou o takovéto spolupráci se školou. Není možno z ní však vyvodit, jestli se průvody ve spolupráci se školou konaly i v minulých letech. O tom nejsou v pamětních knihách žádné zmínky.

4.5 Náboženský život farnosti

Až do své smrti 6. února 1944 působil ve farnosti duchovní správce Josef Kocian starší. Po jeho náhlé smrti se do farnosti dostal mladý administrátor už 11. února Alois Lyčka. Z jeho zápisů do pamětní knihy farnosti je patrné, že si získal vztah ke své farnosti. 23. července 1944 se však s farností rozloučil. V ten samý den pak přišel do farnosti její nový farář Josef Kocian mladší. S knězem Kocianem, který zemřel roku 1944 neměl tento jeho nástupce nic společného. Jedná se jen o vzácnou shodu jmen. Nový farář, který do Lhoty přišel z Bílovic, kde působil jako kaplan, nebyl, podle svých slov zapsaných do pamětní knihy farnosti, ve Lhotě rád viděn. Farníci si přáli za faráře předešlého administrátora Lyčku.²¹²

²¹¹ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 148.

²¹² Tamtéž, 151.

Co se kostela týče, připomínkou války bylo nucené odevzdání kostelních zvonů. Zvony vysvěcené v roce 1922 ve věži nevydržely zvonit ani 20 let. Stalo se to 24. května 1942.²¹³ Obecní kronikář Cyril Pavlas v pamětní knize obce popisuje, co se dělo poté: „Aby se z věže našeho kostela po sebrání zvonů neozýval při každé příležitosti, jen stále stejný zvon umíráčku (nic neměl, nic neměl), který na věži našeho kostela byl ponechán, zakoupil farář Dst p. Josef Kocián, o něco větší umíráčku, zvon nový cínový, který v září tohoto roku na věži našeho kostela byl zavěšen.“²¹⁴

V létě 1942 došlo k vybudování elektrického osvětlení v obci. Farář Kocián starší při této příležitosti nechal zavést osvětlení i na faru nákladem 2 635 k, v kostele bylo zavedeno osvětlení v nákladu 16 900 k.²¹⁵

Farníci nadále svou víru mohli žít i mimo kostel. Stále chodívali v prosebných průvodech do polí, slavili Boží Tělo. Chodili na poutě.

Co se týče duchovního života Lhotanů v době války o ně bylo velmi dobře postaráno. Každé prázdniny pravidelně od roku 1940 působil na kopci Sv. Antonína Antonín Šuránek. S nápadem sloužit zde mše každou neděli přišel dle vzpomínek Šuránka farář Kocián starší. Ani blatnický farář neměl nic proti. Šuránek vždy v neděli o desáté dopoledne slavil mši svatou. O správce kaple se co se jídla týče starala sestra Šuránka Kateřina Dominiková. Šuránek se věnoval práci s mládeží. Pořádal duchovní cvičení.²¹⁶ Varhaníkem mu byl František Vaněk, který o své varhanické místo ve Lhotě přišel v roce 1933.²¹⁷

²¹³ Tamtéž, s. 143.

²¹⁴ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 171.

²¹⁵ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 143.

²¹⁶ Antonín Šuránek ve svých vzpomínkách popisuje: „Po prvé byli přítomni jen kostelník a stařenka Grygová, pak se to lidé dozvěděli a přibývalo jich. Pak jsem povolil o dovolení, abych směl sloužit mši sv. v kapli i ve všední dny a pak i přechovávat Nejsvětější svátost na oltáři a pak i spávat v sakristii kaple jako strážce Nejsvětější Svátosti. Dostal jsem i povolení při nedělních službách Božích kázat – a kopec se stále více naplňoval lidmi. Kaple už nestačila, bývaly tedy služby – jako u poutí – venku u polního oltáře. Můj pobyt na kopci se stal už trvalým. Přes den jsem sloužil návštěvníkům kopce, turistům. Nebyl jsem sám. Při prvotínách synovcových 1940 jsem poprosil jeho přítele bohoslovce Josefa Dvoroka, nemohl-li by strávit se mnou prázdniny u Sv. Antonínka. Souhlasil a s velkou obětavostí se chopil práce na kopci.“

Dle přípisu faráře Kociana staršího v roce 1942 vzbuzovala přítomnost olomouckého spirituála na kopci sv. Antonína mimořádný zájem a bylo zde třeba zřídit trvalou duchovní správu.²¹⁸ To korespondovalo také s Šuránkovými úmysly zřídit zde klášter kapucínů. Zastupitelstvo obce dokonce schválilo dotaci 3 000 k a povolilo výstavbu na katastru obce. K realizaci stavby mělo dojít v roce 1940. Bohužel blatnické zastupitelstvo nepřálo tomuto podniku. Potvrzuje to jak zápis pisatele pamětní knihy obce Hyráka z roku²¹⁹, tak i vzpomínky samotného Antonína Šuránka.²²⁰ Šuránek také těžce nesl i to, že kněží z okolních farností nebyli nakloněni trvalé duchovní správě v kapli.²²¹

Na kopci svatého Antonína se konaly také duchovní cvičení. Konaly se v postní době a obstarávali je kapucíni.²²²

Duchovní cvičení nekonali Lhotáňané jenom u sv. Antonína. Po dobu války, kdy nefungoval exerciční dům Stojanov na Velehradě, se jezdilo na exercicie²²³ do Čeloznic u Kyjova.²²⁴

Srov. ŠURÁNEK, Antonín. *Kukátka a jeho projevy*. Kroměříž: Grafia Kroměříž, 1992. s. 55. ISBN nevedeno.

²¹⁷ Srov. ŠURÁNEK, *Kukátka 2.*, s. 35.

²¹⁸ Pamětní kniha farnosti, s. 143.

²¹⁹ „Během tohoto roku v záležitosti té, nic podniknuto nebyl a není vyloučeno, že ze zamýšlené stavby té sejde, neboť dle doslechu hlavně obec Blatnická stavbě kláštera u sv. Antonínka silně nepřejí.“ Pamětní kniha obce, první díl, s. 127 – 137.

²²⁰ „V Blatnici bylo mnoho nepřátel toho, oč jsme usilovali, tj. „posvěcení kopce“. Chtěli mít z Antonínka výletisko, odbytisko vína o tzv. poutích a byli přesvědčeni, že jim „Šuránek chce Antonínka ukrást a dát do područí kněžů, Církvě“. „Už bude po Antonínku!“ „Po slávě Blatnice!“ „Kněží vezmú do ruky obchod na kopci jako na Hostýnku!“ Vystavijú tam kostel, budú tam čepovat. A my budem ožebračeni.“ „To nesmí být. To nesmí být!“ „Všeci mosíme byt proti tomu.“ „Aj vy, kostelníci! Dyť přídete o svůj grajcar z púti.“ Aj pan farář budú okradený o peníze z kopca.“ „Všeci mosíme byt proti tomu. Všeci!“ A ženské budú nosit kněžom kuřata, slépký, vajca. Mužú budú okrádat, d'ěťom vezmú a dajú farářom.“ „Všeci mosíme byt proti tomu. Všeci!“ Srov. ŠURÁNEK, *Kukátka 1.*, s. 32.

²²¹ O své zkušenosti z roku 1944 napsal: „Velkou mou mravní oporou je veselský děkan, ale jinak – vedle polešovského faráře – také vidím a cítím spíše nejistotu. Velický prý se vyjádřil o mně všelijak. „Co ten Šuránek chce dělat Samuele? Že lehá vedle svatostánku! Arcibiskup je starý, leccos mu namluví a on to přijímá a po případě schválí, ale konec konců k čemu to všechno? Blatnický farář je ke mně velmi vlídný, chodí na kopec ke sv. zpovědi, ale cítím, že přece nestojí pevně za myšlenkou zřízení duchovní správy na Kopci a nový lhotský farář těžce nese, že lidé chodí v neděli místo do vlastního kostela na kopec.“ Srov. ŠURÁNEK, *Kukátka 1.*, s. 41.

²²² Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 147.

²²³ Vzácným dokladem o duchovních cvičeních v Čeloznicích je i přípis administrátora Lyčky do knih pořadů Bohoslužeb z neděle 12.3. 1944. Píše zde: „Na duchovní cvičení v Čeloznicích

Roku 1940 byla pout' na Velehradě pro lhotské poutníky²²⁵ o to radostnější, že zde přijal svátost kněžství Antonín Dominik. 7. července pak sloužil svou první mši ve Lhotě. Kázání měl lhotský rodák Josef Bachan.²²⁶

I v tomto období existovaly spolky, v kterých farníci organizovali svůj život. Nadále spolu koexistovaly charitní spolky farní chudinský ústav i farní charita Ludmila.²²⁷ Zápis v knize spolku z 21. března 1942 vypovídá mimo jiné o tom, že charita měla v té době 80 členů.²²⁸

Nadále fungoval třetí řád svatého Františka. Farář Kocian starší vedl pravidelná měsíční setkání. Administrátor Lyčka už nebyl tak důsledný. Po něm nastoupivší farář Kocian mladší nepsal jako předchozí faráři farnosti témata promluv. Ve svém skromném přípisu uvádí pouze, že promluvy se konaly každou druhou neděli v měsíci. Nevymohl si fakultu přijímat nové členy.²²⁹ I spolek „Ustavičného klanění se svátosti oltářní“ stále fungoval.²³⁰ V této době chybí jakékoli připomínky Bratrstva živého růžence například v knize pořadů Bohoslužeb i v pamětní knize farnosti. Zmínka o tom, že se členové katolické Omladiny zúčastnili procesí ke sv. Antonínku o pouti 25. června 1944, je tak dokladem, že i v tomto období spolek stále existoval.²³¹

od 17.-21. dubna bylo přijato 12 dívek, více již přijato být nemůže, jelikož jsou již všechny kurzy pro dívky přeplněny. Jinoši na exercicie od 24. dubna se mohou ještě přihlásit.“ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 47, sign. V d, kart. 9, Pořad bohoslužeb 1938 – 1949, nečíslováno. Zápis z 12. března 1944. Dále jen Pořad bohoslužeb 1938 – 1949 .

²²⁴ *Zmíněných zde pořádaných duchovních kursů zúčastnilo se mnoho skupin našich občanů, jak mužů i žen, tak i jinochů a dívek. Že zde, na těchto duchovních kursech, snoubily se myšlenky náboženské s myšlenkami národnostními dle Sušila „Církev a vlast – ty v mojich sestersky milují se nadrech; každá půl, každá má moje srdce celé“ .“ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 166.*

²²⁵ Srov. Pořad bohoslužeb 1938 – 1949, zápis z 5.7. 1940.

²²⁶ Pamětní kniha farnosti, s. 141.

²²⁷ Zajímavostí je, že na schůzi charity 15. prosince 1940 museli všichni členové podepsat prohlášení o ářijském původu. Srov. Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946, zápis z 15. prosince 1940.

²²⁸ Tamtéž, zápis z 21. března 1941.

²²⁹ Srov. Kniha členů III. řádu sv. Františka, 1906 – 1944, s. 29 – 32.

²³⁰ Srov. Kniha členů spolku nejsvětější svátosti oltářní 1909 – 1949, s. 22 – 33.

²³¹ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 150.

Zajímavým je v jistém smyslu probuzení Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Farář Kocián starší připomenul apoštolát ve svém kázání 5. července 1939.²³² Po celá třicátá léta nezapisoval do knihy spolku, ale začal až roku 1941. V neděli 6. července 1941 se také konala „ofěra“ ve prospěch Apoštolátu.²³³ Po celou dobu války členové spolku platili každoročně své poplatky.²³⁴

Neznámo jak zřejmě vyvíjel v tomto období činnost i „Katolický svaz žen a dívek“. Když farář Kocián starší zemřel v únoru 1944 zanechal ve svém odkazu farníkům zmínku o tomto spolku. „Vzdávám srdečný dík všem, kteří mne s láskou přijali a kteří mne v duchovní správě podporovali; svazu katolických žen děkuji, že mi byly nápomocny v činnosti charitativní.“²³⁵

²³² Srov. Pořad bohoslužeb 1938 – 1949, zápis z 5. července 1939.

²³³ Tamtéž, zápis z 6. července 1941.

²³⁴ Srov. Kniha členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 1922 – 1946, zápisy za roky 1941 – 1945.

²³⁵ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 144.

5. Farnost v letech 1945 – 1948

5.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období

Stejně jako konec první světové války, tak i konec druhé světové války přinesl podstatnou změnu na mapě Evropy. Nacistický režim v Německu byl poražen. Evropa byla rozdělena na dvě sféry vlivu na americkou a sovětskou. Československo, které bylo obnoveno, sice ne ve svých předválečných hranicích, mělo tu smůlu, že se ocitlo v sovětské sféře vlivu. Sovětský Svaz po zmanipulovaném referendu zabral část ČSR Podkarpatskou Rus. Nešťastným způsobem byla vyřešena i otázka soužití Čechů a Němců. Němci byli vyhnáni. Ač se dle Vaška dá říci, že u většiny ústavních činitelů převládala snaha po právní kontinuitě s první republikou, přesto už bylo zřetelné, že nastává třídní boj. Komunisté se připravovali na převzetí moci, kterou pak uchopili v únoru 1948.²³⁶

2. března 1947 zemřel dosavadní olomoucký arcibiskup Prečan. Po jeho smrti spravoval olomouckou arcidiecézi kapitulní vikář ThDr. Stanislav Zela.²³⁷ Zajímavostí bylo, že olomoucká kapitula po smrti svého arcipastýře uplatňovala své osmisetleté právo zvolit nového arcibiskupa. V tomto krátkém období relativní demokracie však olomoucký arcibiskup zvolen nebyl.²³⁸

S obnovením Československa byly obnoveny i prvorepublikové svátky. Hned prvního května oslavili Lhoňané první máj.²³⁹ Z dalších let už nejsou zmínky o oslavách tohoto svátku. 28. května byly školou oslaveny narozeniny prezidenta Beneše. Co je nejvíc udivující, že dokonce na svátek Jana Husa byla

²³⁶ Srov. VAŠKO, *Neumlčená I.*, s. 13 – 34.

²³⁷ Srov. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 265.

²³⁸ Srov. VAŠKO, *Neumlčená II.*, s. 22.

²³⁹ Ředitel Mikulík píše, že oslavy prvního máje byly lhotskými komunisty zneužity k ostrým výpadům proti předválečným představitelům obce a starostovi z období války Krchňáčkovi. Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1945.

zapálena slavnostní hranice „na Lubech“.²⁴⁰ V dalších letech už není oslava zmiňována. 14. září bylo vzpomenuo akademií výročí smrti T. G. Masaryka, akademií byl rovněž oslaven 28. říjen. Další roky byly připomínány narozeniny TGM 7. března. Mezi nové svátky, které byly slaveny, patřilo výročí Velké říjnové revoluce, 17. listopad, kdy byla za zemřelé studenty sloužena mše svatá. Připomínány byly i Lidice 6. června.²⁴¹ Nesměly chybět ani oslavy osvobození obce 27. dubna a oslavy konce války 9. května.²⁴² 27. dubna 1947 byl odhalen pomník rudé armádě. Nachází se v blízkosti pomníku obětem z první světové války.²⁴³

Bohužel nejsou učiněny zmínky o tom, jak Lhoťané přijímali staronové a nové svátky.

5.2 Vztah farnosti a obce

Už v neděli 29. dubna bylo vytvořeno MNV a nahradilo tak tradiční obecní zastupitelstvo. Funkce předsedy MNV byla nabídnuta řediteli školy co by místnímu veliteli odboje. Funkci však nepřijal. Dle vlastní výpovědi v pamětní knize školy z důvodu odvodu na vojnu. Předsedou MNV se tak stal za komunisty Alois Páč. Prvním místopředsedou byl lidovec Antonín Malůš a druhým místopředsedou opět za komunisty Jan Pijáček. Místní národní výbor se dále skládal z pěti členů lidové strany, dvou komunistů, dvou národních socialistů a jednoho sociálního demokrata. První dny fungování MNV se nesly ve znamení potíží se zásobováním a také agitací komunistů proti bývalé nyní zakázané agrárnícké straně a také proti bývalému starostovi Krchňáčkovi, kterého

²⁴⁰ Ředitel školy Mikulík napsal, že obyvatelstvo oslavilo Jana Husa, nenapsal školní mládež. Zdá se, že se učitelům podařilo nemožné a dokázali Husovu oslavu přivést do Lhoty.

²⁴¹ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1945.

²⁴² Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 207.

²⁴³ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1947.

vykresluje ředitel školy Mikulík jako velmi schopného starostu a člena odboje.²⁴⁴ 26. května 1946 se konaly volby. Do lhotského MNV bylo zvoleno 11 lidovců, 5 komunistů, 1 sociální demokrat a 1 národní socialista.²⁴⁵ Předsedou se stal František Radoch, předseda lidové strany.²⁴⁶

I farář Kocian mladší si všiml nedobré situace ve Lhotě. Doslova napsal, že obec, která byla klidná, se začíná tříštit. Ve Lhotě byl dokonce založen svaz české mládeže, jenže brzy se ukázalo, že šlo o komunistický dorost. Lidovci proto zareagovali vytvořením odboru mládeže při lidové straně.²⁴⁷ Došlo také k založení Jednoty Orla, přičemž v zápětí byl založen Sokol.²⁴⁸

Dokladem spolupráce mezi farností a obcí by mohla být společná oprava kostela, kdy obec dodala například lešení zdarma, úprava areálu hřbitova.²⁴⁹

Jak vypadala spolupráce s obecními spolky, není známo. Nejsou dokonce učiněny ani žádné zmínky o obecních spolecích v tomto období tedy krom zmínky o svazu české mládeže, jednoty Orla a Sokola z pera faráře Kociana mladšího.

5.3 Vztah farnosti a školy

Pro učitele muselo být jistě velkou úlevou, že už nemuseli slavit nacistické svátky. S osvobozením přišly ovšem nové svátky. Jedním z nich byla oslava velké

²⁴⁴ Dokreslením povahy členů MNV může být i spor, který měl ředitel školy s členy MNV o očesání jabloní na školní zahradě. Na podzim roku 1945 si jabloně očesali členové MNV, nedbali tak práva ředitele školy. Je to maličkost, ale ukazuje to, že i ve lhotských poměrech přestávaly platit zvyklosti ředitel školy píše dokonce právní normy a noví držitelé moci začali dělat, co se jim zachtělo. Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1946.

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 209.

²⁴⁷ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 153.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 157.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 156.

říjnové socialistické revoluce. Do jaké míry rádi slavili učitelé tento svátek, není bohužel v pamětních knihách zmíněno.

Novinkou poválečného období bylo promítání filmů pro školní mládež v kině. Promítány byly filmy poplatné době a většinou ruské provenience.²⁵⁰

Co se spolupráce s farností týče, tak stále byly slaveny začátek i konec školního roku v kostele. A zajímavostí je, že o nich ředitel Mikulík psal v pamětní knize školy. Nevídanou novinkou je v pamětní knize školy zmínka ředitele Mikulíka o omluvení žáků 6. třídy pro 9. červen 1947, kdy ve Veselí nad Moravou přijímali žáci této třídy svátost biřmování.²⁵¹

5.4 Náboženský život farnosti

Možná jako by to farníci tušili a využili tohoto krátkého období relativní demokracie k opravě fasády kostela. Farář Kocian mladší mimo jiné zmínil, že k rozhodnutí opravit fasádu kostela nijak nepřispěl. Ač byl členem kostelního konkurenčního výboru, nesměl hlasovat. Došlo také k úpravě hřbitova.²⁵²

Čtvrtou neděli adventní roku 1947 vysvětil Kocian dva nové zvony. Farníky stály 75 000 korun. V únoru 1948 farníci zakoupili ještě třetí zvon v ceně 70 000 korun. Posvěcen byl pak na svátek svatého Josefa.²⁵³

V tomto období relativní svobody farníci naposledy svobodně chodívali v prosebných průvodech do polí, slavili Boží Tělo a chodívali na poutě.

²⁵⁰ V souvislosti s filmem promítaným 29. března 1947 ředitel Mikulík napsal: „29. března byl pro žáky při žákovském školním představení promítán film „Bohdan Chmelnický“. Z řad rodičů, kteří potom film sami shlédli, byly správě školy činěny výtky, že byl tento film pro školní mládež přípuštěn, poněvadž se cítili jeho některými záběry ve svém náboženském cítění dotčeni.“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1947.

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 153.

²⁵³ Tamtéž, s. 157 – 158.

Jako v době války tak i v poválečné době bylo o lhotské farníky dobře postaráno. Obecní kronikář Cyril Pavlas píše v obecní kronice o duchovních cvičeních na Svatém Antonínku, které pořádal Antonín Šuránek vždy o prázdninách. Píše také o tradici konce roku slaveného v kapli na kopci.²⁵⁴

Stále svobodně mohli farníci organizovat svůj život ve spolcích. Jako v předchozích letech nadále svou činnost vyvíjel farní chudinský ústav.²⁵⁵ Svou činnost roku 1945 bohužel zakončila slibně se rozvíjející²⁵⁶ farní charita Ludmila. Poslední slova zápisu v knize spolku z pera Josefa Hyráka zní: „*Schůze byla skončena přáním, aby rok 1946 byl skutečně naplněn láskou k Bohu a láskou k bližnímu.*“²⁵⁷ V „seznamu o likvidaci katolických spolků římskokatolické církve v okrese veselském 1952“, který vypracoval okresní církevní tajemník ke dni 31.12. 1951, stojí, že charita v Ostrožské Lhotě nevyvíjela svou činnost od roku 1945.²⁵⁸ Co se stalo, že charita přestala vyvíjet činnost a kdy se to stalo, o tom nejsou žádné zprávy.

Dokladem existence spolku „Ustavičného klanění se svátosti oltářní“ jsou opět kusé příписy Kociana mladšího v pamětní knize spolku o vybraných

²⁵⁴ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 227.

²⁵⁵ Srov. Účetní kniha farního chudinského ústavu 1905 – 1950, s. 63 – 69.

²⁵⁶ O činnosti charity během roku 1945 poutavě pojednává jednatel charity Josef Hyrák ve svém zápisu zřejmě z konce roku 1945: „*Následkem válečných událostí, které se v tomto roce vyvrcholily a ukončily, nemohly býti konány pravidelné porady, za to však byly konány skutky. Naše charita v roce 1945 plnila heslo „miluj svého bližního“ pokud mohla. Nebylo nemocného, který by nebyl našimi charitními pracovníci navštíven, nebylo chudého, který by nebyl obdarován. Nehledí se při tom ani na náboženské přesvědčení ani na politické přesvědčení. Každý je náš bližní, každý bratr Kristův. Každý měsíc se hlásil počet nemocných do okresní Charity. Celkem v roce 1945 bylo 148 nemocných. Návštěv u nemocných vykonaly naše charitní pracovníce s farářem 368. Mezi chudobné a potřebné bylo rozdáno 7 750 Korun. Z okresní charity se dostalo 2 900 Korun. Kromě charitní práce v naší farnosti bylo pamatováno i na jiné účely. Slepým dívkám do Prahy posláno 500 Korun. Na charitní dům do Slavičína posláno 200 Korun. V prosinci prostřednictvím okresní charity jsme dostali balík obnošeného prádla od Unry. Prádlo bylo vyžehleno. Na faře žehlily: pí Krchňáčková, Malůšková, Dominiková a Rychlíková. Nebyly to všechno hodnotné kusy, ale přece něco. Zase bylo přihlíženo na rodiny nemajetné a rodiny s více dětmi. Když rok 1945 byl brzděn válečnými událostmi, nechť tento rok 1946 je skutečně naplněn láskou k Bohu a láskou k bližnímu.*“ Nic tedy nenasvědčovalo ukončení činnosti. Srov. Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946, nedatováno.

²⁵⁷ Tamtéž, zápis z 10. února 1946.

²⁵⁸ Srov. Seznam o likvidaci katolických spolků římskokatolické církve v okrese veselském 1952. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 768, kart. 192, Církevní spolky v okrese – přehled o stavu činnosti, 1949 – 1952. Dále jen Církevní spolky v okrese – přehled o stavu činnosti, 1949 – 1952 .

příspěvcích.²⁵⁹ Stejně kusé zápisy faráře Kociana o členských příspěvcích členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje do knihy spolku, jsou tak dokladem o přežívání i tohoto spolku.²⁶⁰ Z tohoto období nejsou žádné zmínky o spolku Bratrstva svatého růžence. Tento spolek není ani nikde zmiňován. Kdy zanikl a jak, to není známo. Stejně tak není zmíněn ani spolek katolické omladiny. Kdy a jak zanikl, není známo. Dále nejsou zmínky ani o katolickém svazu žen, který zmiňoval farář Kocian starší.

²⁵⁹ Srov. Kniha členů spolku nejsvětější svátosti oltářní 1909 – 1949, s. 32 – 33.

²⁶⁰ Srov. Kniha členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 1922 – 1946, zápisy za roky 1945 – 1948.

6. Farnost v době komunistického režimu

6.1 Nábožensko-politická situace v uvedeném období

V únoru 1948 uchopili moc v Československu komunisté. Začalo období nesvobody, které trvalo více než 40 let. Nejhorší situace nastala v padesátých letech. Komunisté toužili po likvidaci církve. Chtěli omezit její vliv, zahnat ji za zdi kostela. Chtěli ji ovládnout. Smutných dokladů je více než dost. Snad nejznámější je od roku 1949 internace pražského arcibiskupa Berana, v olomoucké arcidiecézi pak od roku 1954 internace arcibiskupa Matochy²⁶¹. Komunisté vyvlastňovali katolické kláštery. Řeholníky a řeholnice posílali do internačních táborů.²⁶² Byly souzeny významné osobnosti církve. Mezi nejznámějšími opat Jarolímek, opat Opasek, Mandl a jiní.²⁶³ Komunisté potřebovali mít církve ve své moci. Proto se snažili naverbovat kněží do kolaborantské skupiny Mírového hnutí katolického duchovenstva²⁶⁴. To bylo rozpuštěno v roce 1968. Později byli tzv. vlastenečtí kněží sdružováni do hnutí „Pacem in terris“.²⁶⁵

Určité uklidnění přinesly šedesátá léta, kdy byli z vězení propouštěni lidé odsouzení v procesech z padesátých let, a hlavně jaro roku 1968. Rozvíjející „socialismus s lidskou tváří“ byl však přerušen vpádem vojsk varšavské smlouvy v srpnu 1968. Nastalo období normalizace, Husákova režimu. Odpůrci režimu byli znovu zatýkáni. Církve, která byla zahánána za zdi kostela, žila i jinak. Vznikaly podzemní struktury církve. Církve v Československu byla posílena také

²⁶¹ Srov. VAŠKO, *Neumlčená II.*, s. 176 – 178.

²⁶² Tamtéž, s. 149 – 168.

²⁶³ Tamtéž, s. 217 – 230.

²⁶⁴ Ustavující sjezd se konal 27. září 1951. Předsedou se stal ministr Plojhar. Srov. HALAS, *Fenomén Vatikán*, s. 597.

²⁶⁵ Tamtéž, s. 609.

volbou Karola Wojtyly za papeže v roce 1978.²⁶⁶ Moc komunistického režimu se pomalu začala drolit až v roce 1989 padal ve východní a střední Evropě jeden komunistický režim za druhým. 17. listopad 1989 pak byl mocným impulsem pro pád komunistické diktatury v Československu.

Po smrti arcibiskupa Prečana v březnu 1947 spravoval olomouckou arcidiecézi kapitulní vikář ThDr. Stanislav Zela.²⁶⁷ Ten byl poté v monstrprocesu, který začal 27. listopadu 1950, odsouzen k 25 letům odnětí svobody. V roce 1969 byl rehabilitován.²⁶⁸ Olomouckým arcibiskupem byl 23.3. 1948 jmenován Josef Karel Matocha, rodák z Pitína u Uherského Brodu. Biskupské svěcení přijal pak 2. května 1948 v olomoucké katedrále sv. Václava. Tomuto obřadu byli přítomni ministři Nejedlý, Čepička i Plojhar. Od velikonoce roku 1950 žil arcibiskup Matocha pod dohledem STB v internaci ve své olomoucké rezidenci a arcidiecézi spravoval pomocí generálního vikáře Glocara. Ten pak správu vedl samostatně od března 1952. Arcibiskup Matocha zemřel v internaci 2. listopadu 1961. Pohřben byl ve svém rodišti v Pitíně 6.11. 1961.²⁶⁹ Po jeho smrti spravoval arcidiecézi kapitulní vikář Josef Glocar do 11.10. 1969. Po něm pak do února 1973 nejprve kapitulní vikář a posléze biskup a apoštolský administrátor olomoucké arcidiecéze Josef Vrana²⁷⁰. Zemřel 30. listopadu 1987.

²⁶⁶ Dle Halase souvisí volba papeže také se změnou chování kardinála Tomáška ke komunistickému režimu. Z dříve opatrného došlo ke zpevnění postoje. Srov. HALAS, *Fenomén Vatikán*, s. 623.

²⁶⁷ Srov. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 265.

²⁶⁸ Srov. VAŠKO, *Neumlčená II.*, s. 217 – 230.

²⁶⁹ Protože Pitín patřil do politického okresu Uherské Hradiště, věnoval pohřbu arcibiskupa pozornost okresní církevní tajemník Dovrtěl. Ve své situační zprávě z 8. listopadu 1961 píše mimo jiné, že pohřebních obřadů se zúčastnilo jen 50 občanů z Pitína včetně rodiny. Srov. Zpráva o pohřbu arcibiskupa Macochy Josefa ze dne 8. listopadu 1961. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 918, uložení 1886, Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968. Dále jen Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

²⁷⁰ Mimo jiné předtím působil i na Velehradě. Pak se stal administrátorem v Uherském Brodě. Okresní církevní tajemník Dovrtěl ho ve své situační zprávě z 19. ledna 1961 klade do skupiny kněží, kteří jsou dle něj pokrokoví a více zájmu věnují hmotnému zabezpečení ve snaze vést pohodlný život. Srov. Rozbor religiozity v okrese Uherské Hradiště, 19. ledna 1961. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 920, uložení 1887, Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967. Dále jen Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967. Ve své zprávě z 29. ledna 1962 napsal Dovrtěl o Vranovi mimo jiné, že je aktivní v mírovém hnutí a i díky němu mají mírová zasedání velkou profesní úroveň. Srov. Zpráva o situaci v církevní politice na okrese Uherské Hradiště za rok 1962. Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968. V roce 1963 se stal Josef Vrana kanovníkem v Olomouci. Vztah kněží hradištského

Po něm spravoval arcidiecézi do své smrti 21.12. 1989 rovněž jako apoštolský administrátor František Vaňák.²⁷¹

6.1.1 Problematika státního dozoru nad farnostmi

V minulých obdobích, stát do života vesnice natož farnosti moc nezasahoval. Nejvýraznějším projevem zasahování byly státní svátky a významná výročí, na která každý režim kladl důraz. Komunistický režim se však nespokojil jen se slavením svátků a výročí. Komunisté chtěli vlastnit každého člověka. Chtěli, aby každý vyznával ideologii KSČ. Aby mohli účinně prosadit svou ideologii, potřebovali znát nálady obyvatelstva. K tomuto účelu sloužila instituce církevního tajemníka. Církevní tajemníci pracovali v rámci akčních výborů Národní Fronty. V roce 1949 byli převedeni do nově zřízených referátů pro otázky kultu při krajských a okresních národních výborech.²⁷² Okresní církevní tajemník si vytvořil síť důvěrníků²⁷³, kteří mu donášeli zprávy z farností. Na jejich základě pak okresní církevní tajemník psal své situační zprávy

okresu k němu zhodnotil Dovrtěl jako špatný. Kněží jej neměli rádi pro jeho povýšenectví a jeho autorita byla dle Dovrtěla plodem strachu z něj. Srov. Situační zpráva za rok 1966, 17.2. 1967. Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

²⁷¹ Srov. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 220 – 221.

²⁷² Srov. VAŠKO, *Neumlčená II.*, s. 84.

²⁷³ Z 3. srpna 1949 je na dlouho jediná zmínka o důvěrníku z obce. Jednalo se o Pavla Slováka. Srov. Zpráva důvěrníka z Ostrožské Lhoty, 3. srpna 1949. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 751, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1949. Dále jen Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1949. V padesátých letech okresní církevní tajemník nejmenoval žádného konkrétního důvěrníka v obci. V srpnu 1950 zmínil, že jeho důvěrníci ve Lhotě nechodí moc do kostela a neinformují ho pořádně o situaci zde. Je třeba je vyměnit. Srov. Situační zpráva církevního oddělení za dobu od 16. do 31. srpna 1950. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 752, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950. Dále jen Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950. Naproti tomu ze zprávy o církevní situaci v obci Blatnička, kterou napsal Zdeněk Daněk, manžel ředitelky lhotské školy Daňkové, vyplývá, že i on psal udání a situační zprávy okresnímu církevnímu tajemníkovi. Srov. Daněk Zdeněk, Průzkum a kontrola plnění usnesení OV KSČ – hlášení, Ostrožská Lhota, 7. prosince 1960. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond OV KSČ UH, inv.č. 464, karton 215, Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963. Dále jen Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963. Z pozdějších let už nejsou učiněny zmínky o důvěrnících v obci.

krajskému církevnímu tajemníkovi, s kterým také konzultoval své kroky. Zvláště z počátku okresní církevní tajemník navštěvoval faráře z farnosti, debatoval s nimi například o přihlášce do „Katolické akce“, později do „Pacem in Terris“. Rozhodoval o tom, zda dotyčný kněz může či nemůže sloužit ve farnosti. Znelíbil-li se kněz, byl mu odejmut tajemníkem státní souhlas potřebný k vykonávání kněžské služby. Církevní tajemník rozhodoval téměř o všem, co se týkalo života farnosti.

V roce 1949 byla Ostrožská Lhota vyjmuta z politického okresu Uherské Hradiště a stala se součástí okresu Veselí nad Moravou, který spadal pod gottwaldovský kraj. Farnost dozorovali tedy veselští církevní tajemníci. Během padesátých let se jich vystřídalo v této funkci několik a není snadné vystopovat, kdy přesně se událo jejich vystřídání. Kopie zpráv určených krajskému církevnímu tajemníku nepodepisovali. Podepsané zprávy tvoří výjimku a v podstatě jsou jedinou zmínkou o změně tajemníka. Z března 1950 je zde první podpis okresního církevního tajemníka. Jeho jméno zní Březovský.²⁷⁴ Situační zprávu z 14. srpna 1950 však už podepsal tajemník Tvarůžek.²⁷⁵ I ten však dlouho nebyl ve funkci, protože už 28. listopadu 1950 podepisuje situační zprávu tajemník Příbyl.²⁷⁶ Další změna nastala za rok. Situační zprávu za měsíc prosinec 1951 podepsal tajemník Navrátil.²⁷⁷ Tento tajemník vydržel ve funkci zřejmě rok a půl. Podpis pod zprávou z dubna 1953 je nečitelný, ale ze zprávy vyplývá, že ji psala zástupkyně tajemníka, který byl na desetidenním školení. O jakého tajemníka se jedná, není uvedeno.²⁷⁸ Ze situační zprávy o poutích z listopadu 1954

²⁷⁴ Srov. Rozvrh práce na příštích 14 dnů, 14. března 1950. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950.

²⁷⁵ Srov. Situační zpráva za dobu od 1. do 15.8. 1950, tamtéž.

²⁷⁶ Srov. Plnění pracovního plánu za uplynulých 14 dnů, 28. listopadu 1950, tamtéž.

²⁷⁷ Srov. Situační zpráva církevního odd. ONV Veselí n/M za měsíc prosinec 1951. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 753, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951, dále jen Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951.

²⁷⁸ Srov. Situační zpráva církevního oddělení ONV ve Veselí nad Moravou za měsíc duben, 24. dubna 1953. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 754, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1952, dále jen Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1952.

vyplývá, že dalším tajemníkem byl Mikoška.²⁷⁹ Plán práce na IV. čtvrtletí roku 1956 už podepsal další tajemník tentokrát Drhlík.²⁸⁰ Ve své zprávě v říjnu 1958 si církevní tajemník Kikoška²⁸¹ ztěžuje na to, že funkce okresního církevního tajemníka nebyla obsazena. Kdy? To neuvádí.²⁸²

Od roku 1960 se Ostrožská Lhota vrátila pod pravomoc politického okresu Uherské Hradiště. Zanikl gottwaldovský kraj. Okres nově spadl pod brněnský kraj. Okresním církevním tajemníkem byl po dlouhá léta Alois Dovrtěl.²⁸³ Ve funkci vydržel až do roku 1983.²⁸⁴ Jeho nástupcem se stal Jaromír Havránek.²⁸⁵

6.1.2 Vznik Jednotného Zemědělského Družstva

Nejvýraznějším projevem komunistického režimu na vesnici, bylo brutální potlačení vlastnického práva obyvatel vesnice v podobě kolektivizace vesnice. Většina obyvatel vesnice se živila zemědělstvím. S tím bylo spojeno velmi blízce i prožívání víry v podobě například prosebných průvodů do polí apod. Tohoto faktu si všiml i okresní církevní tajemník, který viděl v zemědělském způsobu obživy jediný důvod zaostalosti vesnice a její vysoké religiozity.²⁸⁶ Se zásahem

²⁷⁹ Srov. Zpráva o poutích, 23. listopadu 1954. MZA Brno, SOKA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 756, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1954. Dále jen Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1954.

²⁸⁰ Srov. Plán práce na IV. čtvrtletí, 1. listopadu 1956. MZA Brno, SOKA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 1881, kart. 522, Situační zprávy ve věcech církevních v okrese (neúplné), 1955 – 1959, dále jen Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

²⁸¹ Naskýtá se rovněž otázka, zda se nejedná jen o „překlep“. Kdyby ano, zřejmě by šlo znovu o tajemníka Mikošku.

²⁸² Srov. zpráva vypracovaná pro BOVKŠČ ve Veselí n/Mor. o církv. Pol situaci v okrese. Tamtéž.

²⁸³ Srov. Zpráva o situaci a církevní politice v okrese Uherské Hradiště, 12. listopadu 1960. Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

²⁸⁴ Srov. Návrh rozpočtu na rok 1984 MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 921, uložení 1888, Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990. Dále jen Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

²⁸⁵ Srov. žáci přihlášení do náboženství, 14. října 1986. Tamtéž.

²⁸⁶ Když v roce 1958 popisoval okresní církevní tajemník sobě svěřený okres Veselí nad Moravou, napsal: „*Chceme-li znát kořeny značné religiozity náboženství v našem okrese a tuto řešit*

do vlastnického práva vesničanů tak došlo i přervání jejich doslova bytostného spojení s církví, která jim sloužila při konání například prosebných průvodů do polí.

Jednotné zemědělské družstvo, ve kterém měla být uplatněna doktrína kolektivní práce, bylo založeno už v roce 1949.²⁸⁷ Po celá padesátá léta bylo družstvo menšinové a většina zemědělců pracovala na svém. Jejich podnikání se neslo ovšem ve znamení šikany ze strany státních úřadů. Museli odevzdávat dodávky a pakliže je neplnili, byli sankcionováni. Se státními úřady spolupracovali učitelé místní školy. Ředitel Weingardt se v roce 1952 dokonce postavil do čela místního agitačního střediska. Svou práci popisuje následovně: *„Často je potřeba vysvětlit našim občanům a rolníkům v místním rozhlasu vhodnou relací správnou cestu a potřeby zemědělské výroby k vybudování socialismu na vesnici. Vedoucím MAS přihlásil se s. řed. B. Weingardt a pomocníky měl členy učitelského sboru. Na diagramech ve výkladové skříni a na MNV seznamoval veřejnost se sklizní, výmlatem a výkupem. Místní rozhlas užíval, aby povzbudil občany – zemědělce i místní JZD k urychlení sklizně a výkupu, tam tepal neplatiče a kteří nesplnili předpis dodávek. Agitací v místním rozhlasu působil na zemědělce o přihlášení se do JZD, vysvětloval výhody společnému hospodaření. K tomu sloužily mu relace v místním rozhlasu na téma: Společnou práci zajistíme blahobyť nás všech.“*²⁸⁸ Na jeho práci navázali i další po něm sloužící ředitelé. Nejvíce mezi nimi vynikala ředitelka Daňková. O začátku

z hlediska stávající situace v rámci kulturní revoluce, je třeba vycházet především ze sociálně ekonomické struktury okresu. Okres Veselí nad Moravou jest nejméně zprůměrněnou oblastí Gottwaldovského kraje. Příčiny tohoto neuspokojivého stavu především v tom, že v minulosti nebylo zvláštního zájmu budovat v této oblasti průmyslovou výrobu. Stojí za zmínku, že předmnichovská kapitalistická republika, vycházíme-li z dnešního strukturálního rozdělení okresu, měla značný vliv a možno říci, vyslovený zájem, aby v zemědělské oblasti, kterou byla také oblast našeho okresu, nebyly narušovány průmyslovým živlem a byly ponechány v totální bigotní zaostalosti.“ Srov. Zpráva o církevní situaci v okrese Veselí nad Moravou. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

²⁸⁷ Kronikář Hyrák ohledně jeho vzniku popisuje náladu obyvatelstva: *„Od soukromého podnikání přechází se ke společnému hospodaření podle hesla: Co jednomu nemožno, to všem dohromady snadno. Musím doznat, že tento pokrok, tato další změna vyvolala v naší obci u velké části zuřivý odpor. Tento odpor projevuje i většina příslušníků strany“* Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 246 – 247.

²⁸⁸ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 30. srpna 1952.

školního roku 1955/1956 napsala: „Již v měsíci září, ale také v měsíci říjnu byli všichni učitelé zapojeni do agitačního střediska, jak v akci placení daní, tak výkupu obilí. Činnost učitelů se neprojevovala jen v působení školním (jako dopisy rodičům a příbuzným apod.) nýbrž i relacemi v místním rozhlase, pohovory se zemědělci a návštěvami v rodinách. Na hlavní chodbě byla zveřejněna vývěska se jmény neplaticích zemědělců a výši nezaplacení daně. Po vyrovnání daně na MNV bylo jméno neplaticího škrtnuto. Relace v místním rozhlase byly dvakrát týdně až do ukončení zimní kampaně.“²⁸⁹

Mnozí zemědělci měli dluhy a o svých problémech se radili i na faře.²⁹⁰ Je velmi zajímavé, že okresní církevní tajemník Příbyl si nepřál, aby byli věřící přesvědčováni o vstupu do JZD z kazatelny.²⁹¹ Přesvědčování zemědělců se dělo tak, že zemědělec dosud se živící na vlastním byl pozván na MNV nebo se šlo k němu domů.²⁹² Když už bylo přesvědčování nesnesitelné, dotyčný zemědělec začal podléhat tlaku a začal uvažovat o vstupu, podle okresního církevního tajemníka si mnoho takových zemědělců kladlo podmínku, aby nemuseli pracovat v neděli a v církevní svátky.²⁹³

Po celá padesátá léta lidé neměli o družstvo zájem, družstvo bylo stále menšinové. Situace se změnila až po nátlakové agitační akci v červenci 1959.²⁹⁴ Hlavní roli v ní sehráli opět učitelé.²⁹⁵ Přesto družstvo ještě nebylo většinové. Tím

²⁸⁹ Tamtéž, zápis za školní rok 1955/1956.

²⁹⁰ Toho si všiml i okresní církevní tajemník Mikoška ve své zprávě z 28. ledna 1956. Píše: „Vliv duchovních na věřící je stále silný a je pravdou, že velká část věřících se s duchovním radí. Tak Kocián uváděl, že zemědělec se s ním radil, zda má dlužnou částku pojištění zaplatit, tento mu doporučil, aby se vyrovnal i po částech a dnes mu říká zemědělec, že je rád, že uposlechl.“ Srov. Situační zpráva za měsíc leden 1956, za okres Veselí n/Mor, 28. ledna 1956. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

²⁹¹ Srov. Situační zpráva 16. – 31.3. 1951. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951.

²⁹² Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 273.

²⁹³ Srov. Zpráva o církevní otázce v okrese Veselí n/Mor ke dni 1.11. 1958. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

²⁹⁴ Pisatel pamětní knihy obce Hyrák k tomu píše: „V měsíci červenci pracovala zde politická brigáda spolu s MNV a Strany VO KSČ na přesvědčování zemědělců o vstupu do JZD. Během této akce bylo získáno přes 80% členů JZD z řad zemědělců. V družstvu je nyní přibližně 86% veškeré půdy.“ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 343.

²⁹⁵ O této pro komunisty úspěšné červencové nátlakové akci na zemědělce vypovídá i příspěvek do pamětní knihy ředitelky školy Daňkové: „Všichni učitelé se zapojili do přesvědčovací kampaně

se stalo až v roce 1960. Ve Lhotě zbylo jen 11 soukromých zemědělců, o kterých pisatel pamětní knihy obce napsal: „s jejichž začleněním nutno počítat v průběhu roku 1961/1962 a tím vytvořit zdravý základ pro další úspěšný rozvoj našeho JZD.“²⁹⁶ O případech, kdy v zabírání majetku úspěšných zemědělců asistovala SNB, už se ale v pamětní knize obce nepíše. Také není zmíněno to, že děti těch zemědělců, kteří vstup do družstva nepodepsali, měli v důsledku špatného kádrového posudku zničenou budoucnost.²⁹⁷ Jednoho záporného jevu si však kronikář Hyrák všiml a to jisté neukázněnosti nových pracovníků JZD při sklizni. V pamětní knize obce stojí: „Jedná se totiž o drobné rozkrádání družstevního majetku a to přímo na poli. Někteří členové, hlavně ženy, místo aby šly na sběr kukuřice, volily raději tu druhou možnost, šly na oběrký. Tam je to prý výnosnější než při sběru kukuřice. My, soudružky a soudruzi, nemáme v zásadě nic proti tomu, aby se na oběrký chodilo, ovšem až po sklizni; poněvadž to známe, když se jde na oběrký do honu, který je z poloviny sklizen. Kukuřičné hony byly rozsáhlé a je vždy jen otázka, než tam ten oběrkář zabloudí a z rázu se octne těsně v úseku, který není ještě sklizen. No potom dva pytle kukuřice za den či půl dne není žádným problémem.“²⁹⁸

pro vstup zemědělců do JZD. Po celý měsíc červenec byli podle plánu každodenně přítomni při této akci na MNV. Názorová agitace v obci byla záležitostí učitelů, stejně tak každodenní relace v místním rozhlasu. Kromě toho byli učitelé zapojeni do socializace vesnice během celého školního roku jak vkládáním vhodných prvků do vyučování, o čemž podávali ředitelce školy koncem každého týdne písemná hlášení, tak relacemi v místním rozhlasu a agitační činností návštěvami v rodinách žáků, názorovou agitací v rámci školy i obce.“ Když uvážíme, že o stejné agitační činnosti ředitelka psala pravidelně do pamětní knihy školy od svého příchodu do Lhoty v roce 1955, musel být tento tlak nesnesitelný. Srov. Pamětní kniha školy, zápis ze srpna 1959.

²⁹⁶ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 370.

²⁹⁷ Srov. Rozhovor s manželi Lopatovými, 28.3. 2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s manželi Lopatovými .

²⁹⁸ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 378 – 379.

6.1.3 Státní svátky, výročí a významné dny

Prožívání svátků, výročí, informování o nich bylo vždy doménou školy. Jinak tomu nebylo i v tomto období. Za zajímavost stojí, že památka výročí smrti Tomáše Garrigue Masaryka byla připomenuta ještě v roce 1948. Pak už ne. Podobně zajímavým je i svátek 28. října. Ještě v roce 1949 byl oslaven jako samostatný státní svátek. O rok později byla oslava tohoto svátku spojena s oslavami VŘSR a od roku 1951 byl tento svátek slaven jako den znárodnění. Co všechno se ve lhotské škole slavilo na začátku padesátých let, o tom je možno se dočíst v zápisu do pamětní knihy školy ředitele Weingardta: „9.9. 1951 Den horníků; 1.10. Den armády; 28.10. výročí znárodnění průmyslu; 7.11. výročí VŘSR; výročí narozenin prezidenta Klementa Gottwalda; 21.12. narozeniny general. J.V. Stalina; 25.2. „význam únorových událostí“ – poučení žactva; 8.3. slavnost MDŽ; 21.4. narozeniny V.I. Lenina, 1.5. májový průvod; 9.5. Den vítězství; 1.6. Mezinárodní den dětí; 14.6. výročí zvolení prezidenta Gottwalda.“²⁹⁹ Je velmi zajímavé, že ředitelé školy neinformovali o konkrétním lhotském svátku osvobození obce 27. dubna. Ten byl v pamětní knize školy poprvé zmíněn až ředitelem Marečkem v roce 1965, kdy se konal lampiónový průvod.³⁰⁰ Konání tohoto průvodu je pak zmiňováno každý rok. Lampiónový průvod se konal i v předvečer VŘSR.³⁰¹

Dětem musel jistě imponovat Den armády, při jehož slavení například v roce 1955 nad Lhotou předváděl pilot akrobatického letadla letecké exhibice.³⁰² Dospělí však ohledně nových svátků tak nadšeni nebyli. Snad nejvíce se to projevovalo neúčastí při slavnostním průvodu na svátek Prvního máje. Zatímco ještě v roce 1948 obecní kronikář Hyrák píše, že účast na prvním máji nebyla snad nikdy tak velká, v pozdějších letech už jsou jeho zápisy střízlivější. V roce 1949 se oslav zúčastnilo jen 200 lidí. Pro srovnání vesnice měla kolem

²⁹⁹ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1950.

³⁰⁰ Tamtéž, zápis za školní rok 1964/1965.

³⁰¹ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 40.

³⁰² Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1955/1956.

1 600 obyvatel.³⁰³ V dalších letech nebyla situace o nic lepší. Účast se stále držela v rozmezí mezi 200 až 300 účastníky. V roce 1953 se zúčastnilo prvomájových oslav jen 100 účastníků. V roce 1954 podotknul Hyrák, že situace byla lepší a to díky účasti školáků. Škola předvedla monstrózní akci, kdy byl upraven alegorický vůz na téma „Stará a nová škola“.³⁰⁴ V druhé polovině padesátých let se účast držela v rozmezí 300 a 400 účastníků. Změna nastala až v šedesátých letech, kdy se účast vyšplhala na 800 lidí. Po roce 1967 nový kronikář Páč statistiku účastníků prvomájových průvodů v prvních letech nezapisoval. Začal s tím až v roce 1977. Účastníků prvomájového průvodu bylo kolem 1 100.³⁰⁵ V dalších letech byla účast v podstatě stejná.

Přesto, že účast na prvomájových průvodech se začala koncem padesátých let zvedat, nebyl to tak oblíbený svátek, jak by si komunisté zřejmě přáli. Byl tu svátek, který předčil svou atraktivitou pro vesničany snad všechny svátky. Jednalo se o církevní slavnost Božího Těla.³⁰⁶ Svátek Božího Těla byl svátkem pohyblivým. Jeho slavení a s tím spojené průvody se tak konaly každý rok jinak. Například v roce 1953 se konalo Boží Tělo 7. června. Na stejný den ovšem naplánovali komunisté slavení svátku Mezinárodního dne dětí, který by měl být ovšem slaven 1. června. Ve Lhotě byly oslavy MDD spojeny s tělovýchovným dnem pro děti.³⁰⁷ Zatímco průvodu Božího Těla se toho dne zúčastnilo na 700 dospělých účastníků a 150 dětí, oslav MDD se zúčastnilo jen 80 účastníků jak rodičů, tak dětí³⁰⁸ a to přesto, že se průvod Božího Těla odehrával dopoledne

³⁰³ Srov. Situační zpráva za měsíc leden 1952. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1952.

³⁰⁴ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, 235 – 279.

³⁰⁵ Tamtéž, třetí díl, s. 15.

³⁰⁶ O oblíbenosti Božího Těla napsal okresní církevní tajemník ve své zprávě z 13. června 1955: „Snad žádná světská a dokonce velmi málo církevních slavností dovede k takové aktivitě a atraktivnosti jako právě slavnost BT. To se celá dědina čistí, všechno vyrukuje v té největší parádě, co se celý rok nenosí a šetří, na BT se to vytáhne.“ Srov. Zpráva o průběhu božího těla, v okrese Veselí n/Mor, 13. června 1955. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

³⁰⁷ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z prosince 1953.

³⁰⁸ Srov. Konání Božího těla – hlášení, 10. června 1953. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 755, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1953. Dále jen Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1953 .

a oslavy MDD odpoledne.³⁰⁹ Pro následující rok není zpráv o tom, že by se slavilo MDD ve stejný den jako Boží Tělo. V roce 1955 církevní tajemník píše, že po celém okrese Veselí nad Moravou krom Bzence nebyly konány žádné tělovýchovné akce. Naproti tomu v roce 1958 se průvod Božího Těla měl konat 31. května. V ten den dopoledne se měly ovšem konat i oslavy MDD. Okresní národní výbor proto nařídil všem římskokatolickým farním úřadům, že oslavy Božího Těla musí končit nejpozději v 8:45, protože v 9:00 měl začít program pro děti v rámci oslav MDD.³¹⁰ Oslavy Božího Těla byly zatlačeny za zdi kostela v roce 1961, takže už potom ani nekolidovaly s oslavami MDD.

Vytrhnout děti z vlivu církve, tradic o to se snažili komunisté také zaváděním mimo jiné nové vánoční tradice Dědy Mráze. Poprvé se tato tradice objevila ve Lhotě o vánocích roku 1952.³¹¹ O rok později se už konala slavnost i pro rodiče v sále obecního domu za přítomnosti Jolky.³¹² Jolka i Děda Mráz byli pak nedílnou součástí vánoc pro žáky lhotské školy zřejmě jen do roku 1959, kdy jsou oslavy Dědy Mráze v pamětní knize školy zmiňovány naposled.³¹³

³⁰⁹ Srov. Situační zpráva církevního oddělení ve Veselí nad Mor. za měsíc červen 1952. Tamtéž.

³¹⁰ Srov. Zpráva o průběhu bož. těla, v okrese Veselí n/Mor, 13. června 1955. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

³¹¹ Tehdejší ředitel Weingardt k tomu napsal: „*Na prostranstvím před pomníkem padlých postaven byl vánoční strom, kteří pionýři ozdobili. Dne 21.12. zavítal na vánoční školní slavnost Děda Mráz, který navštívil žáky v jednotlivých třídách, pobesedoval s nimi a poděлил je dárky, které zakoupil MNV v ceně 6 000 Korun pro žáky jako dar. Pionýři společně se všemi žáky rozloučili se s Dědou Mrázem veselou besídkou.*“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z prosince 1953.

³¹² Srov. Pamětní kniha školy, zápis, zápis z 31. srpna 1954.

³¹³ Srov. Pamětní kniha školy, zápis, zápis za školní rok 1959/1960.

6.2 Vztah farnosti a obce

Změna režimu se ve Lhotě projevila mimo jiné i výměnou pisatele pamětní knihy obce. Poslední zápis udělal předchozí zapisovatel Cyril Pavlas 20. ledna 1949. Sám k tomu do pamětní knihy napsal: *„S nadšením vlasteneckým, snažil jsem se dle svých sil, věrně vše zachytiti, vše sám, bez jakékoli pomoci však, ale na prahu roku tohoto, pro svoje přesvědčení, bylo mne zabráněno v dalším psaní této pamětní knihy, dále pokračovati.“* Novým pisatelem pamětní knihy obce se stal komunista Jan Hyrák.³¹⁴ Tento se bohužel věnoval více než životu vesnice, JZD, jeho úrodě apod. V roce 1968 zemřel a po jeho smrti se zapisovatelem stal bezpartijní Miroslav Páč. Byla to docela šťastná volba, protože tento kronikář si všímal mnoha detailů života vesnice. Všímal si spolků a všímal si i negativních projevů komunistického režimu.

V reakci na únorové události roku 1948 byl v Ostrožské Lhotě vytvořen akční výbor národní fronty. Jeho složení bylo následující: 2 členové za KSČ, 2 za Sociální demokracii, 2 za Lidovou stranu, 1 za NS, 2 za JSČZ, 2 za ÚRO, 2 za SČM, 2 za SPU, 2 za družstva (pisatel pamětní knihy nenapsal, o která družstva se jednalo; jedno je jisté, JZD to ještě nebylo). O činnosti akčního výboru napsal Jan Hyrák: *„Akční výbor NF převzal veškerou iniciativu do svých rukou a má za úkol prověřením veřejných činitelů v obci a v úřadech, dosazením nových funkcionářů, kteří mají kladný poměr k našemu lidově demokratickému zřízení, dále zajistit plynulý chod našeho hospodářství a odpovědnost za správné plnění předepsaných dodávek, podporovat naše pracovní úsilí ku zvelebení obce. V důsledku toho, že ministři stran NF l. a Soc. Dem. podali demisi, byli ihned odvoláni ze svých funkcí a vedoucích míst ve všech obcích členové těchto politických stran. V naší obci to byli většinou ze strany Lidové.“* Byl vytvořen nový národní výbor. Předsedou MNV se stal pochopitelně komunista František

³¹⁴ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 227.

Kotačka.³¹⁵ Do roku 1989 tak KSČ vládla obci. Spolupráce obce s farností se změnila. Napříště obec vystupovala proti církvi.

V minulých obdobích nebylo zcela jasné, kdo pořádal oslavy při různých státních svátcích, výročích apod. V komunistickém období už je to evidentní. Oslavy státních svátků a výročí pořádalo MNV ve spolupráci se školou. Za účelem pořádání oslav a také vítání občanů, svateb a pohřbů byl zřízen Sbor pro občanské záležitosti. Ze zápisů kronikáře Hyráka není jasné, kdy byl tento sbor zřízen. Není tak zřetelné, kdo se v padesátých letech staral například o svatební obřady. Od prvního ledna 1950 se musely odehrávat dvojí sňatky. Státem byla nařízena svatba na MNV a teprve, kdo chtěl, se mohl nechat oddat i v kostele.³¹⁶ Sbor pro občanské záležitosti je zmíněn až v roce 1961 ve zprávě okresního církevního tajemníka. Napsal: „*V této obci bylo za dané situace po ideologické stránce obtížné vytvořit minimální základnu k činnosti místního sboru pro občanské záležitosti. Z iniciativy několika vedoucích funkcionářů MNV bylo dne 19.3.1961 po prvé provedeno vítání dětí do života.*“³¹⁷ Vítání dětí, co by možná paralela s křesťanskou svátostí křtu, vstupem do církve, bylo povoleno matkám dětí starších 6 týdnů.³¹⁸ Sbor pro občanské záležitosti měl celkem široký záběr své činnosti. Kromě organizování státních svátků, výročí, vítání dětí, svateb měl na starost i různé besedy s důchodci, vojáky. Zvláště se sbor soustředil na děti a mládež.³¹⁹ Sbor organizoval předávání občanských průkazů patnáctiletým, vítání

³¹⁵ O nových poměrech pak ještě kronikář Hyrák připsal: „*Konsolidující se poměry působí blahodárně na mravní úroveň obyvatelstva, nestávají se krádeže prasat, anebo šatstva a potravin, jak tomu bývalo dříve za I světové války anebo za I republiky.* Tamtéž, s. 229 – 232.

³¹⁶ Tamtéž, s. 246 – 261.

³¹⁷ Srov. ZPRÁVA o výsledcích průzkumu, provedeného na základě usnesení BOV KSČ ze dne 20. února 1961 v obci Ostrožská Lhota, okres Uherské Hradiště. Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963.

³¹⁸ Tento časový limit byl v hradištském okrese zaveden v roce 1961 prý ze zdravotních důvodů i pro křest. V kostele se dle Dovrtěla nevětrá a to je prý pro novorozeňata škodlivé. Stanovený limit byl zřejmě osobní iniciativou tajemníka Dovrtěla, protože sám ve své situační zprávě z 29. ledna 1963 navrhoval jednotný postup ve všech okresech. V sousedních okresech tento limit nebyl zaveden. Srov. Zpráva o situaci v církevní politice na okrese Uherské Hradiště za rok 1962, 29. ledna 1963. ONV Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

³¹⁹ Důvod uvedla okresní Tajemnice SPOZ Mahdalová ve své zprávě o činnosti SPOZ na okrese v roce 1981: „*Od roku 1975 byl zaznamenán kvalitativní a kvantitativní vzestup občansko-společenských obřadů a slavností. Jedním ze stěžejních úkolů, stanovených koncepcí a vládním nařízením jsou obřady a slavnosti pro děti a mládež. Jejich úkolem je vytvářet kladný citový vztah*

prvňáků ve škole atd.³²⁰ Organizoval také pohřby. Ještě v roce 1974 píše obecní kronikář Páč v hodnocení náboženství v obci, že téměř všechny pohřby se odehrávají v kostele.³²¹ Až v roce 1979 zmínil jeden občanský pohřeb bývalého předsedy MNV Bajgarta v režii SPOZ. Mimo jiné napsal: „*Dá se říct, že občanské pohřby se stávají důstojným protějškem pohřbů církevních, i když jejich tradice je teprve v začátcích.*“³²² V pozdějších letech se konal jeden či dva občanské pohřby za rok. Svou činnost SPOZ vyvíjel ve spolupráci s československým svazem žen.

Zřízena byla rovněž osvětová beseda. Jejím jediným členem, zároveň pokladníkem i předsedou byl bývalý lhotský ředitel školy Bohumil Weingardt. Zemřel v roce 1976 a po něm už nikdo ve funkci nenastoupil. Beseda zanikla.³²³

V érách Rakouska-Uherska, první republiky spolupracovala obec s farností při opravách kostela. Během komunistického režimu existuje jen jedna zmínka o podpoře MNV farnosti vzhledem k opravě kostela. A to v roce 1983. Pisatel pamětní knihy obce napsal: „*V otázce opravy kostela zaujímá VO KSČ stanovisko, že tato budova jako dominanta obce nemůže chátrat a nebude klást překážky opravě. To není v rozporu s ateistickým světovým názorem komunistů.*“³²⁴

V minulých obdobích bylo učiněno velmi málo zmínek o možné spolupráci obecních spolků s farností. Členové hasičského spolku chodívali při různých slavnostních příležitostech na Bohoslužby ve stejnokrojích. Toto bylo v komunistické éře nežádoucí. V únoru 1961 si už okresní církevní tajemník

mladé generace k socialistickému zřízení a utvářet správný názor na socialistickou společnost. Sbory v okrese jsou organizovány k ovlivňování mladých lidí k výchově k vědeckému světovému názoru.“ Srov. Výsledky činnosti sborů pro občanské záležitosti v okrese Uherské Hradiště v porovnání s rokem 1975 – 1980. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond OV KSČ UH, inv.č. 467, karton 215, Výsledky a koncepce vědecko-ateistické výchovy, 1980.

³²⁰ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 50.

³²¹ Tamtéž, druhý díl, s. 292.

³²² Tamtéž, třetí díl, s. 78.

³²³ Tamtéž, druhý díl, s. 378.

³²⁴ Tamtéž, třetí díl, s. 167.

Dovrtěl pochvaluje, že místní požárníci se už nezúčastňují různých slavností ve stejnokrojích.³²⁵

Ze dvou tělovýchovných jednot Orla i Sokola, které byly založeny v roce 1947, změnu režimu přežil jen Sokol.³²⁶ Jeho činnost byla zastavena v souvislosti s působením akčních výborů. Členové Orla se podíleli v únoru 1948 na nákupu nového zvonu.³²⁷

Z obecních spolků vyvíjel svou činnost i svaz zahrádkářů. Zajímavostí bylo, že člen tohoto svazu pan Mach činný v podzemních strukturách církve, řídil ve škole kroužek mladých zahrádkářů. Dle svých slov tuto funkci přijal rád a snažil se nějakým způsobem předávat mimo jiné i víru mezi mladé.³²⁸

Z dalších obecních spolků je třeba připomenout československý červený kříž. Zajímavostí bylo, že ošetrovna se nacházela na faře. Kdy byla zřízena, není známo. Připomínána je v zápisu pisatele pamětní knihy obce v roce 1973.³²⁹ Paní Pijáčková, paní Kaucová si vzpomínají, že pod hlavičkou ČSČK byly pořádány poutní zájezdy.

Dalším objektem na politické scéně Ostrožské Lhoty byli členové strany Lidové. Lidovci řádně zvolení ve volbách roku 1946 byli v roce 1948 odstaveni od moci. Po odstavení od moci došlo zřejmě k rozpuštění členské základny. Farář Kocian mladší poznamenal pouze, že akčními výbory byla zastavena činnost Orla a strany Lidové.³³⁰ Zřejmě nedošlo ani k reorganizaci členské základny v duchu Plojharovy Lidové strany, jak se to událo na celostátní úrovni. Kronikář Hyrák se o ničem takovém přímo nezmiňuje. Ve svém zápisu z roku 1949 napsal: „V naší obci je iniciativní jedině místní organizace KSČ a tělovýchovná Jednota

³²⁵ Srov. ZPRÁVA o výsledcích průzkumu, provedeného na základě usnesení BOV KSČ ze dne 20. února 1961 v obci Ostrožská Lhota, okres Uherské Hradiště. Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963.

³²⁶ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 240 – 242.

³²⁷ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 158.

³²⁸ Srov. Rozhovor s panem Machem, 28.3.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s panem Machem .

³²⁹ Srov. Pamětní kniha obce, druhý díl, s. 227.

³³⁰ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 158.

Sokol. Veškerou práci a tíhu odpovědnosti za vedení v obci mají většinou členové této naší organisace. Před únorem byla naše obec rozdvojena na dva tábory. Lidová strana, posílena některými stoupenci bývalé agrární strany, byla zastoupena velkou většinou, projevující se zarputilými odpůrci socialismu. Po únoru byly činěny snahy o získání těchto ke spolupráci na budování naší lepší budoucnosti, avšak výsledky byly malé. Postoj u velké většiny těchto lidí k našemu lidově demokratickému zřízení zůstává nadále záporný.“ V zápisu, který učinil ve stejném roce o náboženských poměrech v obci, stojí: „*V obci převládá většina příslušníků bývalé strany Lidové.*“³³¹ Když píše o volbách do MNV v roce 1954 ve výčtu složek Národní Fronty ve Lhotě vůbec nezmiňuje stranu Lidovou.³³² Je proto na místě hovořit o rozpuštění členské základny Lidové strany v Ostrožské Lhotě. Ve prospěch tvrzení o rozpuštění vypovídá i fakt, že kronikář Páč píše o obnovení ČSL v obci ustavující schůzí 19. dubna 1968. Měla 128 členů. Pro srovnání členů KSČ bylo ve stejné době 105.³³³ V roce 1970 už měla ČSL dokonce 141 členů a předsedou byl pan Laga.³³⁴ V roce 1971 byl ovšem snížen počet členů na 40. Kronikář Páč napsal, že se tak stalo z politických důvodů.³³⁵ Bližší důvody nevedl. Činnost Lidové strany ve Lhotě se už od počátku omezila jen na schůzování, pořádání kulturních představení, přednášek³³⁶ a brigády okolo kostela, soch a křížů.³³⁷ V zápisu do pamětní knihy obce o roce 1973 vyplývá, že předsedou v této době byl pan František Malušek.³³⁸ V roce 1975 bylo členů ČSL stále 40³³⁹, ale od tohoto roku počet členů neustále klesal. V roce 1979 už to bylo pouhých 29 členů a začalo se mluvit o rozpuštění organizace.³⁴⁰ Sice nebyla rozpuštěna, ale členů stále ubývalo. V roce 1984 už to bylo jen 15 členů

³³¹ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 240 – 242.

³³² Tamtéž, s. 276.

³³³ Srov. Pamětní kniha obce, druhý díl, s. 117.

³³⁴ Tamtéž, s. 168.

³³⁵ Tamtéž, s. 193.

³³⁶ Například 10. prosince 1973 přednášel ve Lhotě o Velké Moravě dr. Pojzl. Tamtéž, s. 244

³³⁷ v roce 1972 i prací na Antonínku. Spolu s blatnickými lidovci vybudovali vodovod do kaple. Lhotská rada MNV při této příležitosti, že by bylo vhodnější, kdyby podobnou akci vykonali spíš ve Lhotě. Tamtéž, s. 206.

³³⁸ Tamtéž, s. 244.

³³⁹ Tamtéž, s. 328.

³⁴⁰ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 69.

průměrného věku 69 let.³⁴¹ V roce 1987 odstoupil předseda František Malušek a předsedkyní se stala paní Jana Kaucová. Členská základna čítala 17 osob.³⁴² Nezměněná situace trvala až do pádu režimu.

6.3 Vztah farnosti a školy

V roce 1948 se dosavadní ředitel školy Mikulík k nastalé situaci změny režimu v pamětní knize školy nevyjádřil. O únoru 1948 pouze napsal, že se hodně ochladilo. Novým držitelům moci zřejmě nebyl pohodlným, protože už v březnu byl po usnesení akčního výboru NF v Uherském Hradišti přeložen do školy v Neubuze u Zlína. Novým ředitelem se stal Josef Kuřina. Ke komunistickému režimu nebyl zřejmě také moc nakloněn, což vyplývá z jeho politicky zdrženlivých zápisů do pamětní knihy školy.³⁴³ I Josef Kuřina dlouho ve své funkci nevydržel. Ve školním roce 1949/1950 byl nahrazen Josefem Pospíšilem, který byl ředitelem také jen rok. Ve funkci jej ve školním roce 1950/1951 vystřídal oddaný komunist Bohumil Weingardt.³⁴⁴ S režimem natolik spjal svůj život, že se nejprve postavil do čela místního agitačního střediska a podílel se na kolektivizaci vesnice.³⁴⁵ Po svém odvolání z funkce ředitele se stal členem osvětové komise v Ostrožské Lhotě. Byl zároveň předsedou, pokladníkem i jediným členem.³⁴⁶ V srpnu 1953 se stala ředitelkou Marie Robenková. Také byla straně oddána, což je patrné z jejích zápisů v pamětní knize školy. 1.1. 1955 odešla³⁴⁷ a na půl roku se stal ředitelem František Peroutka. Na začátku školního roku 1955/1956 ředitelskou funkci přijala Albína Daňková. V oddanosti straně a v zápalu boje proti církvi

³⁴¹ Tamtéž, s. 195.

³⁴² Tamtéž, s. 284.

³⁴³ Neostýchal se například napsat bez urážlivých poznámek na adresu náboženského cítění Lhořanů o červenci 1948, že měl primici bývalý žák školy Stanislav Šuránek. Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1948.

³⁴⁴ Tamtéž, zápis z 31. srpna 1951.

³⁴⁵ Tamtéž, zápis z 30. srpna 1952.

³⁴⁶ Srov. Pamětní kniha obce, druhý díl, s. 378.

³⁴⁷ Srov. Pamětní kniha školy, zápisy za školní roky 1953/1954 až 1954/1955.

se jí nevyrovnal snad žádný ředitel.³⁴⁸ Ze Lhoty odešla v polovině školního roku 1962/1963.³⁴⁹ Po ní nastoupil ředitel Mareček. Vůči náboženství byl také bojovně naladěný, ale ředitelce Daňkové se nevyrovnal. Během událostí roku 1968 se profiloval jako zastánce cesty „socialismu s lidskou tvář“, proto musel odejít ze školy během čistek v roce 1970. Po něm nastoupil ředitel Dobeš.³⁵⁰ Ve školním roce 1973/1974 se ředitelem stal Miroslav Grebeníček³⁵¹ a v roce 1980 po něm Zdeněk Gogola.³⁵²

Škola se v komunistické éře stala jedním z hlavních agitačních nástrojů strany. Učitelé nerespektovali základní práva rodičů na výchovu svých dětí. Výchova dětí se tak neděla v harmonii, ale v disharmonii dvojí výuky. Děti se něco jiného učily doma, něco jiného jim bylo vnucováno ve škole. Strana se ve své politice výchovy nového socialistického člověka neštítala ničeho. Platilo heslo „účel svěť prostředky“. Učitelé a zvláště pak ředitelé škol dostali moc rozhodovat o budoucnosti jim svěřených dětí. Kádrové posudky vypracovávané řediteli otvíraly či zavíraly bránu budoucího vzdělání. Je na místě mluvit doslova o šikaně rodičů a dětí. Pakliže ředitel doznal, že rodiče jsou bývalí kulaci a silně nábožensky založení, dítě nemělo šanci získat dobrý kádrový posudek.

³⁴⁸ Například z roku 1956 se zachoval v pamětní knize školy hrdý přípis ředitelky Daňkové, v kterém hodnotila školou pořádané akce pro děti v rámci oslav MDD. Její zápis je tak mimo jiné velmi zajímavým mementem jejích hodnot: „Některé z uvedených akcí mohu hodnotit jako velmi úspěšné, při některých byla účast žáků pouze formální, ale nejvíce si cením úspěchu v rámci MDD, kdy současně probíhala akce místního faráře s první zpovědí a přijímáním žáků 3. třídy. V sobotu odpoledne 1. června jsme uspořádali radostné odpoledne s programem: Hádanky, kvízy, závody ve zručnosti, hry, literární ukázky radostného života dětí v zemích socialistického zřízení jako protějšek neradostného života dětí v zemích kapitalistických a tři maňáskové hry. Tohoto programu se zúčastnila velká většina žáků 3. třídy, kteří namísto zpytování svědomí před první zpovědí přímo z maňáskového divadla přistupovali ve vedlejším kostele ke zpovědi. Jedna žákyně se vrátila s pláčem z kostela do školy, že zapoměla v lavici hříchy. V neděli pak ihned po přijímání se někteří žáci této třídy zúčastnili branné vycházky a jiní přihlíželi závodům žáků vyšších tříd při střelbě ze vzduchovek a hodu granátu na dálku i cíl. Ve vlastním hlavním odpoledním programu na sportovním hřišti byli žáci 3. třídy zařazeni pro účast na odpoledních náboženských obřadech až ku konci programu. Dostavili se všichni, závodili v žertovných hrách s převlékáním kabátů a v závodech v běhu s vejcem na lžci a tím byli přímo vytrženi ze škodlivého církevního vlivu kostela.“ Tamtéž, zápis za školní rok 1956/1957.

³⁴⁹ Tamtéž, zápis za školní rok 1962/1963.

³⁵⁰ Tamtéž, zápis za školní roky 1968/1969 – 1970/1971.

³⁵¹ Tamtéž, zápis za školní rok 1973/1974.

³⁵² Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 96.

Samozřejmým krokem ze strany pokrokových ředitelů škol bylo vypořádání se s dosud fungujícím modelem spolupráce školy a farnosti. Tato spolupráce byla nejvíce charakterizována slavením Bohoslužeb pro školní mládež na začátku a konci školního roku. Ještě ve školním roce 1948/1949 pisatel pamětní knihy školy psal, že na začátku školního roku byla sloužena mše pro žáky. Ve školním roce 1949/1950 už pisatel o mši nepsal. Napsal pouze, že nový školní rok byl slavnostně zahájen. Přesto byla zřejmě mše sloužena. Ve školním roce 1950/1951 totiž slavena byla. Není o ní ani slovo v pamětní knize školy, ale je možno se o ní dočíst v situační zprávě za měsíc srpen roku 1950. V tomto měsíci dal okresní církevní tajemník kněžím ve farnostech najevo, že si přeje, aby mše sloužené na začátku roku byly slouženy již v 7:30. Dodává také, že všemi farními úřady bylo toto přislíbeno.³⁵³ Kdyby tomu bylo ve Lhotě jinak, jistě by to zmínil. Pro rok 1950 je tak naposledy doloženo, že se konala mše pro děti v první školní den. Ředitel Weingardt o mši nenapsal ani slovo a k prvnímu září tohoto roku jen poznamenal: *„Škola s rodiči jediný to svazek pro úspěšný krok v práci, vzdělání a výchově dětí. Proto společně s rodiči žáků, zástupců MNV, ČSM, SRPŠ zahájen kulturním pásmem žactva slavnostně školní rok 1950/1951 ve školních místnostech.“*³⁵⁴ I následující školní roky byly začínány tímto způsobem. V srpnu 1953 se ředitelkou školy stala Marie Robenková. Přišla v době, kdy se z národní školy ve Lhotě stala osmiletka. Tomu odpovídala i monstróznost oslav začátku školního roku 1953/1954. Popis slavnosti podala ředitelka Robenková v pamětní knize školy: *„Již v předvečer zahájení školního roku na nové osmileté střední škole zval místní rozhlas všechny občany a přátelé školy k účasti na oslavách. Ráno dne 1. září viděli jsme naše pionýry, jak s kytíčkami v ruce přivádějí ke škole naše nejmenší – žáky 1. třídy. U školy ruch a živo, vše se řadí do průvodu, který úderem osmé hodiny vychází od školní budovy, slavnostně vyzdobené. Dětem září radost z očí. V čele průvodu je nesen prapor našich pionýrů a československá i sovětská vlajka. Průvod prošel celou vesnicí až na sportovní hřiště. Tam nová ředitelka školy dr. Marie Robenková*

³⁵³ Srov. Situační zpráva církevního oddělení za dobu od 16. do 31. srpna 1950. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950.

³⁵⁴ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1950/1951.

*promluvila k přítomným žákům i rodičům o významu i výhodách nově zřízené osmiletky v Ostrožské Lhotě. Po kulturním programu pionýrské skupiny skončila slavnost zapěním státních hymen a celý průvod se vracel zpět ke škole za vyhrávání budovatelských pochodů místního rozhlasu. Bylo škoda, že bylo přítomno celkem málo rodičů vlivem rozháraných náboženských poměrů v obci, z nichž pryští jakási nedůvěra rodičů ke škole a zdrženlivý postoj k slavnosti.*³⁵⁵

V dalších letech už oslavy počátku školního roku nebyly takto pompézní. Dalo by se říct, že učitelé ještě hledali formu slavení prvního školního dne. V následujících dvou letech například o prvním školním dnu skládali pionýři³⁵⁶ svůj slib. Ve školním roce 1955/1956 byli žáci odvedeni do místního kinosálu, kde měli svůj kulturní program zpestřený proslovy nové ředitelky školy zapřísáhlé komunistky Daňkové a pracovníků MNV. Tato tradice vydržela až do školního roku 1963/1964. Později se praxe počátku nového školního roku ustálila na shromáždění před školou. Žáci si vyslechli projev ředitele školy, popř. předsedy obce či jiného pracovníka MNV, poslechli si hymnu a rozešli se do tříd. Ve školním roce 1980/1981 byla přidán ještě jeden prvek tzv. vítání prvňáků sborem pro občanské záležitosti v obřadní síni MNV. Žáci posledních tříd pak každý sobě určeného prvňáka odvedli do školy.³⁵⁷

Poslední zmínkou o konci školního roku slaveném v kostele je zápis ze školního roku 1947/1948. V dalším roce už je pouze napsáno, že žactvo si vyslechlo projev ministra školství Zdeňka Nejedlého. V pozdějších letech pisatelé pamětní knihy školy nezapisovali nic o způsobu slavení konce školního roku. Teprve až ve školním roce 1970/1971 píše pisatel, že žáci se shromáždili v prostoru před školou a vyslechli si proslov ředitele školy o nutnosti politické konsolidace.³⁵⁸ V dalším roce kromě toho, že škola dle slov ředitele postoupila o krůček vpřed k vybudování socialistické společnosti, pisatel pamětní knihy

³⁵⁵ Tamtéž, zápis z 31. srpna 1954.

³⁵⁶ Pionýrská organizace byla ve Lhotě založena podle všeho až v září 1951, o kterém píše ředitel Weingardt, že byl pořádán nábor do pionýra. Bylo přijato 20 členů. Tamtéž, zápis z 30. srpna 1951.

³⁵⁷ Tamtéž, zápis za školní rok 1980/1981.

³⁵⁸ Tamtéž, zápis z 31. srpna 1971.

školy vepsal, že ve shromáždění před školou byly rozdány věcné odměny pro nejlepší žáky školy.³⁵⁹ V této podobě se pak na příští léta tradice ukončení školního roku ustálila.

Kamenem úrazu vztahu rodičů ke škole³⁶⁰ bylo vyučování náboženství. Škola byla místem, kde se vyučoval ten správný pokrokový ateistický světonázor a cokoli tomuto názoru neodpovídalo bylo reakčním krokem zpět ke starým školou překonaným pořádkům. Zatímco dříve bylo náboženství povinným předmětem s tím, že nepřál-li si rodič výuku svého dítěte, mohl podat odhlášku³⁶¹, v září 1952 přišla změna. Na příště chtěl-li rodič, aby jeho dítě navštěvovalo hodiny náboženství, musel podat přihlášku do rukou ředitele školy. Tehdejší ředitel školy Weingardt k tomuto kroku podotkl jen, že na shromáždění před školou 1. září 1952 bylo předsedou MNV Bajgartem a politickým tajemníkem Večerkou rodičům vysvětleno, že můžou své děti do hodin náboženství na podkladě přihlášek volně přihlásit.³⁶² O tom, jaké rozčarování rodičů toto nařízení způsobilo, není zpráv.³⁶³ Částečný obraz nespokojenosti rodičů by mohla podat zpráva ze září 1953. Ředitelka Robenková o přihláškách do náboženství napsala: *„Dne 6. a 7. září byly vydávány rodičům přihlášky do náboženství pro jejich děti. Byl to velmi rušný den jak pro ředitelku školy, tak pro nový, mladý sbor. Znova se ukázalo, že nedůvěra ke škole i odpor k PO je způsobován nadměrnou náboženskou zaměřeností rodičů, kteří dosud nepochopili nutnost boje proti pověrám a tmářství.“* Přihlášky do náboženství v září 1953 nebyly jediným problémem. Dalším problémem bylo nařízení vlády o tom, že už nebude možno

³⁵⁹ Tamtéž, zápis z 31. srpna 1972.

³⁶⁰ O spolupráci rodičů se školou učitelé samozřejmě stáli. Za tímto účelem bylo ve školním roce 1949/1950 ustaveno sdružení rodičů a přátel školy známé SRPŠ. K jeho vzniku tehdejší ředitel školy Pospíšil dodal, že práce je brzděna nedůvěrou rodičů ke škole. Tamtéž, zápis z 31. srpna 1950. O stranickém rozporu mezi rodiči píše o dva roky později i ředitel Weingardt. Tamtéž, zápis z 30. srpna 1952.

³⁶¹ Ve školním roce 1950/1951 nikdo své dítě z náboženství neodhlásil. Náboženství tak navštěvovalo 100% žactva. Srov. Přehled o vyučování náboženství žáků všech církví na školách národních i středních, školní roky 1950/1951 a 1951/1952. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 758, kart. 192, Náboženská výuka na školách - přehledy vyučovacích hodin a přihlášených žáků do náboženství, 1950 – 1954. Dále jen Náboženská výuka na školách - přehledy vyučovacích hodin a přihlášených žáků do náboženství, 1950 – 1954 .

³⁶² Srov. Pamětní kniha školy, zápis z prosince 1953.

³⁶³ Stejně tak není zpráv o tom, kolik procent dětí bylo přihlášeno do náboženství.

přihlašovat děti do náboženství v prvním a posledním ročníku školy. Ředitelka Robenková v pamětní knize napsala, že rodiče se cítili dotčeni ve svých právech.³⁶⁴ V pozdějších letech byla ustavena praxe, že lidé měli na přihlášku čas od 1. do 8. září. Když rodiče nestihli přihlášku odevzdat v termínu, odesílali ji okresnímu církevnímu tajemníkovi. Ten ji ovšem většinou neschválil.³⁶⁵ Od školního roku 1974/1975 nastala změna. Přihlášky do náboženství museli rodiče odevzdat v limitu od 15. června do 25. června.³⁶⁶ Teprve až ve školním roce 1987/1988 byly přihlášky organizovány mimo školu.³⁶⁷

V boji proti „pověřám a tmářství“ školy a zvláště pak její ředitel nebyli osamoceni. Každý rok odesílali ředitelé škol zprávy o stavu, hlavně tedy statistiku výuky náboženství na školách okresnímu školnímu inspektorovi a také okresnímu církevnímu tajemníkovi. Ti si pak vedli pečlivou statistiku na okresní úrovni. Církevnímu tajemníkovi posílali ředitelé navíc seznamy učitelů a seznamy místních členů strany, kteří posílali své děti do náboženství. Škola ve Lhotě byla asi skutečně „pokroková“, protože v seznamech učitelů posílající děti do náboženství nefiguruje ani jedno jméno lhotského učitele.³⁶⁸ Na fakt, že členové strany posílali své děti do náboženství si stěžuje okresní církevní tajemník například ve své situační zprávě krajskému církevnímu tajemníkovi v červnu 1953: „*Dokud nebudou členové strany a hlavně funkcionáři strany s otázkou náboženskou vypořádání*³⁶⁹, *dotud nemůžem čekat z ní boj proti tmářství na našich vesnicích.*“³⁷⁰ Ve své zprávě z 11. prosince 1956 je tajemník natolik konkrétní, že uvádí i jména šesti pracovníků lhotského MNV, kteří své děti

³⁶⁴ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1954.

³⁶⁵ Srov. Situační zpráva za III. čtvrtletí 1956, 3. října 1956. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

³⁶⁶ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 180.

³⁶⁷ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1987/1988.

³⁶⁸ Srov. Seznam učitelů, kteří posílají děti do náboženství, 1953/1954. Náboženská výuka na školách - přehledy vyučovacích hodin a přihlášených žáků do náboženství, 1950 – 1954.

³⁶⁹ Církevní tajemník Doležal je v důsledku této nespolupráce dokonce ve své zprávě ze září 1954 tak konsternován, že píše v celkovém hodnocení své zprávy, že boj proti náboženství ve velmi „bigotním“ okrese je téměř zastaven. Srov. Situační zpráva z 30. září 1954. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1954.

³⁷⁰ Srov. Situační zpráva církevního oddělení ve Veselí nad Moravou za měsíc červen 1953. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1953.

do hodin náboženství posílali.³⁷¹ Ve své zprávě z 1. listopadu 1958 píše pak jenom, že do hodin náboženství posílá své děti většina členů výboru KSČ a rady MNV.³⁷² Stejný problém vysledoval díky podrobným zprávám a jmenným seznamům ředitelky Daňkové i církevní tajemník okresu Uherské Hradiště, do kterého Lhota spadala od roku 1960, Dovrtěl. Ze 33 členů strany posílalo v roce 1961 do náboženství 20 členů.³⁷³ Ve své zprávě z 12. listopadu uvedl dokonce i důvody. „*Nábožensky založené matky trvají, aby jejich dítě se zúčastnilo prvního přijímání a taky otcové, třeba pokrokoví i členové KSČ se s tímto názorem ztotožňují.*“³⁷⁴ Když ředitelka Daňková řešila problém s rodiči členy strany, kteří posílají své děti do náboženství, rozepsala se ve své zprávě církevnímu tajemníkovi z 1. října 1960, že jí pomohla jen VO KSČ ve Lhotě s tím, že ovšem někteří straníci byli v debatě horší než ti nezařazení. Poslala proto zprávu o přihláškách do náboženství do příslušných závodů, které zaměstnávaly členy strany. Dostala odpověď jen od čtyř závodů, že toto bylo s jejich zaměstnanci řešeno. V jednom případě ji měl dokonce člen strany obtěžovat u nedělního obědu, že si nepřeje, aby otázku náboženství řešila v závodě, kde pracuje.³⁷⁵ Církevní tajemník Dovrtěl ve své zprávě za první pololetí školního roku 1964/1965 poznamenal, že jedinými propagátory v duchu vědeckého světonázoru ve většině obcí v okrese jsou školy.³⁷⁶

Statistika počtu přihlášených dětí do náboženství ze školního roku 1955/1956 vypovídá, že ze 184 dětí navštěvujících školu jich 171 navštěvovalo

³⁷¹ Srov. Zpráva za IV. čtvrtletí 1956. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

³⁷² V této zprávě ještě podotýká: „*Zůstává pravdou, že nejbídnější věřící jsou z řad zemědělských rodin, kdy na příklad není vzácnost i to, že při pohovorech, které činím s rodiči, kteří chtějí dodatečně přihlásit své děti do náboženství, nechybí ani takové výroky, že bez vzdělání se děti obejdou, ovšem bez náboženství nikdy.*“ Srov. Zpráva o církevní otázce v okrese Veselí n/Mor ke dni 1.11. 1958. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

³⁷³ Srov. Hodnocení situace v odhlašování dětí z náboženství během školního roku 1960/1961. Stav ke dni 30. 6. 1961. Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967.

³⁷⁴ Srov. Zpráva o situaci a církevní politice v okrese Uherské hradiště, 12. listopadu 1960. Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967.

³⁷⁵ Srov. Zpráva o průběhu ateistické propagandy a průběhu podávání přihlášek do náboženství, 9. září 1960. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

³⁷⁶ Srov. Situační zpráva o stavu náboženské výuky za 1. pololetí školního roku 1964/1965. Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967.

hodiny náboženství. Počet nepřihlášených tak činil 7,06%.³⁷⁷ Je jasné, že toto číslo bylo tehdejší ředitelce Daňkové nepříjemné. V rámci výchovy nového socialistického člověka vymýšlela ona a po ní její nástupci spolu s církevním tajemníkem, školními inspektory způsoby, jak dosáhnout pro stranu únosného snížení počtu dětí přihlášených do náboženství. Nejčastější strategií byly osobní rozhovory³⁷⁸ jak ve škole, tak i návštěvy v rodinách³⁷⁹, přičemž platila zásada, kterou vyjádřil církevní tajemník ve své situační zprávě shrnující rok 1958: „Víme, že u těchto bigotně založených občanů naše atheistická práce by měla velmi malý výsledek a jen bychom vyvíjeli síly. Důležitou otázkou je zaměření všech našich sil jak po stránce masové politické práce, tak i na úseku atheistické propagace na ty občany, kteří jsou narušeni nějakými vlivy ve svém náboženském smýšlení, kteří jen setrvačností, nebo někdy lhostejně přistupují k náboženským úkonům a jejich podpoře.“³⁸⁰ Na to, že s nimi nebyl veden rozhovor na téma náboženství vzpomíná i pan Mach za ředitele Grebeníčka a Gogoly v sedmdesátých a osmdesátých letech. Totéž si vybavuje i paní Kaucová za ředitele Gogoly v osmdesátých letech. Oba jen odevzdali svou přihlášku do rukou ředitele. Nekonal se žádný proslov. U pana Macha to bylo bohužel doprovázeno zhoršeným kádrovým posudkem³⁸¹ pro jeho děti, v důsledku čehož

³⁷⁷ Srov. Vyučování náboženství 1955/1956. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 1882, kart. 522, Vyučování náboženství na školách – statistické hlášení škol, celookresní přehled, 1955 – 1960. Dále jen Vyučování náboženství na školách – statistické hlášení škol, celookresní přehled, 1955 – 1960.

³⁷⁸ Tématem bylo mimo jiné poukazování na škodlivost dvojí výchovy. Samozřejmě výchova, kterou prováděla škola, byla ta správná. Srov. Rozbor k výkazu o počtu přihlášených žáků do náboženské výuky ve školním roce 1963/1964 k 8. září 1963. Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

³⁷⁹ Srov. Atheistická výchova na školách – odhlašování dětí z náboženství – situační zpráva ke dni 30. dubna 1961. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

³⁸⁰ Srov. Zpráva o církevní situaci v okrese Veselí nad Moravou, rok 1958. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959. Ve své zprávě o ateistické výchově z 9. září 1960 ředitelka Daňková dokonce určila tři skupiny rodičů. V první byli rodiče, členové KSČ. V druhé skupině byli rodiče, které výbor KSČ pokládal za pokrokové a konečně ve třetí skupině byli rodiče, s nimiž nebylo možno mluvit o ateistické výchově a u kterých by to vyvolalo spíš opačný efekt. Srov. Zpráva o průběhu atheistické propagandy a průběhu podávání přihlášek do náboženství, 9. září 1960. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

³⁸¹ Jediným popisem postupu kádrování žáků v pamětní knize školy je popis z pera ředitelky Robenkové ze školního roku 1953/1954. Ředitelka Robenková napsala: „Přihlášky žáků na výběrové školy byly prodiskutovány ve výboru místní organizace KSČ, v radě MNV a po dohodě s těmito činiteli vypracovány posudky na jednotlivé žáky.“ Srov. Pamětní kniha školy, zápis z 31. srpna 1954.

hledaly déle a hůř vhodnou střední školu či učiliště.³⁸² Děti paní Kaucové měly to štěstí, že přišel listopad 1989 a s ním padla praxe kádrových posudků.³⁸³ Vzácným dokladem o libovůli a snaze školy a úřadů potlačit přihlášky do náboženství při vedení rozhovorů je zápis z farní kroniky ohledně začínajícího školního roku 1976/1977. Zápis je zajímavý také tím, že obsahuje zmínku o komisi pro ateistickou výchovu a finanční odměny učitelů..³⁸⁴ O praxi vedení rozhovorů vypovídá i krátká zpráva napsaná do pamětní knihy školy zřejmě v opojení nad nízkým procentem přihlášených žáků do hodin náboženství ve školním roce 1980/1981: „V letošním roce jsme pokračovali v dobrých úspěších v oblasti ateistické výchovy. Pokračovali jsme ve vytvořeném systému ateistické propagandy pro rodiče, za spolupráce SRPŠ se konaly individuální pohovory s vytypovanými rodiči. Výsledek je 39,1% přihlášených dětí do výuky náboženství.“³⁸⁵

Náboženství bylo častým tématem schůzí SRPŠ a rodičovských schůzek. Tak se například 2. listopadu 1954 konala schůze SRPŠ za asistence okresního školního inspektora Vítka. Přítomno bylo jen 22 rodičů, přesto se postarali o rozruch. Byla projednávána otázka křížů ve třídách. Výsledkem schůze bylo, že kříže byly ponechány ve druhé, třetí, čtvrté a páté třídě. Ze všech ostatních tříd byly sundány.³⁸⁶ Rodiče velmi těžce nesli otázku přihlašování dětí do náboženství. Svou rozhořčenost dali najevo například na schůzi SRPŠ v září 1957. Plastický

³⁸² Srov. Rozhovor s panem Machem.

³⁸³ Srov. Rozhovor s paní Kaucovou, 26.3.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s paní Kaucovou .

³⁸⁴ „Přihlášky do vyučování náboženství si rodiče pro své děti měli podat na ředitelství školy. Přihlášky si museli rodiče sami napsat a oba – otec i matka – podepsat. Pokud přihlášky nepodepsali oba rodiče, nebyla přijata, dítě nebylo přihlášeno a nikdo nepřihlášený do náboženství chodit nesměl. Žel některé případy se stávaly i v naší farnosti, kdy jeden z rodičů přihlášku podepsat nechtěl. Při osobním předání v ředitelně byli někteří rodiče přemlouváni, aby přihlášku nepodávali a dítě do vyučování náboženství neposílali. Komise pro ateistickou výchovu provedla pohovor s rodiči asi 25 žáků. Byli pozváni oba rodiče žáka a úspěšnost pohovoru s nimi byla asi z 90% účinná. Komise byla složená z předsedy Místního národního výboru, předsedy Komunistické strany Československa v obci a ředitele školy. Nadto ještě podobnou aktivitu vyvíjeli i třídní učitelé, kteří obcházeli rodiče dětí po domech a přesvědčovali je, aby dítě do náboženství nepřihlašovali. Za to byli pak učitelé finančně odměňováni – až 500,- Korun měsíčně“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 195.

³⁸⁵ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1980/1981.

³⁸⁶ Tamtéž, zápis za školní rok 1955/1956.

popis schůze podala ředitelka Daňková: „Schůze byla velmi rušná, návštěva v počtu 50 rodičů. Byla organizována i ze strany odpůrců školy, což se projevilo v diskuzi, kdy rodiče obvinili ředitelku školy a s. Josefa Tylče, že štvou proti náboženství, znemožňují prý činnost zdejšího faráře, zesměšňují náboženské obřady apod. Oba obvinění se statečně bránili, poukazovali na skutečná fakta, bránili linii strany a vlády o vyučování na podkladě vědeckého světového názoru (bez štvání proti náboženství), ale zůstali ve svém boji osamoceni v tom směru, že žádný ze všech přítomných členů učit. Kolektivu je ani slůvkem nepodpořil. Nebýt tajemníka MNV s. Aloise Žajdlíka, který se přihlásil o slovo a umlčel štváče tím, že se jen zmínil o socialisaci vesnice, byla by se celá situace vyhrotila až na ostří nože.“³⁸⁷ Další schůze se zřejmě nesly v podobném duchu a tak ve své zprávě z 9. září 1960 o stavu ateistické výchovy ředitelka Daňková poznamenala: „Ředitelka školy po dohodě s MO – KSC upustila od třídních schůzek SRPŠ, protože místní občané a hlavně občanky jsou silně až fanaticky nábožensky založené.“³⁸⁸ V dalších letech už nejsou zmínky o náboženské otázce řešené na schůzích SRPŠ v pamětních knihách školy i obce takto detailní a časté. Tak píše kronikář Hyrák až v roce 1979 o schůzi SRPŠ, na které se řešila ateistická propaganda a byli vytipováváni rodiče k pohovorům.³⁸⁹ V pamětní knize školy je zařazení ateistické propagandy na program schůze SRPŠ zapsáno dokonce až v hodnocení školního roku 1987/1988.³⁹⁰ Pan Mach si vybavuje, že ovšem skoro nic jiného se na třídních schůzkách neřešilo než, aby rodiče nepřihlašovali své děti do náboženství.³⁹¹

Toto byly, dalo by se říct, akce ředitelů a učitelů, kdy s rodiči komunikovali přímo. Rodiče měli šanci v osobních pohovorech nebo na rodičovských schůzkách projevit a obhájit svůj názor. Paní Pijáčková, která měla za manžela člena KSČ, vypovídá i o jiné praxi. Když chtěla v druhé

³⁸⁷ Srov. Jména funkcionářů SRPŠ na osmileté střední škole v Ostrožské Lhotě, 18. září 1957. Vyučování náboženství na školách – statistické hlášení škol, celookresní přehled, 1955 – 1960.

³⁸⁸ Srov. Zpráva o průběhu atheistické propagandy a průběhu podávání přihlášek do náboženství, 9. září 1960. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

³⁸⁹ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 71.

³⁹⁰ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1987/1988.

³⁹¹ Srov. Rozhovor s panem Machem.

polovině šedesátých let přihlásit své děti do náboženství musela přihlášky přinést, jak bylo zvykem, osobně řediteli. Ač přihlášky přinesla v limitu od 1. do 8. září, ředitel je nepřijal. Další rok přihlášky přijal, ale o čtrnáct dní později, je přinesl zpět její manžel ze schůze komunistické strany. Přihlášky splňovaly veškeré formální prvky, byly podepsány od obou rodičů. Bohužel ředitel Mareček se neohlížel na její právo a přání a svévolně je nepřijal.³⁹² Učitelé se vůbec neohlíželi na práva a přání rodičů. Naopak všemožně proti vůli rodičů vystupovali.³⁹³ Ve školním roce 1961/1962 napsala ředitelka do pamětní knihy školy: „*Ve výchovných plánech třídních učitelů bylo pamatováno i na úkoly ateistické výchovy. Každý učitel k 1. září vypracoval výchovný plán pro svou třídu se zvláštním zaměřením k ateistické výchově. Bylo třeba volit takové formy práce a využívat a vytvářet takové situace, které napomáhají k nenápadnému postupnému odpoutávání od náboženské a církevní zaostalosti.*“³⁹⁴ S tímto působením souvisela i snaha odlákat děti od návštěvy nedělní mše svaté. Ze zpráv církevního tajemníka vyplívá, že ředitelé škol vymýšleli různé strategie. Tak například v Bánově se v roce 1960 ujala filmová představení hraná v neděli dopoledne.³⁹⁵ Jak je možno se dočíst ve zprávě hodnotící školní rok 1963/1964,

³⁹² Za ředitelů Dobeše a Grebeníčka paní Pijáčková už neměla problém s přihlášením dětí do náboženství. Srov. Rozhovor s paní Pijáčkovou, 28.2.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s paní Pijáčkovou.

³⁹³ Ředitelka Daňková se o ateistické propagandě počátkem května 1959 rozepsala: „*Na škole máme 3x týdně zavedeny ve školním rozhlase před vyučováním politické aktuality, do nichž vkládáme prvky a propagaci vědeckého světového názoru. Taktéž jsou v těchto aktualitách žáci seznamováni s články, uveřejňovanými v Mladé frontě. Výstřižky z Mladé fronty jsou zveřejňovány na nástěnce. V hodinách zeměpisu v 6. – 8. třídě vysvětloval s. uč. Peroutka v době vypuštění sovětské družice a meziplanetární rakety o nekonečnosti vesmíru, o Možnosti života na jiných planetách. většina žáků dospěla k názoru, že učení v náboženských hodinách o nebi a peklu je z hlediska vědeckého naprosto nepochopitelné a neskutečné. Dále ředitelství školy zajistilo prostřednictvím místního vedoucího kina film „Cesta do pravěku“, který byl zařazen jako školní film a všichni žáci ve vyučovacích hodinách se ho zúčastnili. Učitelé pak dodatečně ve třídách vysvětlili žákům, věku přístupnou formou, co jim snad bylo nejasné. Dále jsme doporučili žákům návštěvu filmu „Stvoření světa“, které bylo u nás promítáno v neděli odpoledne, jako dětem přípustné. Návštěva tohoto filmu však byla velmi slabá, protože, jak jsme zjistili, byla prostřednictvím místního faráře činěna propaganda opačná, že by to byl hřích apod.*“ Srov. Zpracování bodů, daných na aktivu ředitelů dne 23. 4. t.r., 3. května 1959. MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 1883, kart. 523, Ateistická výchova žáků na školách – zprávy všeobecně vzdělávacích škol v okrese neúplné, 1958 – 1959. Dále jen Ateistická výchova žáků na školách – zprávy všeobecně vzdělávacích škol v okrese neúplné, 1958 – 1959.

³⁹⁴ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za rok 1961/1962.

³⁹⁵ Srov. Hodnocení situace v odhlašování dětí z náboženství během školního roku 1960/1961. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

ve Lhotě se zase ujalo pořádání různých tělovýchovných akcí, mezi nimi například turistické akce.³⁹⁶

Uvolněná atmosféra jara 1968 se podepsala i ve Lhotě. Byla podepisována rezoluce pro zvýšení náboženských svobod, v důsledku čehož skupina rodičů podala na ONV žádost o odvolání ředitele školy Marečka a jeho zástupkyně Omelkové z důvodu jejich ateistického přesvědčení a pro jejich přístup k náboženské otázce.³⁹⁷ Stížnost však neměla žádný výsledek.

Pravidelně od počátku 70. let učitelé procházeli tzv. politickým školením. Jedním z jeho témat ve školním roce 1982/1983 byla i ateistická propaganda. Pisatel do pamětní knihy napsal: „*Přednášky, semináře i závěrečné pohovory měly dobrou úroveň. Zabývali jsme se ateistickou propagandou, náplní a účinností světonázorového kroužku i skrytou religiozitou.*“³⁹⁸ Ve školním roce 1985/1986 byl pro žáky otevřen ateistický kroužek. Možným důvodem jeho otevření mohl být i stav, který popisuje pisatel pamětní knihy školy v popisu tohoto školního roku: „*Přetrvávají dlouholeté problémy. Neustále se zvyšuje procento žáků navštěvujících náboženství. 2. července se uskutečnila schůzka k této problematice za účasti ředitele školy, předsedy ZV ROH, předsedkyně ZO KSCĚ, předsedy VO KSCĚ a předsedy MNV. Každý z odpovědných pracovníků obdržel konkrétní úkoly.*“ V následujícím roce je pisatel ještě nešťastnější: „*Přes veškeré snahy (ateistická propaganda, přednášky lektorů, aj) se opět zvýšilo procento žáků navštěvujících výuku náboženství. Nyní činí 50% (celkem 75 přihlášek). Z objektivních příčin je hlavní nárůst žáků na 1. stupni školy. Je zarážející, že mezi přihlášenými žáky jsou i děti člena KSCĚ. Škola spolupracuje při řešení tohoto problému s MNV, ZO KSCĚ, VO KSCĚ, ROH, SRPŠ a zaměstnavateli rodičů Vynaložené úsilí však nepřineslo očekávaný výsledek.*“ I v tomto roce byl otevřen

³⁹⁶ Srov. Situace v odhlašování dětí z náboženské výuky na konci školního roku 1963/1964. Tamtéž.

³⁹⁷ Srov. Pamětní kniha obce, druhý díl, 106.

³⁹⁸ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1982/1983.

ateistický kroužek rafinovaněji nazvaný světonázorový kroužek.³⁹⁹ V dalších letech už nebyl otevřen.

Konečně nejlépe se mohla šířit prokomunistická propaganda mezi komunistickou mládeží, mezi pionýry. Ve Lhotě byla pionýrská organizace založena v září roku 1951. V náboru bylo přijato 20 členů.⁴⁰⁰ Situace s pionýrskou organizací nebyla pro učitele uspokojivá. V roce 1953 měla PO jen 29 členů.⁴⁰¹ O rok později mohla škola slavit úspěch. Pionýrů bylo 51, ovšem přesto ředitel Peroutka píše o odporu, který vstup dětí do pionýru u rodičů vzbuzuje.⁴⁰² Odpor rodičů popisuje i ředitelka Daňková ve své zprávě církevnímu tajemníkovi v listopadu 1959: „*Opatrně a takticky musíme postupovat v PO, protože ještě před dvěma lety nechtěli rodiče dovolit dětem vstup do PO právě proto, že vidí v PO čistě protináboženskou organizaci.*“⁴⁰³ Ve školním roce 1960/1961 byla situace jiná. Pionýrů bylo na škole 146, což činilo 83,9% z počtu všech žáků.⁴⁰⁴ Ze statistiky, kterou zapsala ředitelka Daňková nevyplývá, kolik dětí pionýrů navštěvuje hodiny náboženství. V tomto školním roce nenavštěvovalo náboženství 33,6%, což bylo 45 žáků a 134 jich na náboženství chodilo.⁴⁰⁵ Proč tedy rodiče nechali děti přihlásit se do pionýra? Jednou z mnoha odpovědí by mohla být výpověď pana Dominika, který navštěvoval náboženství a zároveň chodil do pionýru. „*Rodiče nás nechali do pionýra jít, protože jsme pak mohli na dětské tábory. Rodiče si od nás mohli odpočinout. Dítě mohlo jet na tábor, jen když bylo pionýrem.*“⁴⁰⁶ Ve školním roce 1967/1968 se objevují další

³⁹⁹ Tamtéž, zápis za školní roky 1985/1986 – 1986/1987.

⁴⁰⁰ Tamtéž, zápis z 30. srpna 1952.

⁴⁰¹ K neuspokojivé situaci napsala v souvislosti s besedou tří generací pionýr – svazák – komunistka ředitelka Robenková: „*Jen to nás mrzelo, že se slavnosti, tak pečlivě připravené, zúčastnilo pouze 10 rodičů a nepatrná část žáků nepionýrů. Je vidět, že postoj rodičů k pionýrské organizaci je stále odmítavý a dá nám to ještě mnoho práce, než rodiče přesvědčíme, že být pionýrem je tou největší ctí, které jejich dítě může ve škole dosáhnout.*“ Tamtéž, zápis z 31. srpna 1954.

⁴⁰² Tamtéž, zápis za školní rok 1955/1956.

⁴⁰³ Srov. Záznam o stavu ateistické výchovy v obci Ostrožská Lhota. Ateistická výchova žáků na školách – zprávy všeobecně vzdělávacích škol v okrese neúplné, 1958 – 1959.

⁴⁰⁴ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1960/1961.

⁴⁰⁵ Srov. Sumář – výkaz o počtu přihlášených a nepřihlášených dětí do výuky náboženství. Školní rok 1960 – 1961. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

⁴⁰⁶ Srov. Rozhovor s panem Dominikem, 28.2.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s panem Dominikem .

problémy s pionýrem. Ředitel Mikulík napsal, že nejsou vedoucí a pionýr bude muset být přeorganizován.⁴⁰⁷ Podle slov obecního kronikáře byl pionýr v tomto období zrušen.⁴⁰⁸ V době nastupující normalizace ve školním roce 1970/1971 byl pionýr ve lhotské škole obnoven. Přihlásilo se do něj 80% všech žáků.⁴⁰⁹ Žádná bouře pro pionýrskou organizaci podobné té z roku 1968 už pionýry do listopadu 1989 nepotkala.

Když pionýr opustil školu, vstoupil do SSM, která byla nástupnickou organizací po československém svazu mládeže, který zanikl v roce 1968. I SSM měl problémy s tím, že někteří její členové byli nábožensky aktivní. Dokladem toho je úryvek z projevu předsedy SSM na výroční členské schůzi této organizace v roce 1973. *„V úvodu se věnoval předseda ideovým otázkám, hlavně vlivu náboženství na část členů organizace, ukázal na vliv rodičů a zdůraznil negativní vlivy církve – hlavně v minulosti. Pak vyzval členy k větší odvaze při rozchodu s náboženstvím.“*⁴¹⁰ Náboženská otázka pronásledovala vedoucí SSM i v roce 1987. Svazákům byla přednášena v rámci svazáckého vzdělávání přednáška *Náboženství a církve*.⁴¹¹

Jediným výrazem spolupráce farnosti a školy je jen to, že přes všechny ústrky umožňovala zdejšími duchovními správci výuku náboženství na škole. Do své smrti vyučoval náboženství ve škole farář Josef Kocian mladší. Pan Páč vzpomíná na jeho hodiny: *„Kociana mladšího. jsem měl rád pro jeho veselou a bodrou povahu. Hodina náboženství s ním bylo takové uvolnění po přísných učitelích v předchozích hodinách. Ještě teď ho vidím, jak si sedl na první lavici, dal si pravítko (to vždy muselo být nachystané) a zpíval „Juliana krásná panna prala šaty u Dunaja“. Taky jsem mu dělal ministranta. Naše prohřešky bral s úsměvem. Byl nad věcí. Lidem byl hlavně sympatický, že se neštítel práce*

⁴⁰⁷ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1967/1968.

⁴⁰⁸ Srov. Pamětní kniha obce, druhý díl, s. 155.

⁴⁰⁹ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1970/1971.

⁴¹⁰ Srov. Pamětní kniha obce, druhý díl, s. 237.

⁴¹¹ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 283.

při hospodaření na faře.“⁴¹² Jako na sympatického kněze vzpomíná na Kociana i paní Míšková: „Byl k dětem velmi laskavý. Pamatuji si, když jsme chodili do 3.třídy (rok 1955) "Pod Honama", blížily se Velikonoční svátky a on nám vyprávěl o umučení Páně. Vyprávěl tak krásně, poutavě a opravdově, že jsme všichni plakali a cítili s Pánem Ježíšem, všechny ty křivdy a bezpráví, přesně každý detail, který prožil a vytrpěl, takže jsme se cítili, jako bychom byli při tom, hrůza těch okamžiků nás zvedala jednoho po druhém z lavice, že jsme potřebovali cítit bezpečí u velebného Pána.. Myslím, že pan farář mluvil na podkladě svého osobního rozjímání. Tak jsme se všichni do vyprávění, že se pomalu začaly lavice vyprazdňovat, sesedli jsme se co nejbližší kolem něho a všichni jsme dojetím plakali. Tyto okamžiky se mi vryly hluboko do duše a myslím, že nejen mně, že ovlivnily náš počínající duchovní život.“⁴¹³

Administrátor Javor, který nastoupil po něm, bohužel už tak dobrou pověst nemá. Ač před únorem 1948 vyučoval jako profesor náboženství v Uherském Brodě,⁴¹⁴ hodnocení jeho výuky je rozporuplné. Problémem bylo bití žáků v hodinách náboženství. Například pan Malůš vzpomíná, jak mu v hodině náboženství kněz Javor ušetřil pár facek. To mělo mimo jiné za důsledek, že přestal navštěvovat hodiny náboženství.⁴¹⁵ Pan Dominik vzpomíná na tahání za uši, facky apod.⁴¹⁶ O bití dětí a způsobech, jakými si Javor získával školní mládež, napsala ředitelka Daňková ve své zprávě okresnímu církevnímu tajemníkovi v listopadu 1959: „K dosažení co největšího vlivu na církevnickém zvládnutí dětí má zaveden pro každého žáka náboženský sešit, v němž žáci zapisují v předtištěných rubrikách přesná data účasti na náboženských obřadech. Tuto účast hodnotí odstupňovaným počtem bodů podle „důležitosti“ obřadu (4 – 20 bodů) podle vzoru socialistického soutěžení. Každý měsíc pak soutěž vyhodnocuje a podle získaných bodů stanoví pořadí v jednotlivých třídách

⁴¹² Srov. Rozhovor s panem Páčem.

⁴¹³ Srov. Rozhovor s paní Míškovou, 28.3.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s paní Míškovou .

⁴¹⁴ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 169.

⁴¹⁵ Srov. Rozhovor s panem Malůšem, 28.3.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora.

⁴¹⁶ Srov. Rozhovor s panem Dominikem.

zápisem v sešitě. Prostřednictvím těchto sešitů udržuje stálý písemný styk s rodiči, upozorňuje na prospěch a chování dítěte a žáci musí do nich psát omluvenky, proč nebyli v kostele apod. Pro neúčast v kostele nebo špatný prospěch v náboženství žáky bije a tím si sám odrazuje děti od pravidelné docházky do náboženství. Po pohovorech se zbitými žáky je zřejmé, že kdyby nebyli nuceni ze strany rodičů, nechodili by do náboženství vůbec. Rodiče zbitých dětí začínají si stěžovat ředitelce školy na farářovo jednání a projevují značnou nespokojenost.“⁴¹⁷

Během působení kněze Javora byla už tak chatrná spolupráce farnosti se školou ztížena i osobní doslova nenávisť ředitelky Daňkové k osobě tohoto kněze. Dokladů je v pamětní knize školy a ve zprávách, které posílala církevnímu tajemníkovi, dostatek. Tak například jej popisovala při zápisu o školním roce 1956/1957 jako toho, který různým a na děti působivým způsobem podvrací a kříží školní výchovu na podkladě vědeckého světového názoru. V květnu 1957 dokonce napsala: „V rámci předvolební kampaně nacvičil učitelský kolektiv pod vedením s. Tylče a spoluúčinkování žáků hornického učiliště divadelní hru A. Jiráska „Otec“, kterou předvedli 11. května odpoledne i večer. Tuto hru jsme volili záměrně z toho důvodu, že místní farář díla A. Jiráska v hodinách náboženství znehodnocoval tím, že tvrdil, že všechno, co napsal ve svých spisech, je lež.“⁴¹⁸ Dokladem její nesnášenlivosti jsou i zprávy okresnímu církevnímu tajemníkovi. V nich neustále narážela na postavu kněze Javora.⁴¹⁹ Je vysoce

⁴¹⁷ Srov. Záznam o stavu ateistické výchovy v obci Ostrožská Lhota. Ateistická výchova žáků na školách – zprávy všeobecně vzdělávacích škol v okrese neúplné, 1958 – 1959.

⁴¹⁸ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za rok 1956/1957.

⁴¹⁹ Nejvíce patrné je to z popisu jejich setkání v září 1960: „Dnešního dne přišel za mnou do školy, aby se domluvil na zařazení svých hodin do rozvrhu hodin. Upozornila jsem jen na to, že vyučování může zahájit až po obdržení přípisu ONV o počtu hodin a oddělení. Na jeho otázku, přihlásil-li se někdo do jeho vyučování, jsem mu jen řekla, že je jich stále, bohužel, hodně, ale přece jen méně než v loňském roce. Dále se mně ptal, zdali jsem ve všech třídách nebo školním rozhlasem oznámila žákům termín přihlášek, načež jsem mu odpověděla, že to byla záležitost třídních učitelů a já osobně jsem to pokládala za zbytečné, když jsem se dozvěděla, že v kostele své farníky seznámil s obsahem „pastýřského“ listu, týkajícího se přihlášek do náboženství. Na to mně tvrdil, že to byla moje povinnost, že tak byli informováni faráři na ONV. Dále mně řekl, že ví velmi dobře jaké se tu konaly akce, aby procento přihlášených žáků se snížilo, na což jsem mu odpověděla, že žádná z akcí nebyla proti usnesení ÚV – KSČ a vlády a že nikomu jsme jeho náboženské přesvědčení nechtěli brát a měli jsme na mysli jen dobro nám svěřených dětí,

pravděpodobné, že z tohoto důvodu byl kněz Javor hodnocen jako nejakčnější kněz na okrese Veselí nad Moravou.⁴²⁰ Byl dokonce podán návrh na odejmutí státního souhlasu.⁴²¹ Po roce 1960, kdy se Ostrožská Lhota stala součástí politického okresu Uherské Hradiště, i hradištský okresní církevní tajemník Dovrtěl hodnotil Javora jako jednoho z nejakčnějších kněží na okrese.⁴²² Poslední zprávou církevního tajemníka napsanou na základě hlášení ředitelky o Javorovi je zpráva z 25. ledna 1963.⁴²³ V pozdějších zprávách už není Javor tak často zmiňován. Zcela určitě to souvisí s odstěhováním manželů Daňkových⁴²⁴ z Ostrožské Lhoty v polovině roku 1963.⁴²⁵ Vzhledem k tomu, že jejím odchodem skončily také výpady směrem k Javorovi i na stránkách školní kroniky, je možnost říct, že ředitel Mareček zaujal k lhotskému knězi střízlivější postoj. Přesto posílal zprávy i on.⁴²⁶ Totéž i ředitel Dobeš.⁴²⁷ Z pozdějších let už nejsou zmínky o tom, že by ředitel školy měl tak negativní vztah k osobě kněze farnosti, jako měla ředitelka Daňková.

kteřé vychováváme a učíme na základě vědeckého světového názoru a ne vymyšlených pohádek. Celkem jeho postoj byl velmi sebevědomý i v tom, když říkal, že měl už mnoho udání kvůli kterým byl volán i na KNV, ale že to byly všechno nesmysly a hlouposti a že mu tam bylo řečeno, že si může dávat bonbony komu chce a kolik chce a že mu museli zaplatit cestu autem do Gottwaldova, protože byl obviněn neoprávněně.“ Srov. Zpráva o průběhu ateistické propagandy a průběhu podávání přihlášek do náboženství, 9. září 1960. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

⁴²⁰ Srov. Zpráva o církevní otázce v okrese Veselí nad Moravou ke dni 1.11. 1958. Situační zpráva ve věcech církevních v okrese neúplné , 1955 – 1959.

⁴²¹ Srov. Zpráva o církevní situaci v okrese veselí Nad Moravou, rok 1958. Tamtéž.

⁴²² Srov. Rozbor religiozity v okrese Uherské Hradiště, 19. ledna 1961. Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967.

⁴²³ Srov. Situační zpráva o ateistické výchově na školách Zpracováno na podkladě hlášení ředitelů škol ke dni 20.5. 1962 . Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

⁴²⁴ Ze zprávy o církevní situaci v obci Blatnička, kterou napsal Zdeněk Daněk, manžel ředitelky školy, vyplývá, že i on psal udání a situační zprávy okresnímu církevnímu tajemníkovi. Srov. Srov. Daněk Zdeněk, Průzkum a kontrola plnění usnesení OV KSČ – hlášení, Ostrožská Lhota, 7. prosince 1960. Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963.

⁴²⁵ Srov. Pamětní kniha školy, zápis za školní rok 1963/1964.

⁴²⁶ Srov. Zpráva o průběhu přihlašování žáků do náboženství, Ostrožská Lhota 12. září 1963. Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

⁴²⁷Ten poslal okresnímu církevnímu tajemníkovi zprávu 10. září 1971. V ní napsal: „*Javor z kazatelny vyzýval věřící, aby přihlásili své děti do náboženství a hovořil asi v tomto duchu: Vyučování náboženství je schváleno vládou a proto se může na školách vyučovat a proto taky rodiče nemusí mít obavu, že je to na škodu dítěti a nemusí mít taky žádné obavy o existenci dítěte.“* Srov. Výkaz o vyučování náboženství na ZDŠ podle stavu dne 10. 9. 1971. Tamtéž.

Administrátor Javor odešel ze Lhoty v roce 1973. Ještě před jeho odchodem vzpomíná paní Pospíšilová: „Javor mě učil do 4 tř. a mám s ním docela zajímavý zážitek. Jednou, asi ve 3. tř., jsme na něho čekali u třídy, na chodbě, až přijde na vyučování. Čekací dobu jsme si krátili tím, že jsme vybíhali k hlavním dveřím kontrolovat, jestli už nejde a mě se stalo, že při otevření hlavního vchodu, jsem se s ním téměř srazila. Vzala jsem to úprkem po schodech zpět do chodby a křičela na spolužáky: „Farář už idu“. Nato jsem se postavila ke dveřím jako první. Javor přišel až ke dveřím a tam mě dal facku, až se mě zatmělo před očima. Protože jsem ho měla ráda, vnímala jsem to jako zasloužený trest.“⁴²⁸

Na kněze Zimčíka, který ve farnosti působil krátce od roku 1973 jen rok a půl si jeho bývalí žáci moc nevzpomínají.⁴²⁹

Jako před ním administrátor Javor i kněz Jemelka je znám tím, že během hodin náboženství užíval tělesných trestů. Například Alena Skřenková vzpomíná, že ona sice nikdy žádnou ránu nedostala, ale tahání za nos či ránu do zad jiným si vybavuje. Jeho výuku na hodinách hodnotí jako docela dobrou. I po letech si vybavuje různé témata, které probíral.⁴³⁰ Alois Jemelka zemřel v roce 1988.

Po jeho smrti zde krátce střídavě působili kněží Antonín Kupka a Jan Žaluda. Tělesných trestů neužívali. Naopak byli velkým magnetem pro mladé. Kněz Piatrik, který nastoupil na konci roku 1988 užíval tělesných trestů jen mimořádně.

⁴²⁸ Srov. Rozhovor s paní Pospíšilovou, 28.3.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor s paní Pospíšilovou .

⁴²⁹ Srov. Tamtéž.

⁴³⁰ Srov. Rozhovor se slečnou Skřenkovou, 25.4.2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora. Dále jen Rozhovor se slečnou Skřenkovou .

6.4. Duchovní správci farnosti

Nastolení nového politického systému v únoru 1948 s sebou přineslo změnu v dosavadním fungování kněze. Zatímco před rokem 1948 se státní úřady v podstatě nezajímaly o intimní život kněží, pakliže neměl problémy se zákonem apod., úřady nového režimu velmi zajímala postava kněze co by představitele nepřátelského subjektu římskokatolické církve na vesnici. Život kněze začal řídit okresní církevní tajemník. Ten rozhodoval, co vše kněz může a nemůže. Pakliže kněz nebyl církevnímu tajemníkovi po chuti, nebyl problém dotyčného kněze poslat do pracovního tábora nebo mu odejmout státní souhlas. Komunistickým úřadům šlo také o přerušování vztahu biskupa s jeho kněžími charakterizovaným zákazem četby pastýřských listů. Konečně novým zdrojem poznatků o kněžích jsou mnohdy velmi důvěrné situační zprávy církevních tajemníků. Napříště je tak možno nahlédnout na osobnost kněze přes tyto situační zprávy. Je možno se dozvědět, jaký postoj zaujímal kněz ke komunistickému režimu.

Zmínkou o těchto nových poměrech je zápis z pera faráře Kociana o událostech ohledně čtení pastýřského listu v červnu 1949.⁴³¹ První situační zprávou zabývající se Kocianem je zpráva z 3. srpna 1949.⁴³²

Další situační zprávy z roku 1949 jsou už poměrně kusé. Zabývají se podpisem kněží z okresu Veselí nad Moravou v podpisové akci za změnu platového ohodnocení kněží v září a podpisu pod stalínovou zdravicí v listopadu. Zatímco

⁴³¹ Napsal: „Neděle po sv. Antonínku tzv. Lhotská pouť, byla rušná. Tu neděli byl čten ve všech farnostech pastýřský list, kde byli exkomunikováni někteří kněží. Poněvadž byla předem hlášená mše sv. o 6. hod., farář, poněvadž chtěl mít farníky v kostele, dal vyhlásit, že letos se na kopec nepůjde. Ale pak byl přinucen, aby se na kopec šlo. Jaké však na kopci překvapení mnohých, že místo kázání byl čten a rozhlasem vysílán pastýřský list. Zase to odnese farář, že je na kopec vedl.“ Pamětní kniha farnosti, s. 162.

⁴³² „Podle zprávy újezdního tajemníka Pavla Slováka, rozšiřoval farář Josef Kocián v Ostrožské Lhotě zprávu, že procesí ke sv. Antonínku, které se mělo konati v neděli 31.7.1949 konáno nebude, že bylo zakázáno místním národním výborem a místním akčním výborem. Tato zpráva je smyšlená, neboť jak místní národní výbor tak i akční výbor žádný zákaz nevydal. Procesí ke sv. Antoníčku se konalo a farář tímto nepochybně předstíral zákaz, aby mohl dokázat, že se žádných zakazů nebojí a že vykoná procesí na svoji odpovědnost.“ Srov. Zpráva důvěrníka z Ostrožské Lhoty, 3. srpna 1949. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1949.

změnu platového ohodnocení Kocian mladší nepodepsal, ač s ní dle Březovského souhlasil a byl proto ohodnocen jako kněz druhé skupiny⁴³³, Stalinovu zdravici už podepsal.⁴³⁴ Tento Kociánův „start“ mimo jiné dokládá jeho postoj, který zaujal k představitelům režimu. Jeho postoj by se dal chápat jako opatrný⁴³⁵. Určitě ho v tomto opatrnickém postoji podpořilo i zadržení strážnického děkana Vincence v červnu 1950.⁴³⁶ Nechtěl tedy jistě nijak zástupce nového režimu iritovat, ale přesto mu nebyl příjemný neustálý zájem úřadů, jak je patrné například ze situační zprávy za měsíc červenec, kdy v rozhovoru s církevním tajemníkem ho požádal, aby mu dal pokoj.⁴³⁷ Tak je v listopadu 1950 hodnocen Kocian církevním tajemníkem jako vhodný k politickému školení, protože prý neprojevoval záporný postoj k lidově demokratickému zřízení⁴³⁸, přičemž v situační zprávě za měsíc květen 1951 je hodnocen, že naopak není nakloněn lidově demokratickému zřízení. Církevní tajemník sám tuto „obojakost“ vnímal.⁴³⁹ Ve své zprávě za září roku 1951 ho nazval „starý lišák“.⁴⁴⁰ Ze situační

⁴³³ Kultový referent Březovský určil čtyři skupiny kněží. V první skupině byli ti, co podepsali a souhlasili. V druhé byli ti, co nepodepsali, ale souhlasili. Ve třetí ti, co nepodepsali a nesouhlasili a ve čtvrté skupině ti, co podepsali, že nesouhlasí. Srov. Výsledek podpisové akce s duchovními, jejich vyjádření k novému platovému zákonu a jejich zařazení do jednotlivých skupin. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1949.

⁴³⁴ Srov. Týdenní zpráva za týden od 20.11. 1949 do 26.11. 1949. Tamtéž.

⁴³⁵ Slovo „opatrnický“ užívá v charakteristice Kociana mladšího církevní tajemník ve své zprávě z 23.7.1951. Srov. Jedenáctá zpráva církevního oddělení ONV ve Veselí nad Moravou. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951.

⁴³⁶ Srov. Situační zpráva za dobu od 16. do 30. června 1950. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950.

⁴³⁷ Srov. Situační zpráva církevního oddělení ONV za dobu od 16. do 31.7. 1950, tamtéž.

⁴³⁸ Srov. Situační zpráva církevního oddělení ONV Veselí nad Moravou, 14. 11. 1950, tamtéž.

⁴³⁹ O Kocianovi mladším napsal: *„Tak jako u mnohých duchovních, tak i u jmenovaného nastalo zlepšení v jednání i sdílnosti, avšak to je všechno. Dříve mluvil otevřeněji, dnes po překládání určitých duchovních se obává a raději mlčí. Není v něm však nic dobrého, je to rafinovaný jezuita, dovedl ovládnout celou vesnici na svou stranu. Při kázání si počíná taktéž tak, o veřejnou lidovou správu se nezajímá. Při poslední návštěvě si zaprotestoval, že rolníci musí pracovat a nedostávají lístky na maso. Vyhledává často a rád zámožné bývalé lidovecké vrstvy nejen ve farnosti, ale dojíždí i do okolních farností na svém autě spolu s administrátorem Holubem. Možná o něm říci, že není nakloněn tomuto státnímu zřízení. Radíme jej do III.“* Srov. Situační zpráva za měsíc květen 1951. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951. V podobném duchu napsal církevní tajemník svou zprávu i v červnu 1951: *„Vyhledává společnost bývalých lidovců, kteří se nechtějí zapojit do socialisace vesnice, sám se taky staví proti různým opatřením v oboru výživy apod. Na oko se staví kladně k tomuto zřízení, ale členové strany v něm vidí nepřítele. Při návštěvě přislíbí spolupráci na různých akcích, které probíhají na naší vesnici, ale zůstává jen při slovech. Pravidelných měsíčních besed se zúčastňuje, ale diskuzi se vyhýbá.“* Srov. Situační zpráva církevního oddělení za měsíc červen 1951, tamtéž.

⁴⁴⁰ Srov. Situační zpráva církevního oddělení ONV ve Veselí nad Moravou, 27. září 1951, tamtéž.

zprávy z 23. února 1953 vyplývá, že Kocian dosud kladený do třetí skupiny kněží tedy těch, kteří sice ještě spolupracovali, ale nebyli spolehliví, se dostal do čtvrté skupiny kněží, tedy těch nespolečenských a nespolehlivých. Níž už se dostat nešlo. Tam už čekalo jen odejmutí státního souhlasu.⁴⁴¹

21. května 1955 ve své zprávě o religiozitě okresu okresní církevní tajemník napsal: „*Farář Kocian Josef je člověk mladší, velmi společenský, veselý a je velmi oblíben u všech občanů. Pravidelně chodí do místního hostince, baví se se všemi, rád si vypije.*“⁴⁴² Ve svých vzpomínkách na tohoto kněze si vybavuje i pan Lopata, že Kocian chodil do hospody s jeho otcem kostelníkem. Domů pak chodil jejich „humnem“.⁴⁴³ Paní Pijáčková je ve své vzpomínce konkrétnější. Ve Lhotě v té době existovaly tři hospody. K „Fridrichovi“ chodili komunisté, do „obecní“ ti neangažovaní a konečně do „Dominikovy“ hospody chodili bývalí lidovci a zpěváci. K Dominikům chodil i Kocian, který měl velmi rád zpěv a dobrou zábavu.⁴⁴⁴

Josef Kocian mladší zemřel ve věku nedožitých 50 let 17. dubna 1956. Zajímavostí jeho pohřbu bylo, že se ho za učitelský sbor zúčastnil učitel Jan Váňa⁴⁴⁵ a přišel dokonce i předseda MNV Bajgart.⁴⁴⁶

Už ne farářem ale administrátorem se stal kněz Jan Petrucha 15. června 1956. Tento kněz byl pro komunistický režim značně problémový. V kritických počátečních letech režimu farářoval ve Velké nad Veličkou, která byla součástí strážnického děkanátu. Nepodepsal a nesouhlasil se změnou platového

⁴⁴¹ Srov. Rozdělení duchovních všech církví v okrese do kategorií dle toho, jak se který jevil v poslední době, hlavně pak za posledního půl roku 1952/1953. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1953.

⁴⁴² Srov. Zpráva o religiozitě v okrese Veselí nad Moravou, 21. května 1955. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

⁴⁴³ Srov. Rozhovor s manželi Lopatovými.

⁴⁴⁴ Srov. Rozhovor s paní Pijákovou.

⁴⁴⁵ Na škole vyučoval zeměpis, dějepis, český jazyk a vedl pěvecký kroužek. Ve školním roce 1956/1957 už nenastoupil. Důvody nebyly uvedeny. Pamětní kniha školy, zápisy za školní roky 1955/1956 a 1956/1957.

⁴⁴⁶ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 165 – 167.

ohodnocení kněží v září 1949.⁴⁴⁷ Nepodepsal zdravici Stalinovi v listopadu téhož roku.⁴⁴⁸ V listopadu 1950 ho okresní církevní tajemník označil jako hlavního rozvratníka na okrese.⁴⁴⁹ Došlo to tak daleko, že byl 17. července 1951 zatčen.⁴⁵⁰ Dle svých vlastních slov zapsaných do pamětní knihy farnosti byl internován v Želivi a pak v Hájků u Prahy. Po této internaci proběhl soud v Kladně a Petrucha nastoupil k 18 měsíčnímu žaláři.⁴⁵¹ Po výkonu trestu se vrátil na okres. První zmínka o něm je z prosince 1954, kdy staří kněží okresu žádali výpomoc od duchovních mimo službu mimo jiné i Petruchy. Okresní církevní tajemník to nedovolil.⁴⁵² V únoru 1956 se o Petruchu zajímal i ministr Plojhar. Okresní církevní tajemník o tom napsal: „*Poslanec našeho okresu ministr dr. Josef Plojhar, se zajímal o duchovní mimo službu v našem okrese. Jedná se o Petruchu Jana, Pavla Zíbala a tvrdil nebo domníval se, že činnost těchto lidí nám jistě není příznivá jestli, že jsou na vesnici a není možné jejich práci za tohoto stavu kontrolovat, domníval se, zda by nebylo účelnější prozkoumat tyto případy a ustanovit je někde do jiného prostředí, kde OCT by jej měl na očích a postupně je převychovat. Do jisté míry je to pravda a to proto, že může jezdit kam chce, kdy chce a žádnému se nemusí hlásit a nedá se zjistit ani kdyby byl i měsíc mimo domov.*“⁴⁵³ Možná i z tohoto popudu okresní církevní tajemník nechal v červnu 1956 Petruchou obsadit od dubna 1956 uvolněné místo administrátora lhotské farnosti. Jak se zamlouval církevnímu tajemníkovi na novém stanovišti, o tom bohužel nejsou žádné zprávy.

⁴⁴⁷ Srov. Výsledek podpisové akce s duchovními, jejich vyjádření k novému platovému zákonu a jejich zařazení do jednotlivých skupin. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1949.

⁴⁴⁸ Srov. Týdenní zpráva za týden od 20.11. 1949 do 26.11. 1949. Tamtéž.

⁴⁴⁹ Srov. Plnění pracovního plánu za uplynulých 14 dnů, 28.11. 1950, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950.

⁴⁵⁰ Srov. Jedenáctá zpráva církevního oddělení ONV ve Veselí nad Moravou, 23.7. 1951. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951.

⁴⁵¹ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 167.

⁴⁵² Srov. Situační zpráva, 23.12. 1954. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1954.

⁴⁵³ Srov. Situační zpráva za měsíc únor 1956, za okres Veselí n/Mor. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

Ve farnosti zůstal jen dva měsíce, přesto na něj farníci vzpomínají v dobrém. Paní Míšková si po letech vybavuje: „*Petrucha byl také moc milý, vlídný a obětavý. Pamatuju si, že jezdil sloužit mše také do Blatničky. Můj otec ho tam vozíval autem. Také zde ho měli lidi rádi a v úctě.*“⁴⁵⁴ Koncem srpna odešel do Uherského Brodu.⁴⁵⁵

1. září 1956 se novým administrátorem farnosti stal František Javor. Tím, že byl Javor⁴⁵⁶ profesorem náboženství, si farníci ve svých vzpomínkách po letech vysvětlují jeho přísnost, samotářství a odtažitost od farníků.⁴⁵⁷ Možná jeho samotářství dalo příčinu řečem, které se o něm vedly, že totiž míval na faře časté dámské návštěvy. Zda se tyto řeči zakládaly na pravdě, to neumím posoudit. Pan Mach vedl jednou s Javorem rozhovor, v kterém se ho Javor na tyto řeči lhotských farníků přímo ptal.⁴⁵⁸ Dokonce i církevní tajemník okresu Uherské Hradiště Doležel napsal ve své situační zprávě: „*Asi počátkem července 1963 se pokusil o znásilnění občanky Ch. z Ostrožské Nové Vsi, administrátor Javor František z Ostrožské Lhoty. Ch. toto potvrzuje, avšak odmítla to prokázat. Taky Javor tuto událost nepopírá.*“⁴⁵⁹ Je evidentní, že mysl farníků po celou dobu působení Javora v Ostrožské Lhotě zaměstnávalo, zda měl či neměl opletačky s ženami popř. kterými.

Dalšími jeho problémy bylo bití dětí v náboženství a hlavně velmi špatný vztah s řediteli škol zvláště pak ředitelkou Daňkovou. Lhotskou farnost opustil koncem listopadu 1973. Ze vzpomínek pana Macha vyplývá, že i přes některé jeho záporné

⁴⁵⁴ Srov. Rozhovor s paní Míškovou.

⁴⁵⁵ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 168.

⁴⁵⁶ Od svého vysvěcení v roce 1943 působil nejprve jako katecheta v Uherském Hradišti a posléze po roce jako profesor náboženství v Uherském Brodě. Jak sám napsal, po zrušení vyučování náboženství působil jako administrátor v Mistříně u Kyjova až do 1. září 1956, kdy byl jmenován lhotským administrátorem. Tamtéž, s. 169.

⁴⁵⁷ Srov. Rozhovor s panem Machem. Srov. Rozhovor s panem Dominikem.

⁴⁵⁸ Srov. Rozhovor s panem Machem.

⁴⁵⁹ Srov. Zpráva o situaci v církvích a církevní politice na okrese Uherské Hradiště za rok 1964. Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

rysy si ho farníci celkem oblíbili. Navštívili ho po několika letech v Šumicích a tam je přijal přátelsky.⁴⁶⁰

Po administrátorovi Javorovi nastoupil 11. prosince 1973 kněz Josef Zimčík.⁴⁶¹ Farníci po letech vzpomínají na kněze Zimčíka jako na odměřeného a přísného. Toho, který neměl s farníky žádný bližší vztah.⁴⁶² Paní Kaucová uvádí několik možných důvodů jeho odměřenosti. Jedním z nich mohl být strach ze sledování. Mohla to být nedůvěra. Ve farnosti byl krátce, lidé ho ani neuvítali a nevěděl, ke komu může mít důvěru.⁴⁶³

Po smrti administrátora farnosti Uherský Ostroh byl zde v dubnu 1974 jmenován excurendo administrátorem. Na svátek Cyrila a Metoděje téhož roku byl z této povinnosti vyvázán. Ve farnosti slavil první svaté přijímání a osudnou se mu dle jeho vlastních slov stala děkovná pouť u svatého Antonínka. Napsal o ní: *„V neděli 25. srpna byla u sv. Antonína děkovná pouť, na níž mě pozval pan farář Ludvík Černoch z Blatnice, měl jsem tam ranní mši svatou o 8. hodině, a to mě jak se později ukázalo stálo přeložení z Ostrožské Lhoty.“*⁴⁶⁴ Už 13. září 1974 podal okresní církevní tajemník Dovrtěl⁴⁶⁵ návrh na přeložení Zimčíka. 11. listopadu 1974 svou žádost urgoval a o den později dostal vyrozumění své žádosti. 29. ledna už bylo ujednáno, že Zimčík bude přeložen do Mysločovic. 14. února 1975 dostal k přeložení státní souhlas.⁴⁶⁶ Jemelka o něm ve farní kronice napsal:

⁴⁶⁰ Srov. Rozhovor s panem Machem.

⁴⁶¹ V padesátých letech sloužil u PTP. Administrátor Jemelka, který nastoupil o Zimčíkovi psal, že všude, kde působil, nevycházel se státními úřady zvláště pak s místním MNV. Srov. Pamětní kniha farnosti, 183.

⁴⁶² Srov. Rozhovor s paní Pijáčkovou.

⁴⁶³ Srov. Rozhovor s paní Kaucovou.

⁴⁶⁴ Srov. Pamětní kniha farnosti, 181.

⁴⁶⁵ Ze sedmdesátých let nejsou v inventáři ONV v Uherském Hradišti k dispozici žádné situační zprávy církevního tajemníka. K dispozici jsou pouze podací deníky OCT, ale i z nich se dá leccos vyčíst. Do podacích deníků si OCT heslovitě zapisoval, co který den dělal, co povolil, co zakázal apod. Například ze zápisu v podacím deníku OCT z 8. listopadu vyplývá, že situační zprávy OCT psal a posílal je na KNV v Brně. Bohužel však inventář KNV v brněnském MZA není zpracován. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 282, uložení 178, Podací protokol církevního tajemníka, 1967 – 1975. Nečíslováno. Zápis z 13. září 1974. Dále jen Podací protokol církevního tajemníka, 1967 – 1975 .

⁴⁶⁶ Tamtéž, zápis z 29. ledna 1975 a 14. února 1975.

„Mysločovice mu byly dány jako poslední místo. Jestliže ani v Mysločovicích nevydrží, půjde do fabriky. Vydržet znamená vycházet s úřady.“⁴⁶⁷

Zatímco kněz Zimčík byl přeložen do Mysločovic, z této vesnice přišel do lhotské farnosti Alois Jemenka a to 27. února 1975.⁴⁶⁸ Farníci po letech vzpomínají na Jemelku jako na přísného kněze, který si nebral servítky v okamžiku, když se mu něco nelíbilo. Pan Páč, který mimo jiné při různých příležitostech dělal fotografa, vzpomíná: *„Byl to rovný a nekompromisní kněz, který nesnášel povrchnosti. Například nesnášel, když se při pohřbu přinesly do kostela věnce a kytice. Věnce musely zůstat před kostelem a tak je tomu dodnes. Neměl rád, když se v kostele fotilo. Sám jsem to několikrát schytl. Neměl rád, když se lidé přepečlivě starali o hroby a dělali si z nich výstavní zahrádky. Někdy to bylo až nepříjemné.“⁴⁶⁹* Kněz Jemelka byl velmi opatrný k novinkám a zřejmě měl strach před úřady.⁴⁷⁰ A skutečně okresnímu církevnímu tajemníkovi Dovrtělovi stačilo málo a hned si kněze předvolal. Například na začátku roku 1978 vystoupil ve lhotském kostele dětský pěvecký sbor z Brna pod vedením ing. Antonína Maluška. Jen pár dní

⁴⁶⁷ Poslední slova Zimčíka v pamětní knize farnosti jsou adresována farníkům: *„Jeden rok jsem prožil s Vámi v Ostrožské Lhotě, chci Vám všem poděkovat za dobrý křesťanský život, v dnešní těžké době u mnohých farníků, líbí se mi, že při mši sv. za své zemřelé přistupujete ke sv. přijímání. Účast o nedělích je dosti dobrá, jen by měla být u mužů a mládežníků aktivnější.“* Srov. Pamětní kniha farnosti, 183

⁴⁶⁸ Ostrožskou Lhotu už znal. V roce 1941 se zde zabil u sochy sv. Jana jeho bratr Josef Jemelka. Když lidé pak možná ze soucitu u této sochy zapalovali svíčky, Jemelka to velmi nelibě nesl. Srov. Rozhovor s panem Páčem. Obecní kronikář Páč si tohoto zapalování svíček také všiml a v zápisu do pamětní knihy podotkl, že zapalování svíček vyvolalo rozruch v obci. Pamětní kniha obce, druhý díl, s. 323.

⁴⁶⁹ Srov. Rozhovor s panem Páčem.

⁴⁷⁰ Vypovídá to ze vzpomínky pana Macha: *„Za Jemelky jsem byl už celkem činný. Aj po republice jsem různě jezdil po různých setkáních. A na jednom z těchto setkání jsem se dozvěděl i skupince východních Němců, kteří by chtěli poznat život tady. Chtěli by pracovat jen za ubytování, za stravu. V té době se zrovna opravoval náš kostel. A já jsem si řekl, že by se to docela hodilo, kdyby pracovali tady. Zmínil jsem se o tomto plánu Jemelkovi. Když mě poprvé vyslechl, neměl k tomu žádných připomínek. Měl jen otázky, kdo je bude žít a kdo je bude ubytovávat. Vypadalo to, že si myslí, že chtějí bydlet na faře. Řekl jsem mu, „šak lidé si jich rozeberú“. Když jsem šel za ním za pár dní znova na faru, přišla mi otevřít farská Plesníková. A jenom otevřela dveře, spustila: „Co si to dovoluujete? Velebného pána chcete dostat do kriminálu. On má takových svých starostí.“ Tak jsem zjistil, že jsem nepochodil. Vypadalo to, jako bych ho chtěl dostat do nějakých problémů.“* Srov. Rozhovor s panem Machem.

po koncertě byl Jemelka předvolán k Dovrtělovi.⁴⁷¹ Možná odtud pramenila jeho opatrnost k novotám.

Jako před ním Javor i Jemelka je znám tím, že během hodin náboženství užíval tělesných trestů. Například Alena Skřenková vzpomíná, že ona sice nikdy žádnou ránu nedostala, ale tahání za nos či ránu do zad jiným si vybavuje. Jeho výuku na hodinách hodnotí jako docela dobrou. I po letech si vybavuje různá témata, které probíral. Nejvíce Jemelkovi, podle jejího názoru, ve svém vztahu k farníkům uškodila zejména výměna lustrů v kostele v roce 1978.⁴⁷² Totéž potvrzuje i zápis do pamětní knihy farnosti.⁴⁷³

Konečně přímým dokladem nekompromisnosti tohoto kněze jsou i jeho zápisy v pamětní knize farnosti. Napsal sice tři stránky, přesto je na nich ve svém hodnocení ke svým farníkům značně přísný. Píše o plytkosti, povrchnosti a zvykové obřadnosti.⁴⁷⁴ Vztah farníků a faráře tedy zřejmě nebyl idylický.

Protože nejsou k dispozici situační zprávy okresního církevního tajemníka za období sedmdesátých a osmdesátých let, není možno detailně zjistit, jaký měl Jemelka vztah ke komunistickému režimu. Přesto několik málo zaznamenaných událostí dává nahlédnout do tohoto vztahu. Každý rok okresní církevní tajemník povoloval či zakazoval tzv. společné svaté zpovědi, kdy před velikonočními a vánočními svátky kněží okolních farností přijížděli vypomáhat knězi zpovídat. Ten jim tuto pomoc pak oplatil. Každý rok s povolením nebyl problém, až 7. prosince 1977 okresní církevní tajemník napsal do svého podacího deníku, že společná zpověď v Ostrožské Lhotě nebyla povolena.⁴⁷⁵ Důvodem byla pomstychtivost tajemníka Dovrtěla.⁴⁷⁶

⁴⁷¹ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 209.

⁴⁷² Srov. Rozhovor s Alenou Skřenkovou.

⁴⁷³ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 215.

⁴⁷⁴ Tamtéž, s. 184.

⁴⁷⁵ Srov. MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 283, uložení 178, Podací protokol církevního tajemníka, 1976 – 1979. Nečíslováno. Zápis ze 7. prosince 1977.

⁴⁷⁶ „Zamítnutí církevního tajemníka o výpomoc při zpovídání byla reakce na neúčast na konferenci *Pacem in Terris*, která se konala 6. prosince, a na kterou byla rozeslána pozvánka všem kněžím. Z brodského děkanátu se jí zúčastnilo 12 kněží a z našeho hradištského jen 6 ! Administrátorovi

Alois Jemelka zemřel 17. března 1988. Rozloučení se konalo ve lhotském kostele 23. března v 10 hodin ráno. Přijelo sem 55 kněží z okolí. Na vlastní pohřeb do Přerova se jelo třemi autobusy.⁴⁷⁷

Po dobu, kdy byla farnost bez kněze, střídali se o farnost kněz Antonín Kupka z Ostrožské Nové Vsi a Jan Žaluda z Uherského Ostrohu.⁴⁷⁸ Ač zde působili krátce, lhotští farníci si je velmi oblíbili. Pro děti byli tito dva mladí kněží velkým magnetem. Výmluvná je vzpomínka Aleny Skřenkové, která v této době byla v šesté třídě: „Až do doby než sem přišel Kupka a Žaluda, jsem si myslela, že kněz může být jen někdo starý. A že se jím stane, když je v důchodě, nechodí do práce, nikoho nemá.“⁴⁷⁹

Brzy se do farnosti přistěhoval kněz Josef Patrik a to 29. října 1988.⁴⁸⁰ Po dvou mladých kněžích, kteří si ve velmi krátké době získali srdce lidí z farnosti, to byl kněz, jenž si farníky nezískal. Přesto na něj farníci i po letech vzpomínají s úsměvem. Úsměv vyvolávají vzpomínky na velké množství nestandardních situací, do kterých mnohdy jistě z opomnění své farníky dostával.⁴⁸¹ Například pan Páč vzpomíná: „Jezdil jsem časně ráno prvním autobusem do Zlína a Otec Patrik cestoval se mnou. On vůbec rád stále někam cestoval. Jednou se ozval popěvek „Prosím ťa nauč sa to odomňa, že láska není hračka daromná...“ Říkám mu: „pane faráři, vy jste po ránu nějaký veselý“ a on na to: „Víte, já v Hradišti přisedám, tak si musím zpívat, abych nezaspal.“⁴⁸² Podle mínění paní Kaucové

Šímovi, který se též konference nezúčastnil, řekl později církevní tajemník při náhodném setkání druhý den: „Všichni za to budete trpět!“ A místoděkanu Holubovi řekl v Kroměříži „že nás tam bylo málo“ „Jak se do lesa volá, tak se z něho ozývá!“ Ozvěna tedy přišla v podobě zamítnutí žádosti o výpomoc při zpovídání.“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 207.

⁴⁷⁷ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 291

⁴⁷⁸ Tamtéž, s. 291

⁴⁷⁹ Srov. Rozhovor s Alenou Skřenkovou

⁴⁸⁰ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 291

⁴⁸¹ Farníci na něj nevzpomenou jinak než na kněze cestovatele. Stalo se, že se třeba nevrátil ze zájezdu z Vídně a farníci netušili, kde se nachází a co se s ním stalo. Přihodilo se také, že měl sloužit pohřební bohoslužbu a teprve pár minut před začátkem mše přijel vozidlem Taxi-sloužby. Srov. Rozhovor s panem Machem

⁴⁸² Srov. Rozhovor s panem Páčem

byli v době působení Piatrika lidé ve Lhotě kvůli jeho výstřelkům ve svém vztahu k němu rozladěni.⁴⁸³

6.5 Náboženský život farnosti

V předchozích epochách mohli vesničané svou víru svobodně prožívat i vně kostela. Ostrožská Lhota byla tradičně zemědělskou vesnicí. Zemědělskému způsobu žití odpovídaly i církevní slavnosti.⁴⁸⁴ V květnu například prosebné průvody do polí. V červnu slavení Božího Těla, kdy se chodilo s monstrancí po vesnici v průvodu ke čtyřem oltářům. Průvody na vzkříšení. Toto samozřejmě nebylo po chuti komunistům, kteří v církvi a její službě zemědělcům viděli touhu po moci a restauraci starých pořádků. Komunisté se kromě všudypřítomné agitace ve prospěch vstupu do JZD soustředili i na rozbití symbiózy církve a zemědělců. Po celá padesátá léta okresní církevní tajemníci veselského okresu monitorovali, většinou povolovali, ale také omezovali prosebné průvody do polí, průvody na vzkříšení a další obřady, které se konaly vně kostela. Například v květnu roku 1953 tajemník Navrátil omezil prosebné průvody ze tří na jeden.⁴⁸⁵ V březnu roku 1955 se dokonce tajemník Mikoška vyjádřil, že by se nepovolání průvodů straně a její politice nevyplatilo.⁴⁸⁶ V dubnu téhož roku napsal: *„U věřících této církve a částečně u duchovních projevila větší aktivita v tom směru, že chtěli provádět svěcení kočiček před kostelem, nebo menšími průvody, což jsem v žádném případě nepřipustil. Dále to byly průvody o vzkříšení, které byly velmi početně navštíveny, ale průběh byl podle zpráv nezávadný. Současně s tímto se nám rozbíhá akce*

⁴⁸³ Rozhovor s paní Kaucovou

⁴⁸⁴ Okresní církevní tajemník dokonce zemědělstvím vysvětloval vysokou religiozitu sobě svěřeného okresu Veselí nad Moravou. Srov. Zpráva o církevní situaci v okrese Veselí nad Moravou. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

⁴⁸⁵ Srov. Situační zpráva církevního oddělení ONV ve Veselí nad Moravou za měsíc květen 1953. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1953.

⁴⁸⁶ Srov. Zpráva za měsíc březen 1955 za okres veselí nad Moravou. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

*průvodů do polí, toto se dá jen velmi těžko omezovat a to z toho důvodu, že velká část obyvatel našeho okresu jsou římskokatolíci a ti hluboce věří, že jejich modlitbou bude úroda ochráněna před nepřízní počasí. Kdybychom v r. 1954 průvody do polí zakázali, jistě bychom byli mezi prvními, kteří by nesli vinu na neúrodě a poslouchali to milionkrát při provádění výkupu. Účast na průvodech je minimální, průměrně asi 5 – 10% obyvatel obce, takže nemá smysl toto nějakým způsobem omezovat, neboť z trucu by se nám mohla účast poněkud zvednout.*⁴⁸⁷ Ve své zprávě z 1. listopadu 1958 napsal církevní tajemník Kikoška i o dalších průvodech: *„Dosud velmi jsou navštěvovány průvody Vzkříšení a boží tělo. Tyto dosud se nedaly narušit žádnou jinou akcí, jelikož se konají ve stejnou dobu a den na všech místech v okrese. Většinou je možno tyto průvody hodnotit jako jarní přehlídku módy. Toto jsou všechno akce vžitě, tradiční a automaticky se povolují ve všech obcích. (V poslední době máme snahu tyto omezit pokud se týká průvodů a podobně – jako důvod bezpečnost v dopravě.*⁴⁸⁸ V roce 1960⁴⁸⁹, když se vesnice stala součástí politického okresu Uherské Hradiště, dostala se pod dohled církevního tajemníka Dovrtěla. Ten v roce 1961 veškeré průvody jak na vzkříšení, tak prosebné průvody do polí a oslavy Božího Těla zakázal. Boží Tělo se napříště mohlo slavit jen za kostelní zdí, pakliže farnost neměla kostelní zeď, mohly se oslavy konat jen v kostele. Farnost Ostrožská Lhota kostelní zeď nemá, oslavy se tedy konaly jen v kostele.⁴⁹⁰ Co se prosebných průvodů týče, konal se od té doby ve Lhotě jen jeden doložený a to průvod konaný po první májové pobožnosti v měsíci květnu 1968.⁴⁹¹

⁴⁸⁷ Srov. Zpráva za měsíc duben 1955 za okres Veselí nad Moravou. Tamtéž.

⁴⁸⁸ Srov. Zpráva o církevní otázce v okrese Veselí n/Moravou ke dni 1.11. 1958. Tamtéž.

⁴⁸⁹ Tajemník Dovrtěl si na tento průvod do polí stěžuje v souvislosti s varhaníkem a vedoucím hudebníkem lhotské dechové kapely Kaucem. „V roce 1960 sice hrál na májových oslavách v Ostrohu, avšak po návratu domů zorganizoval hudebníky a ihned hráli při prosebném průvodu do polí. Tento průvod se konal tedy 1. května po májových oslavách. Srov. ZPRÁVA o výsledcích průzkumu, provedeného na základě usnesení BOV KSČ ze dne 20. února 1961 v obci Ostrožská Lhota, okres Uherské Hradiště. Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963.

⁴⁹⁰ Srov. Zpráva o situaci při provádění církevní politiky v okrese. Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967.

⁴⁹¹ Srov. Zpráva o situaci na úseku církvi z posledního období, 2. května 1968. Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

Nejen tradiční církevní svátky byly v zorném poli hledáčku komunistických úřadů. Komunistům vadilo jakékoli možné spojení oslav s kostelem. Vadily jim i národopisné oslavy hodů a dožínek. Okresní církevní tajemník Dovrtěl napsal ve své zprávě o průzkumu konaném v Ostrožské Lhotě v únoru 1961, že v minulých letech byly oslavy hodů a dožínek slaveny v kostele a napříště už je to nežádoucí.⁴⁹²

Když v roce 1948 hodnotil náboženské poměry v obci, napsal kronikář Hyrák do pamětní knihy obce: „*Obyvatelé obce zúčastňují se v hojném počtu náboženských slavností, jako pouti ke sv. Antoníčku, kde každoročně putují průvodem s krojovanou hudbou. Dále se zúčastňují pouti na Velehrad, Hostýn a Žaružice*⁴⁹³, kde zajíždějí autobusy.“⁴⁹⁴ Už za první republiky si politici všimli významu poutních míst pro katolické obyvatelstvo. Například v roce 1935 vykonali svou pouť ke svatému Antonínu agráři a snažili se tam získat i přítomné Lhoťany pro svou věc. Téhož významu si všimli i komunisté a snažili se získat si věřící na poutích. Známa je například mírová pouť na Velehradě v roce 1950 konaná za přítomnosti předsedy vlády Zápotockého i ministra zdravotnictví Plojgara. Na Velehrad se sjelo na 100 000 poutníků.⁴⁹⁵

11. května 1950 napsal okresní církevní tajemník, že v neděli 14. května 1950 bude se na sv. Hostýně odbývat pouť a kněží byli vyzváni toto sdělit svým farníkům. Z jeho zprávy také vyplývá, že farář Kocian odmítl informovat věřící, protože nový duchovní správce sv. Hostýna byl exkomunikovaný kněz. Svůj úmysl neoznámit tuto pouť také farář Kocian mladší podle zpráv důvěrníků splnil.⁴⁹⁶

⁴⁹² Srov. ZPRÁVA o výsledcích průzkumu, provedeného na základě usnesení BOV KSČ ze dne 20. února 1961 v obci Ostrožská Lhota, okres Uherské Hradiště. Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963.

⁴⁹³ Pisatel měl jistě na mysli poutní místo Žarošice.

⁴⁹⁴ Srov. Pamětní kniha obce, první díl, s. 235.

⁴⁹⁵ Srov. Pamětní kniha farnosti Velehrad, Farnost Velehrad, s. 200.

⁴⁹⁶ Srov. Pouť na sv. Hostýně – podání zprávy, 11.5. 1950. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950.

Ani blízké a Lhot'anům velmi drahé poutní místo sv. Antonín⁴⁹⁷ nezůstalo bez povšimnutí komunistů.⁴⁹⁸ O hlavní pouti roku 1950 zde chtěli mít mírovou pouť. Věřící ovšem tuto pouť ignorovali.⁴⁹⁹ Když tedy neměli komunisté úspěch s přímou agitací,⁵⁰⁰ zkoušeli to jinak. Situační zpráva z června 1951 vypovídá o snaze potlačit pouť ve spolupráci s okresním školním inspektorem různými vystoupeními mládeže, které byly konány v den hlavní poutě.⁵⁰¹ I toto neslavilo úspěch. V roce 1955 si církevní tajemník sliboval od strážnických slavností konaných ve dnech 18. a 19. června, že naruší hlavní svatoantonínskou pouť 19. června. Nenarušily. Připsal také ještě jedno své přání: „*Pokud se týká umístění Lunaparků a stánků pro občerstvení, hodláme tyto postavit do bezprostřední blízkosti, aby ruch a hudba z amplionů dělaly řádný kravál a tak náboženský ráz zesvětlil a vypadalo to jako jarmark.*“⁵⁰² Tento krok se zřejmě už podařil, protože ve své zprávě z 1. listopadu 1958 píše církevní tajemník, že pouť u sv. Antonína získala punc jarmarečnosti.⁵⁰³ Téhož si všimá i lhotský kronikář Páč ještě v roce 1973. Napsal: „*Jako každý rok i letos se konala začátkem června pouť na kopci u kaple sv. Antonína. Na pouti bylo mnoho lidí z obce. Rozvojem motorizace počet lidí z okolí i dosti dalekého je opět značně*

⁴⁹⁷ Přitom ještě v roce 1948 přijel na hlavní pouť olomoucký arcibiskup Matocha. Farář Kocian mladší v pamětní knize farnosti napsal, že to byla manifestace celého katolického Slovácka. Obřady přednášel rozhlasem Antonín Šuránek. Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 160.

⁴⁹⁸ Bez povšimnutí nezůstalo ani působení Antonína Šuránka na Antonínku. Ještě v roce 1949 vzpomíná na jeho působení v kapli pan Páč: „*V roce 1949 jsem chodil se svým kamarádem F. Pavlasem denně po dobu prázdnin ministrovat Antonínu Šuránkovi ke sv. Antonínku. Dnes nad tím přemýšlím, čím na nás tak zapůsobil, že jsme dokázali každé ráno jít pěšky k tomu Antonínku.*“ Srov. Rozhovor s panem Páčem. Od 24. září 1950 byl Antonín Šuránek kooperátorem ve Velkém Ořechově u Uherského Brodu. 13. června 1951 byl odvezen do internačního tábora v Želivi, kde byl internován do 18. října 1955. Srov. ŠURÁNEK, Antonín. *Z celého srdce*. Kroměříž: Grafia Kroměříž, 1991. s. 147. ISBN neuvedeno.

⁴⁹⁹ Církevní tajemník to popsal slovy: „*Neklamným důkazem toho, že duchovní v našem okrese, obzvláště děkanátu Strážnice – Veselí nad Moravou, ovládají masy věřících, byla pouť u sv. Antonička dne 10. června. Přesto, že tuto pouť uspořádal farní úřad v Blatnici pod sv. Antoničkem, byla tato všemi duchovními okoličních farností bojkotována natolik, že se na tuto pouť nedostavili. A hlavní příčina byla asi v tom, že po mši sv. pronesl mírový projev d Beneš.*“ Srov. Situační zpráva za dobu od 16. do 30. června 1950. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950

⁵⁰⁰ Srov. Situační zpráva za měsíc květen. Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951.

⁵⁰¹ Srov. Situační zpráva za měsíc červen. Tamtéž.

⁵⁰² Srov. Zajištění BT a poutě u sv. Antonínka, 21. května 1955. Situační zprávy ve věcech církevních v okrese neúplné, 1955 – 1959.

⁵⁰³ Srov. Zpráva o církevní otázce v okrese Veselí nad Moravou ke dni 1. 11. 1958. Tamtéž.

vysoký. Ale pouť již změnila svůj původní obsah. Jen menší část lidí se zúčastňuje bohoslužeb u kaple. Pro většinu občanů je již pouť místem zábavy, společných setkání se známými a hlavně je rájem dětí a mládeže. Ti dovedou utratit za bonbony, střelnice, kolotoč, houpačky, cirkusy, uzeniny aj. velké množství peněz.“⁵⁰⁴ Tento zápis je mimo jiné dokladem o stále oblíbenosti tohoto poutního místa. Normalizačnímu režimu byl Antonínek nepříjemný. Když komunisté nemohli poutě u sv. Antonínka využít, potlačit, snažili se alespoň poutníky odradit nesmyslnými zákazy. Vymýšleli různé strategie. Tak například v roce 1975 se nesmělo prodávat občerstvení.⁵⁰⁵ V příštím roce se k zákazu prodeje občerstvení přidal ještě zákaz parkování na louce pod kaplí na lhotské straně.⁵⁰⁶ V roce 1977 byly v den hlavní poutě dokonce uzavřeny Ostrožská Lhota i s Blatnicí. K zákazu prodeje občerstvení byl přidán i zákaz prodeje jakéhokoliv zboží.⁵⁰⁷ V dalších letech nebyly uzavřeny celé vesnice, ale jen přístupové cesty ke kapli. V roce 1982 se na kopci objevilo i pár krámků.⁵⁰⁸ Stejně tak i v roce 1984. Tento rok také někdo odstranil závory na silnici vedoucí ke kapli a řidiči tak jezdili volně až na kopec.⁵⁰⁹ K dalšímu uvolnění došlo v následujících letech, kdy již závory nebyly instalovány a auta mohly jezdit na kopec volně. Stále však platil zákaz prodeje občerstvení.⁵¹⁰ Změna přišla v roce 1988. O hlavní pouti mohla auta na kopec volně, byly přítomny i atrakce jako kolotoče a houpačky. Byly tu stánky se všemožným zbožím, jen občerstvení nebylo povoleno.⁵¹¹ V roce 1989 už neplatilo žádné omezení.⁵¹²

Se zvyšující se životní úrovní si mohlo více lidí pořídit automobil, s kterým pak soukromě navštěvovali i poutní místa. V roce 1963 okresního církevního tajemníka zaměstnávala krom cest občanů okresu Uherské Hradiště na tradiční poutní místa i nová destinace poutníků slovenská Turzovka, kde mělo

⁵⁰⁴ Srov. Pamětní kniha obce, druhý díl, s. 244.

⁵⁰⁵ Tamtéž, s. 333.

⁵⁰⁶ Tamtéž, s. 383.

⁵⁰⁷ Tamtéž, s. 24.

⁵⁰⁸ Tamtéž, s. 152.

⁵⁰⁹ Tamtéž, s. 200.

⁵¹⁰ Tamtéž, s. 220.

⁵¹¹ Tamtéž, s. 290.

⁵¹² Tamtéž, s. 313.

údajně docházet ke zjevování Panny Marie. Ve své situační zprávě ze září 1963 církevní tajemník napsal, že věřící velmi často Turzovku navštěvují. Kněží okresu však dle něj nebyli tomuto místu nakloněni.⁵¹³ Časté návštěvy Turzovky v létě roku 1963 možná podnítil červnový „zázrak“ v Ostrožské Nové Vsi, kdy se měla v zamrzlé vodě z Turzovky ve sklenici ukázat postava Panny Marie.⁵¹⁴ Dokladem snahy komunistických úřadů mít přehled o všem, co se dělo na Turzovce je i vzpomínka manželů Lopatových. S novým autem si vyjeli o jednom z víkendů roku 1972 na soukromý výlet. Den předtím se rozhodli, že pojedou na Turzovku. Svůj výlet uskutečnili v době, kdy na Turzovce nebyla žádná pout'. O pár dní později jim v rozhovoru kněz Javor řekl, že hned v neděli večer měl telefonát, v kterém ho příslušník SNB upozorňoval, že manželé Lopatovi byli na Turzovce a ať si v tom udělá pořádek.⁵¹⁵

O spontánnosti těchto soukromých poutí vypovídá i vzpomínka paní Míškové: *„Jezdila jsem s rodiči na sv. Hostýn a Turzovku, to ale nebyly zájezdy, to se pár známých domluvilo a jelo se. Když s námi jel otec, tak jsme přespávali v noclehárně, hned pod kostelem. Když jsme jeli na Turzovku, tak to se také domluvilo několik tetiček a jelo se. Tetička Tonka Šuránková v dědině, byla to sestra mojí mamky, ta vzala obraz Ježíše, jak klečí v Getsemanské zahradě. Obraz tetičky přibily na strom a udělali takový oltáříček, kterých tam bylo nespočetně, jako projev úcty k Marii. Ten hajný, co se mu Maria zjevila, se jmenoval Lašut, přicházel tam mezi poutníky, ale také je doma přijímal, protože všichni chtěli slyšet přímo od něho samotného, jak se to stalo a jak to bylo a co mu Maria říkala.“*⁵¹⁶

Na poutě se dále jezdilo i tradičně hromadně autobusy. Úřadům se samozřejmě takové akce nesměly hlásit. Vždy se nahlásilo, že se jede někam

⁵¹³ Například lhotský administrátor Javor sám na úřadech nahlásil, že jeho farníci se v září zúčastnili poutě na toto místo. Srov. Ohlas tzv. poutního místa „Turzovka“. 25. března 1963. Situační zpráva o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

⁵¹⁴ Okresní církevní tajemník to dokonce uvedl jako důvod. Zpráva o situaci v církvích a církevní politice na okrese Uherské Hradiště za I. pololetí 1964. Tamtéž.

⁵¹⁵ Srov. Rozhovor s manželi Lopatovými, 28.3. 2009, zvukový záznam, dokumentace v majetku autora, dále jen rozhovor s manželi Lopatovými.

⁵¹⁶ Srov. Rozhovor s paní Míškovou.

jinam. Lidová vynalézavost neznala mezí. Když se jelo na Svatý Kopeček, napsalo se do výjezdního deníku, že se jede na Floru Olomouc. Kroměříž zase nahrazovala Svatý Hostýn. Zájezd do Polské Lidové Republiky znamenal návštěvu Vambeřic a cestou nebyl problém na skok se zastavit v Králíkách. Zájezdy se konaly pod hlavičkou Českého červeného kříže⁵¹⁷ nebo také, jak vzpomíná pan Mach, pod hlavičkou ČSL.⁵¹⁸ Totéž dokládá i zápis do pamětní knihy obce z roku 1987. Tehdy poprvé kronikář Páč zapsal, že ČSL pořádá zájezdy na poutní a památná místa.⁵¹⁹ V zápisu z roku 1989 už byl konkrétnější. Zájezdy na sv. Hostýn a do slovenského Šaštína v květnu 1989 organizovala paní Kateřina Páčová. Kronikář také informoval o pouti do Říma u příležitosti svatořečení Anežky české. Z farnosti se ho zúčastnilo šest lidí. Manželé Budařovi, paní Kaucová, paní Vaňková (č. 119), paní Blahušová a paní Dobřecká.⁵²⁰

Věřící farnosti byli zvyklí svou víru žít mimo jiné i organizováním se ve spolcích. Bohužel komunistická éra znamenala konec těchto mnohdy zajímavých projektů. V souvislosti s vytvořením akčních výborů v obci po únoru 1948 farář Kocian mladší poznamenal, že jimi byly prověřovány farní spolky. Akčním výborem byly vyloučeni z kostelního výboru František Šuránek, předseda Ludvík Maluš, pokladník Josef Bachan a byl ustanoven nový výbor.⁵²¹

18. srpna 1949 poslal předseda MNV Bajgart zprávu tehdy církevnímu tajemníkovi, že v obci jsou činné jen dva spolky. Byli to třetí řád sv. Františka a spolek nejsvětější svátosti oltářní.⁵²² Církevní tajemník pak ve své zprávě z 31. srpna 1949 připsal, že ani jeden z těchto dvou spolků nemá akční výbor. Jejich činnost hodnotil jako slabou.⁵²³ Posledním zápisem v knize terciářů je razítko a podpis děkana Vincence ze dne 25. května 1950.⁵²⁴ Poslední zápis

⁵¹⁷ Srov. Rozhovor s paní Pijáčkovou.

⁵¹⁸ Srov. Rozhovor s panem Machem.

⁵¹⁹ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 262.

⁵²⁰ Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 307.

⁵²¹ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 160.

⁵²² Srov. ONV-VM 768 církevní spolky v okrese, 399

⁵²³ Srov. ONV-VM 768 církevní spolky v okrese, 398

⁵²⁴ Srov. Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946.

z knihy spolku nejsvětější svátosti oltářní je z roku 1950. Děkanátnímu úřadu bylo odesláno 300 Korun.⁵²⁵

Předseda MNV Bajgart se zřejmě splet, protože ještě v roce 1950 zápis v knize spolku nejstaršího fungujícího spolku Farního chudinského spolku prozrazuje, že ještě v letech 1949 a 1950 vyvíjel činnost. Posledním zápisem je zápis z 31. prosince 1950 z pera faráře Kociana.⁵²⁶

V seznamu katolických spolků a sdružení okresu Veselí nad Moravou, který vypracoval okresní církevní tajemník, stojí, že charita v Ostrožské Lhotě nevyvíjela svou činnost od roku 1945.⁵²⁷

Svou činnost ukončil i spolek apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Posledním zápisem v knize spolku je zmínka o 1 770 Korun vybraných za rok 1949 a poslaných do Olomouce 15. února 1950.⁵²⁸

Komunisté se snažili všemi možnými způsoby zahnat věřící, prožívání víry za zdi kostela. Organizování se ve spolcích zakázali hned z počátku režimu. V dalších letech pak postupně zatlačeli život farnosti za zdi kostela. V roce 1961 byly zakázány veškeré prosebné průvody apod. Jedinou možností farníků jak prožívat svou víru i vnějškově byly pouti a práce kolem kostela.

Na konci padesátých let byly rekonstruovány věžní hodiny a rozšířen stávající hřbitov. V ceně 20 000 korun byla natřena v roce 1962 věž a okapy. V ceně 50 000 korun byla opravena roku 1965 fasáda kostela. Došlo i na rekonstrukci varhan.⁵²⁹ Před biřmováním v roce 1969 byla opravena fasáda

⁵²⁵ Srov. MZA Brno, SOKA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 50, sign. V e, kart. 9, Kniha členů Spolku ustavičného klanění nejsvětější svátosti oltářní 1909 – 1949, nečíslováno., 175

⁵²⁶ Srov. FŘK OLH 70 chudinský ústav od roku 1905, 831

⁵²⁷ Srov. Seznam o likvidaci katolických spolků římskokatolické církve v okrese veselském 1952. Církevní spolky v okrese – přehled o stavu činnosti, 1949 – 1952.

⁵²⁸ Srov. Kniha členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 1922 – 1946, zápis za rok 1950.

⁵²⁹ Pan Mach si ještě v souvislosti s opravami varhan vzpomněl na jednu novou okolnost. Dříve byli někteří farníci zvyklí chodit o Bohoslužbách do prostor za varhanami. Varhaník Kauc, kterému se to nelíbilo, však dal tento prostor zahradit. Někteří farníci tuto skutečnost nesli velmi nelibě a našli se i tací, kteří prohlásili, že do kostela nepůjdou do té doby, než bude prostor za varhany znovu otevřen. Srov. Rozhovor s panem Machem.

na faře. Roku 1970 byli farníci jistě potěšeni instalací rozhlasového zařízení a roku 1971 instalací akumulčních kamen.⁵³⁰ Na konci sedmdesátých let administrátor Jemelka nechal vyměnit kostelní lustry. Nejdůležitější z oprav byla generální oprava fasády kostela v letech 1983 – 1985.⁵³¹ Opravou kostela se zabývala i místní KSČ.⁵³² Z liturgického hlediska byla však nejdůležitější úprava interiéru, která byla pozvolna naplňována po 15. lednu 1978. V ten den administrátor Jemelka seznámil farníky s liturgickou směrnicí vycházející z druhého vatikánského koncilu o změnách v interiéru a o novém duchu liturgie.⁵³³

Lhotští farníci nežili svou víru jen tradičními poutěmi, kostelními brigádami, bohoslužbami za zdmi kostela, jak si přál komunistický režim. V sedmdesátých letech se zúčastňoval z ostrožskolhotské farnosti pan Mach s manželkou utajených setkání významných českých katolických osobností jako Oto Mádr, Josef Zvěřina a další.⁵³⁴ A nezůstalo jen u pana Macha. V sedmdesátých a zvláště pak osmdesátých se čím dál více lidí ze Lhoty zúčastňovalo utajených setkání. Tato setkávání byla spontánní. Informace o jejich konání si lidé říkali mezi sebou. Z počátku se setkání neodehrávala ve Lhotě, ale jezdilo se do jiných vesnic například do Kunovic, do Hroznové Lhoty za oblíbeným knězem Emilem, mimo okolí k Brnu a Kroměříži. Na atmosféru jednoho takového setkání vzpomíná paní Míšková: *„Byla to taková sjednocenost a síla, v síle těch druhých. Také jsme se trochu báli, když nás sedělo plno na faře a najednou zvonek, nikdo z nás ani nedýchal. Naštěstí, nikdy to nebyl žádný církevní tajemník, který by přišel "náhodou" na vizitaci. Také ten, kdo někoho do*

⁵³⁰ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 169 – 179.

⁵³¹ Srov. REIF, Miroslav. *Pamětní kniha kostela svatého Jakuba staršího v Ostrožské Lhotě*. Ostrožská Lhota : Římskokatolická farnost, 2009. s. 131. ISBN 978-80-254-4371-2. Dále jen REIF, *Pamětní kniha kostela svatého Jakuba staršího v Ostrožské Lhotě*.

⁵³² Obecní kronikář Páč v hodnocení vlivu KSČ na veřejný život v roce 1983 do pamětní knihy obce napsal: *„V otázce opravy kostela zaujímá VO KSČ stanovisko, že tato budova jako dominanta obce nemůže chátrat a nebude klást překážky opravě. To není v rozporu s ateistickým světovým názorem komunistů*. Srov. Pamětní kniha obce, třetí díl, s. 167.

⁵³³ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 210.

⁵³⁴ Srov. Rozhovor s panem Machem, 28.3.2009.

*spolča dovedl, tak za něj ručil“*⁵³⁵ Setkávání se děla v konspiraci. Když se jelo autem, to se vždy zaparkovalo někde na začátku vesnice nebo v nějaké postranní uličce. Setkání vedl kněz nebo laik, který si většinou připravil nějaký referát. Pan Mach si jednou připravil téma o manželství, které sklidilo úspěch. Nemuselo však jít jen o referát. Promítaly se i filmy. Pan Mach vzpomíná, jak u něj doma bylo někdy v roce 1982 přes 70 lidí, kteří shlédli film s biblickou tematikou.⁵³⁶

V konspiraci se neděla jen setkávání dospělých, ale pořádaly se v utajení i tábory pro děti. Pan Mach své děti posílal na tábory s tajným knězem Škodou. Dokonce i po letech neví, kam jeho děti Škoda bral⁵³⁷. Natolik se tyto tábory nesly ve znamení přísného utajení.⁵³⁸ Ke konci osmdesátých let začali pořádat varhaník farnosti Miroslav Pavelka a bohoslovec litoměřického semináře Miroslav Bachan ministrantské tábory.⁵³⁹

Farníci prožívali svou víru i hudebně. V osmdesátých letech ing. Antonín Malůšek vytvořil ve Lhotě sbor lidí všech věkových kategorií a s ním objížděl různé farnosti. Paní Pospíšilová vzpomíná jak v polovině osmdesátých let vznikla schola: *„Když se domluvilo vystoupení na Stojanově pro děti žijící v tomto ústavu, napadlo pana Malůška, že bych mohla s dětmi chodícími do sboru zazpívat nějaké kytarové písně, aby se koncert oživil. Do sboru nás chodilo asi sedm. Začala jsem s nimi secvičovat písničky, které jsem znala z našich letních pobytů s „dědou“, a které jsme si zpívali v našich sobotních společenstvích s mládeží ve veselí, Vnorovech a Hroznové Lhotě. Vzpomínám si, že jsme spolu zpívali v ústavu*

⁵³⁵ Srov. Rozhovor s paní Míškovou.

⁵³⁶ Srov. Rozhovor s panem Machem.

⁵³⁷ Vzpomíná si na to však jeho dcera paní Pospíšilová. *„S p. Škodou „dědou“, jak jsme mu říkali, jsem byla poprvé v roce 1977 v Neratově na faře vedle rozpadlého kostela. Každý rok jsme s „dědou“ jezdili někam jinam. Na všechna místa si už nepamatuji. Bylo to vždy na nějaké staré chalupě mimo obce. Naposledy jsme s ním byli v Doxech u Máchova jezera. Naše prázdninové akce s „dědou“ by se daly přirovnat k dnešním duchovním obnovám. Jiné to bylo jenom v tom, že naše rozhovory probíhaly přes den někde na loukách u lesa, na pasekách a v Doxech na loďkách uprostřed Máchova jezera. Na těchto pobytech jsem taky poprvé zažila mše sv. v polních podmínkách, při kterých jsme dostávali hostie na ruku, přímlyvy jsme říkali z patra a celou mši doprovázeli písničkami z „květníků“ na stroji napsané kytarové písničky svázané pohlednicemi s motivy květin . Byly to to moc krásné chvíle a ráda na ně vzpomínám.“*

Srov. Rozhovor s paní Pospíšilovou.

⁵³⁸ Srov. Rozhovor s panem Machem.

⁵³⁹ Autor této diplomové práce sám vzpomíná na tábor v Andělské Hoře o prázdninách 1989.

*na Velehradě pro dospělé klienty. Tam mělo naše vystoupení velký ohlas a vytvořila se tam nádherná atmosféra. Zpívali jsme i v domově pro přestárlé řeholní sestřičky v Boršicích u Buchlovic.*⁵⁴⁰

Z významných událostí života farnosti je třeba zmínit primici Stanislava Šuránka v červenci 1948. Této slavnosti se zúčastnil i bývalý lhotský farář Dr. Šimon. Slavnostní kázání pronesl Antonín Šuránek, novokněžův strýc.⁵⁴¹

Z dalších událostí to bylo především padesátileté výročí posvěcení kostela 25. října 1958. Na slavnost přijeli i všichni kněží rodáci krom Antonína Šuránka. Přijeli i ti, kteří zde působili dříve, Josef Vavřík, Dr. Rudolf Šimon a Alois Lyčka. Další významnou událostí bylo slavností vysvěcení nových varhan 24. července 1966. Rozpočet opravy činil úctyhodných 156 800 Korun. Celá částka byla uhrazena sbírkami farníků. Slavnostním světitelem a kazatelem byl Msgre. Dr. František Cinek.⁵⁴²

Doznívající uvolněná atmosféra roku 1968 měla vliv i na lhotskou farnost. Nejprve v květnu roku 1969 odjel kněz Javor do Říma na pouť k hrobu sv. Cyrila. Dle svých slov si vyžádal požehnání pro lhotské farníky od samotného papeže. Své úsilí pak po návratu z Říma obrátil k získání udělovatele svátosti biřmování. Vzhledem ke špatnému zdraví generálního vikáře olomoucké arcidiecéze Glocara bylo povoleno udělovat svátost biřmování i biskupům z Čech. Kněz Javor navštívil svého bývalého profesora, pražského biskupa dr. Františka Tomáška a ten přislíbil příjezd do farnosti na 19. října 1969. K biřmování se přihlásilo 551 lidí. Samotná slavnost se konala tradičním způsobem. Před vesnicí čekal na biskupa seřazený průvod a vstříc jeho autu vyjelo 12 jezdců v kroji na koních tzv. „slovácké banderium“. U kříže „Na Lubech“ pak biskup přesedl z auta do ověnceného kočáru, v němž poté jel uprostřed průvodu krojovaných

⁵⁴⁰ Srov. Rozhovor s paní Pospíšilovou.

⁵⁴¹ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 160.

⁵⁴² Administrátor Javor se o slavnosti a Dr. Cinkovi rozepsal: „*nadšené kázání zanechalo ve všech nejhlubší dojem. I on sám byl velmi dojat a nadšen velkou účastí farníků, zvláště mládeže v národních krojích. Sám také celebroidl za asistence děkana a kněží rodáků a dříve zde působících i okolních – slavnou mši svatou. Od dob primičních slavností se nekonala ve farnosti tak velkolepá slavnost.*“ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 171 – 173.

biřmovanců. V průvodu hrály dokonce všechny tři lhotské dechové hudby. Po příjezdu ke kostelu celebroid Dr. Tomášek mši a poté udělil svátost biřmování. Na závěr slavnosti opět vyprovázeli farníci v mohutném průvodu biskupa ke kříži nad „lánovou“, kde se s ním rozloučili. Administrátor Javor o dojmech z této slavnosti napsal: *„Dlouho, dlouho ještě farníci vzpomínali na hluboké dojmy, které v nich tento den zanechal, zvláště na milého Otce biskupa, který si získal srdce všech.“*⁵⁴³

V pozdějších letech už nebyla konána takto významná událost. 3. listopadu 1982 zemřel Antonín Šuránek v nemocnici v Petřkovicích u Ostravy. Pohřeb měl ve svém rodišti už 5. listopadu.⁵⁴⁴

⁵⁴³ Srov. Pamětní kniha farnosti, s. 177.

⁵⁴⁴ Srov. REIF, *Pamětní kniha kostela svatého Jakuba staršího v Ostrožské Lhotě*, s. 130.

Závěr

Tato práce si kladla za cíl zmapovat, do jaké míry vnější politický systém ovlivnil duchovní život farníků; jaké byly vztahy farnosti k představenstvu obce, jeho spolkům; jaké byly vztahy farnosti ke škole; jak farníci prožívali svou víru v různých obdobích 20. století.

Domnívám se, že v nejdůležitějších bodech se podařilo cíle této práce splnit. Byl zmapován osud farnosti během různých časových období. Politický systém měl vliv na duchovní život farníků. Až do nástupu komunistického režimu, mohli farníci svůj duchovní život organizovat svobodně a to i v době rozjitřených nálad po vzniku Československa v roce 1918. Především mohli svou víru prožívat na veřejnosti. Nikdo jim zásadně nezasahoval do vlastnických práv. Pohromu představoval až rok 1948, kdy komunisté uchopili moc a začali církev perzekuovat. Ve farnosti to znamenalo především, že už farníci nemohli svou víru prožívat na veřejnosti a byli čím dál více zatlačováni za zdi kostela. Nejhorším zásahem komunistického režimu bylo brutální potlačení vlastnického práva. To mělo na vesničany hluboký morální dopad.

V průběhu změn politických režimů došlo ke změně vztahů farnosti, představenstva obce, jeho spolkům od spolupráce převážně na stavbě kostela až k nepřátelství během komunistického režimu. Zajímavým byl vztah farnosti a školy. Od „spojenectví“ v době Rakouska-Uherska přes „ideové soupeření“ v době první republiky došlo až k otevřenému nepřátelství během komunistického režimu.

Práce může sloužit jako jeden ze základů případné srovnávací studie. Je možné předpokládat, že v době Rakouska-Uherska se moravská farnost příliš nelišila od té české nebo rakouské. Vznik Československa s jeho antikatolickými tendencemi by zde mohl být rozcestníkem a bylo by zajímavé sledovat, jakou cestou se vydaly farnost rakouská a česká. Kam se vydala konkrétní moravská

farnost Ostrožská Lhota, je patrné v této práci. Dalším časovým předělem by mohl být únor 1948 a sledovanými subjekty moravská a česká farnost. Případné srovnávací studie nabízí velkou škálu možností srovnávání.

Práce by mohla sloužit také jako jeden z výchozích bodů při zpracování dějin například zaniklého strážnického děkanátu, jehož součástí farnost Ostrožská Lhota byla. Nebo pro zpracování dějin uherskohradištského děkanátu, jehož součástí sledovaná farnost od roku 1960 je.

Přes svůj široký záběr tato práce nemohla pojmout všechny aspekty života farnosti. Je možné se zabývat více do hloubky všemi sledovanými časovými obdobími. Hlubší rozpracování by si především zasloužila doba perzekuce farnosti během komunistického režimu.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

Pamětní kniha farnosti Ostrožská Lhota, v majetku fary Ostrožská Lhota.

Pamětní kniha obce Ostrožská Lhota, 1 – 3 díl, v majetku Obecního Úřadu Ostrožské Lhoty.

Pamětní kniha školy Ostrožská Lhota, v majetku Základní Školy Ostrožská Lhota, nečíslováno.

Pamětní kniha farnosti Velehrad, v majetku fary Velehrad. Poskytnuta Josefem Cukrem SJ.

Archivní materiály

Státní okresní archiv Olomouc, z fondu Arcibiskupství Olomouc.

ZA Opava, SOkA Olomouc, Fond Arcibiskupství Olomouc, Děkanská matrika strážnického děkanátu 1771, číslo knihy 238.

Srov. ZA Opava, SOkA Olomouc, Fond Arcibiskupství Olomouc, Děkanská matrika Uherské Hradiště 1644, číslo knihy 239.

ZA Opava, SOkA Olomouc, Fond Arcibiskupství Olomouc, Děkanská matrika Uherské Hradiště 1672, číslo knihy 240.

Státní okresní archiv Uherské Hradiště

Z fondu římskokatolické farnosti Ostrožská Lhota

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 31, sign. IV b F III, N1, kart. 6, Kniha nadací 1765 – 1902.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 38, sign. V d F VII, N15, kart. 7, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1838 – 1855, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 39, sign. V d, kart. 7, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1856 – 1863, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 40, sign. V d, kart. 7, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1864 – 1872, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 41, sign. V d, kart. 7, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1873 – 1890, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 42, sign. V d, kart. 8, Pořad bohoslužeb a ohlášky snoubenců 1890 – 1898, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 43, sign. V d, kart. 8, Pořad bohoslužeb 1899 – 1907.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 44, sign. V d, kart. 8,
Pořad bohoslužeb 1907 – 1913.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 45, sign. V d, kart. 8,
Pořad bohoslužeb 1914 – 1925.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 46, sign. V d, kart. 8,
Pořad bohoslužeb 1926 – 1937.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 47, sign. V d, kart. 9,
Pořad bohoslužeb 1938 – 1949, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 49, sign. V e, kart. 9,
Kniha členů III. řádu sv. Františka 1906 – 1944.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 50, sign. V e, kart. 9,
Kniha členů spolku ustavičného klanění nejsvětější svátosti oltářní 1909 – 1949.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 51, sign. V e, kart. 9,
Kniha členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 1922 – 1946, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 52, sign. V e,
kart. 10, Kniha protokolů farního odboru Charity „Ludmila“ 1933 – 1946,
nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 55, sign. V g,
kart. 10, Zlatá kniha 1907 – 1914.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 69, sign.
IX a F II, N 6, kart. 12, Účetní kniha farního chudinského ústavu 1785 – 1904,
nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 70, sign. IX a,
kart. 13, Účetní kniha farního chudinského ústavu 1905 – 1950.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 71, sign. IV b, kart. 13, Pokladní deník farního chudinského ústavu 1894 – 1951.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 108, sign. V e, kart. 23, Záležitosti týkající se bratrstev.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond FŘK OLH, inv.č. 126, sign. XI., karton 24, Různé / sirotčí rada, nouzový výbor, katastrální mapky Chylic a Nové Vsi, seznamy a dopisy vojáků padlých v I. světové válce, sv. misie. 1907 – 1921.

Z fondu Národní Škola Ostrožská Lhota

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond Národní Škola Ostrožská Lhota, inv. č. 346, karton trezor, Školní kronika 1892 – 1906, nečíslováno.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond Národní Škola Ostrožská Lhota, inv. č. 347, karton trezor, Školní kronika 1940 – 1945, nečíslováno.

Z fondu Okresní Národní Výbor Uherské Hradiště

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 280, uložení 178, Podací protokol církevního tajemníka, 1956 – 1960.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 281, uložení 178, Podací protokol církevního tajemníka, 1963 – 1966.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 282, uložení 178, Podací protokol církevního tajemníka, 1967 – 1975.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 283, uložení 178, Podací protokol církevního tajemníka, 1976 – 1979.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 918, uložení 1886, Situační zprávy o církevně-politické situaci, 1954 – 1968.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 919, uložení 1887, Výkazy o počtech náboženských obřadů v okrese, 1972 – 1989.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 920, uložení 1887, Zprávy o ateistické výchově na školách, 1959 – 1967.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond ONV UH, inv.č. 921, uložení 1888, Přehledy o výuce náboženství, 1953 – 1990.

Z fondu OV KSČ Uherské Hradiště

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond OV KSČ UH, inv.č. 464, karton 215, Průzkum ateistické výchovy a činnosti duchovních, 1954 – 1963.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond OV KSČ UH, inv.č. 465, karton 215, Situační zprávy na účelu církevní politiky, 1960 – 1973.

MZA Brno, SOkA Uherské Hradiště, fond OV KSČ UH, inv.č. 467, karton 215, Výsledky a koncepce vědecko-ateistické výchovy, 1980.

Státní okresní archiv Hodonín

Z fondu Okresní Národní Výbor Veselí nad Moravou

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 751, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1949.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 752, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1950.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 753, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1951.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 754, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1952.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 755, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1953.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 756, kart. 191, Sledování církevního života v okrese – zprávy pro KNV, 1954.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 758, kart. 192, Náboženská výuka na školách - přehledy vyučovacích hodin a přihlášených žáků do náboženství, 1950 – 1954.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 765, kart. 192, Zrušení kostelních konkurenčních výborů a patronátů – zápisy z revizí, zápisy o předání jmění a agendy farním úřadům, normálie, 1951.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 768, kart. 192, Církevní spolky v okrese – přehled o stavu činnosti, 1949 – 1952.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 1881, kart. 522, Situační zprávy ve věcech církevních v okrese (neúplné), 1955 – 1959.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 1882, kart. 522, Vyučování náboženství na školách – statistické hlášení škol, celookresní přehled, 1955 – 1960.

MZA Brno, SOkA Hodonín, fond ONV VM, inv. č. 1883, kart. 523, Atheistická výchova žáků na školách – zprávy všeobecně vzdělávacích škol v okrese (neúplné), 1958 – 1959.

Rozhovor poskytli:

Alena Skřenková

Eliška Pospíšilová

Jana Kaucová

Josef Mach

Josef Páč

Karel Malůš

manželé Lopatovi

pan Dominik

paní Míšková

Zvukové záznamy rozhovorů, jejich dokumentace jsou v osobním vlastnictví autora.

Literatura

BUBEN, Milan M. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. 1. vyd. Praha: Logik, 2000. 411 s. ISBN 80-902811-0-9.

HALAS, František X., *Fenomén Vatikán: idea, dějiny a současnost papežství: diplomacie Svatého stolce: České země a Vatikán*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. 759 s. ISBN 80-7325-034-9.

POLC, Jaroslav. V. *Stručný přehled dějin českých a moravských diecézí po třicetileté válce*. 1. Vyd. Praha: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. 99 s. ISBN neuvedeno.

RAŠTICOVÁ, Blanka. et al. *Uherský Ostroh*. 1. vyd.. Uherský Ostroh: Město Uherský Ostroh, 2000. 383 s. ISBN 80-238-5714-2.

REIF, Miroslav. *Pamětní kniha kostela svatého Jakuba staršího v Ostrožské Lhotě*. 1. vyd. Ostrožská Lhota : Římskokatolická farnost, 2008. 146 s. ISBN 978-80-254-4371-2.

Slovácko : Společenskovědní sborník pro moravsko-slovenské pomezí ; 40. 1998. Uherské Hradiště : Slovácké muzeum, 1999. 300 s. ISBN 80-86185-04-4.

ŠURÁNEK, Antonín. *Dějiny mého povolání 1*. 1. vyd.. Olomouc: Alois Kotek vlastním nákladem, 1997. 208 s. ISBN neuvedeno.

ŠURÁNEK, Antonín. *Dějiny mého povolání 3*. 1. vyd. Místo rukopisu. 160 s. ISBN neuvedeno.

ŠURÁNEK, Antonín. *Kukátka 2*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o, 1994. 202 s. ISBN neuvedeno.

ŠURÁNEK, Antonín. *Kukátka a jeho projevy*. 1. vyd. Kroměříž: Grafia Kroměříž, 1992. 145 s. ISBN neuvedeno.

ŠURÁNEK, Antonín. *Z celého srdce. I*. 1. vyd. Kroměříž: Grafia Kroměříž, 1991. 152 s. ISBN neuvedeno.

TEŤHAL, Vladimír. *Svatý Antonínek*. 1. vyd. Blatnice pod Sv. Antonínkem: Římskokatolická farnost, 2008. 80 s. ISBN 978-80-254-2137-6.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce; I*. 1. vyd. Praha : Zvon, 1990. 267 s. ISBN 80-7113-000-1.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce; II*. 1. vyd. Praha : Zvon, 1990. 266 s. ISBN 80-7113-035-4.

ZLÁMAL, Bohumil. *Antonín Cyril Stojan: apoštol křesťanské jednoty*. 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie Řím, 1973. 154 s. ISBN neuvedeno.

Seznam zkratk

ČSČK	československý červený kříž
ČSL	československá strana lidová
FŘK OLH	římskokatolická farnost Ostrožská Lhota
Inv. č.	inventární číslo
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KNV	krajský národní výbor
KSČ	komunistická strana Československa
MAS	místní agitační středisko
MNV	místní národní výbor
MZA	moravský zemský archiv
OCT	okresní církevní tajemník
ONV UH	okresní národní výbor Uherské Hradiště
ONV VM	okresní národní výbor Veselí nad Moravou
OV KSČ	okresní výbor komunistické strany Československa
PO	pionýrská organizace
Sign.	signatura
SNB	sbor národní bezpečnosti
SOKA	státní okresní archiv

SPOZ	sbor pro občanské záležitosti
SRPŠ	sdružení rodičů a přátel školy
SSM	Socialistický svaz mládeže
ROH	revoluční odborové hnutí
ZA	zemský archiv

Abstrakt

MALŮŠ, R. *Dějiny farnosti Ostrožská Lhota se zřetelem na 20. století*. České Budějovice 2009. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra církevních dějin a patristiky. Vedoucí práce doc. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Klíčové pojmy: historie římskokatolické farnosti, Ostrožská Lhota, 20. století, katolické spolky, náboženský život farnosti.

Tato práce si klade za cíl zmapovat, do jaké míry vnější politický systém ovlivnil duchovní život farníků; jaké byly vztahy farnosti k představenstvu obce, jeho spolkům; jaké byly vztahy farnosti ke škole; jak farníci prožívali svou víru v různých obdobích 20. století. Celá práce je rozdělena do několika tématických okruhů, které sledují jednotlivá období 20. století. Práce je sepsána na základě výzkumů v archivu.

Abstract

MALŮŠ, R. *The history of the parish Ostrožská Lhota in consideration of 20th century*. České Budějovice 2009. Master's Thesis. The University of South Bohemia in České Budějovice. The Faculty of Theology. Department of Patristics and Church History. Master's Thesis supervisor doc. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Key words: Roman Catholic history, Ostrožská Lhota, 20th Century, Catholic fraternities, Religious life of the parish.

The purpose of this work is to chart, in what extent has the political system influence on religious life of parishioners; what were the relations between the parish and the leaders of this village, its fraternities; what were the relations between parish and school; how the parishioners have lived their faith in different time periods of 20th century. The work is divided into several topics that describe particular spheres of 20th century. This work is compiled on the basis of researches in the archives.